

Uléecaa Pitume Mewai

Lelεε ritelé ntí kέmee ή we

Luki yεε Uléecaa Pitume Mewai ritelé wói. Nsímé Kεcire ritelé ke Luki uu n wói menwή ye με. Lē ke Yeesu uu rinóo pitume n he re piké ne Nsímé Kεcire rikóónú, Uléecaa icápine iké ne rimpéré kuu ritiki uú ne Uléecaa Pitume Mewai ritelé wólu.

Yerusalem kuyu-i ke Nfáasone nn Pantekooti anyá ketúné Uléecaa icápine pikó kecáá súime. Kē ke Uléecaa icápine ii kóri.

Kaί ne ríyu 13 kέmee n kpísi, Luki ye nyísele lē ke Pwoli uu pεpεe ápi Uléecaa m pakarelē ayu kέmee nsímé kεcire ne ή ha. Pwoli ye pεe mekeε Kirisi pikó wéékuselεnle. Yeesu Kirisi yeε Pwoli sée re uké panse uupiretiki (9). Uléecaa icápine yeε Sirii ketē kecáá Antiwóosi kuyu-i ή we yeε u wée re u ne upisencw pinyine piké ha ketaa-pw Yeesu nsímé kεcire riyóo.

Ifaaci iyē mekériine ye mmé:

1. Nfáasone mekame ne Uléecaa icápine foí mekarii Yerusalem kέmee (1:1-8:3).
2. Nsímé Kεcire meyóo kuyu nnéi kέmee ne Yutee ne Samarii-pw (8:4-12:15).
3. Nléecaasimé piyóo nsē ke Uléecaa utume Pwoli uu n sóne hái ne ketē ketw-pw (13:1-28:31).

Nfáasone ke Yeesu uú ne upitume m mē

¹ Unésáne Teofiili, ne ritelé foí kέmee pó símisile lē nnéi ke Yeesu uu piwai ne picélaa n kóraane ² hái ne keyáa kē kai keyómecaa-mē u n kpíipw. Uké kelene rińtaá, u upitume kuu n wée uicélaa pale ne Nfáasone nnahe.

Uléecaa Pitume Mewai 1:3 2 Uléecaa Pitume Mewai 1:13

³ U umekpɔ-maá méwee mpehẽ mpehẽ kémee umecire pi nyísele piké céri re u nfáa mále. Siyáa afexena kuu pi rikpáfúme uu Uléecaa iyɔɔpi nsímé pi símisi. ⁴ Keyáa kenyine kapi kesé we ne Yeesu, uu pɛe isé nnyí pi pa re: Áni kape yisi nɔké Yerusalem ne ketaa wa, amá ani lisone lã kani n kó nen símisi re Sáa Uléecaa ye ne nó mé kutu rico. ⁵ Míni ηmane ke Yohani uu nó wóle. Amá li tise nkáripí, Uléecaa uké ne Nfáasone nó wole.

Yeesu ye keyómecaa ritaá

⁶ Pɛpɛe pɛe Yeesu keyúrí n cápínelã api pɛe u pise re: Kumúhɛ kpɛ-i kaa Isirayeli keyɔɔpitẽ pɛserinee, Upíima?

⁷ Uu pi pɛse re: Ái nónnékó nka re nɔké mewai mee n sɔnti kumúhɛ ne meituɣe n nyu. Sáa Uléecaa ye lã ne uricuruu nnaɣe yekei. ⁸ Amá Nfáasone nn nɔkenécáa n súime, nó nnaɣe nnyine yẽ, ani pɛe pansɛ pinétansei Yerusalem kuyu-i ne Yutee ketẽ kecáa nnéi ne Samarii ketẽ kecáa, hái ne ketẽ nnéi ketɔ-pɔ. ⁹ Ke Yeesu uu rinóo tẽ pimáa m masí, ai keyómecaa-mẽ u kpíipɔ, mpa úye un u nyáneipɔ ahope anyine aá weri aá ne u yarii api pɛe u paapɔ. ¹⁰ Pin kei nní lã we pin keléecaa inípeɛ wiilã un tósu ke pitisi pité pinyine pɛe ilũ tomé n tanaalã api pikeyúrí rikpáfúme. ¹¹ Pitisi pẽ api pi maa re: Yo nnya ke nó Kalilee pikó mpí ani nní nyenu non keléecaa-mẽ nyáni. Lã kai nní nɔkenécɔpe nké-i Yeesu uyẽ keléecaa-mẽ n kpíipɔ non nyáni meɔ kuú ha pɛeri.

Matiyasi ye Yutasi ripɔhɔ tone

¹² Pitume api pɛe kelɔ kã kapi ye n sée re Olifiyee rikúú yisi api Yerusalem pɛle. Tikúú tɛɛ ne Yerusalem kolenle. Lirinã ne sá yare kilometiri use. ¹³ Kapi n tuiɔ, api kulee kunyine-i taá keyɔ kenyine kecáa-pɔ. Kei kapi ye cápíne. Pɛpɛe kei n cápínelã pɛe Piyɛɛ ne Yohani ne Yakupu ne

Uléecaa Pitume Mewai 1:14 3 Uléecaa Pitume Mewai 1:25

Antiree ne Filipu ne Tomaa ne Patelemii ne Matiyee ne Alifee uhmáne Yakupu ne Simōo yee ukuyu n̄ la ne Yakupu uhmáne Yuuti ¹⁴ ne Yeesu uni Maari ne pinósi picō pinyine ne Yeesu piwā. Pinnéi mmē p̄ee rinōō rise wa api ye cápine apí ne piyómeyáhaa n̄ ηmóópúlē.

¹⁵ Likumúnjé kpe-i, Piyee uu keyáa kenyinge yisi, piyómeyáhaa píle ne afēeré pinyine pin cápinelē, uu pikecōpe maa re: ¹⁶ Pimárecō, li pise re lē ke Nfáasone nn̄ Nléecaasimé ritelé kémee n̄ símisi liké wa. Nfáasone ye Yutasi kecáa Tafiti rinōō rinyine maasele. Yutasi uyee panse p̄ep̄ee Yeesu n̄ tí ukpeenwai. ¹⁷ U p̄ee uróco use le, t̄on kesé p̄ikei pise mpí wai. ¹⁸ Siwóó sē kuu usoi n̄ kpu api u hēéle kuú ne kecare l̄o, uu p̄ee kei lóiri uu ríyu mefoi ketē fapi, uu kecōpe k̄ráfú, anyóh̄o nnéi aa cúme. ¹⁹ Yerusalem pikó nnéi p̄ee mewai mē kō, hái apí ne kecare kē sée re Hakelitama, lelee re unyine menye ye kei kōonu. ²⁰ Ticuruu li Ipakare Siyome kémee wólaalē te:

Ukeyo keké meηmane tone!

Úka úu kap̄e kekemee tón̄e! Li kō wólaalē te:

Usoi féé uké up̄ikei yósi uú n̄ōj! ²¹ Kumúnjé k̄p̄ē nnéi ke Upíima Yeesu uú p̄ee kerómee n̄ we, p̄isoi pinyine ye p̄ee mpá yei ró t̄ikilenle. ²² Hái ke Yohani uú ne míni u n̄ wóle ne p̄é uyei-me kai kerócōpe nké-i u n̄ k̄p̄iip̄o aí ne keyómecaa sí, p̄isoi pinyine ye p̄ee ró t̄ikilenle. Lē n̄nya, li pise re p̄isoi p̄ē kecōpe use uké kerómee n̄ we uké merócō itansei li re Yeesu ye nk̄p̄e kémee yisi.

²³ Kei kapi p̄ee p̄isoi pité sée api nyeres̄e. P̄ep̄ee Yos̄efi Parisapasi kapi ye kō n̄ sée re Yusituusi. Ulírū yee Matiyasi. ²⁴ Api p̄ee keyóme yáasi re: Upíima, p̄óo p̄isoi nnéi sifa kémee nyu. A p̄isoi pité mpí kecōpe uyē kaa n̄ wéé ró nyíse ²⁵ uké panse utume uu Yutasi p̄ikei yósu uú

Ulééca Pitume Mewai 1:26 4 Ulééca Pitume Mewai 2:12

noḡ. Yutasi ye uketone riyále uu sí kei kaí ne u rinsá re uké tone. ²⁶ Kei kapi peḡ paḡai ai Matiyasi tini, uu peḡ Yeesu pitume kefi ne use pē kecáá kḡáḡo.

2

Nfáasone mekame

¹ Kai Pantekooti keyaa ḡ tu, piyómeyáhaa nnéi api kelō kesε cápine. ² Mese ne mese, nnē nnyine nn keyómecaa-pḡ leeri yare kuyḡ papε-papε kunyine kḡεε pepu. Aku kέyḡ ke-i kapi n tú nnéi yipu. ³ Api linyine yenu yare inalempi, ai pi kḡáfúme, ai yékáá, ai ḡpá úye kecáá tone. ⁴ Nfáasone nn peḡ pinnéi yipu nn pikemεε ḡ we. Kei kapi peḡ meyu mpehē mpehē ke Nfáasone nn pi n he pisímé lō.

⁵ Pisuiḡ peḡ Ulééca likó ḡ la ye peḡ Yerusalem-i wele. Isoipuri nnyí nnéi yeε ketē kecáá ḡ we ayu kέmεε kapi léeme apí weri. ⁶ Ke nnē nn lē ḡ le, pisoi api cápine riwúí. Piyómeyáhaa api peḡ meyu mpehē mpehē n símisi. Peḡεε n cápinelē pin peḡ pimεyu kέmεε kómεi, ai nnḡḡ pi yipu hái. ⁷ Ai peḡ méwoo pi wai, ai kḡ meyíkíyiki nnḡḡ pi yipu api peḡ re: Néntε pisoi mpí nnéi peḡ nní n símisi ye Kalilee pikó le? ⁸ Kai peḡ íye wa ke ntónéi mmú, ḡpá úye uu peḡ ne umεyu kέmεε pi kómεi? ⁹ Kerócḡε nké-i, pinyine ye Paritesi ne Metii ne Elam sitē leerile. Picḡ ye Mesopotamii pikó le ne Yutee pikó ne Kapatḡḡsi pikó ne Pḡnti pikó ne Asii ketē pikó ¹⁰ ne Firisii ne Pamfilii ne Esipiti ne Lipii ketē keε Sirεeni mεmpḡ ḡ we pikó. Picḡ pḡḡn Rḡm kuyu-pḡ leeri, ¹¹ ne Kirεeti ne Arapii sitē-pḡ. Picḡ ye Pisuiḡ yíkíyiki le, picḡ ye pansεle Pisuiḡ pin Moisi isé tíkilē. ḡpá ne lē, ntónéi mmú, ḡpá úye ye peḡ umεyu kέmεε pi kómεile pin mewai píima ke Ulééca uu n wa símisi. ¹² Ai pi nnéi muuni tíḡḡḡ, api peḡ méwoo ḡ we pin písεine re: Nsímé

Uléecaa Pitume Mewai 2:13 5 Uléecaa Pitume Mewai 2:23

ń-ye kecire ye mmú? ¹³ Amá picɔ pɔw piyómeyáhaa pẽ sɛnnyi pin tee re: Píta lari ŋmaa pɛɛ nní pi pomaalẽ!

Piyee nsímé

¹⁴ Piyee uu pɛɛ yisi u ne pitume kefi ne use api nyere, uu rinɔw cásɛ uu písoi pɛɛ n cápinelẽ maa re: Nɔ́ Pisui fi ne nɔ́ pitɔrɔw mpí nnéi nɔw nní Yerusalem kuyu-i ń we, ani nnésímé ńsɔne kutu ricɔ ani kóm! ¹⁵ Písoi mpí ápi pomaalẽ yare kani nní n kpárálẽ. Li mmare tɔsile, mese áme we kefi ŋmane kaí pi yare kani nní n nyáni. ¹⁶ Lẽ ke antepu Yowee li uú pɛɛ mekee m ma ye neni nkpeni nní wai. Lelee re:

¹⁷ Uléecaa ye maa re Unfaasɔne yé siyáa tɔrɔw kémɛe mpa úye kecáa súime.

Nɔ́pinéŋmáne ne nɔ́pinékpere apí ne Uléecaa rinyiri símisi.

Pináŋe-naŋe api méwee yénti, piwéese api láríkee. ¹⁸ Meyíkíyiki kam tíyesene Nnéfáasɔne nké likeyaa kɛ pinékeikó tisi

ne pinósi kecáa súime, apí pɛɛ panse antepuyɛ.

¹⁹ Né mewaisaŋa keyómecaa-pɔ wa, am mewai píima ketẽ nté wapisi:

Ménye yé kɔikee, nna nní tore, ányɔ ŋmɔhɔ aa híla líkí-líkí.

²⁰ Ituŋe ii panse riŋmóhɔ, iwáre pɔw wóŋɔw yare ménye, Upíima keyaa ake kelene weri. Keyáa píima ne kényukɔw ye ke.

²¹ Úye un pɛɛ uye-i Upíima rinyiri n sée, uu u yoriye.

²² Ani mmú kutu ricɔ, Isirayee li pikó! Uléecaa ye Nasareti ukó Yeesu isoi pakarele. Uléecaa ye ne u ritikile uú ne nɔ́kenécɔpɛ mewaisaŋa ne mewai píima wapisi yare kani nní nɔ́rinécúruu n nyu. ²³ Uyẽ kapi nɔ́anénípe-i wa yare ke Uléecaa uu mekee-me amenyuwe kecáa n yekei,

Uléecaa Pitume Mewai 2:24 6 Uléecaa Pitume Mewai 2:36

ani pεπεε άπι Uléecaa n wuru u pa api kunapéeékóó kecáá u karií aní ne u kopu. ²⁴ Amá Uléecaa uu nkρó anipe-i u yósu uu nkρó kέmεε u yukuse. Ncée nín we re nkρó nké u m múílē. ²⁵ Tafiti ye Yeesu kecáá maa re:

Mesére kam kenéyu-i Upíima nyáni,
ám kapε ne n térii nnya kuu kunéluke-luke-mē
kényukóótone-i we.

²⁶ Lē nnya ke rinéπόó ari láárú,
nen tinékíη kέmεε yóm.

Μπά nen n kpu, ne ne pó tálenle.

²⁷ Pó Upíima, áa yé pikρókpó kέmεε né riyá.

Áa yé ηmurei upókεikó sone uké fóni.

²⁸ Pó ifáacee né nyísele.

Merówee kenékúrí ye nkíηniηe né hele.

²⁹ Pimárecó, ani ncée né he kέ ukpure Tafiti nkó nó símisi kέ rikpáiiise re u kpule api u kulesi, tón kó urikpíí nyu ne neni-me. ³⁰ U ppe antepu le un nyu re Uléecaa ye rinóó yekeile uu wéeri re ukepirē kenyine kee masí uiyóopi tonene, ³¹ Kirisi meyise nkρó kέmεε ke Tafiti uu lē yē. Linsímé kuú ppe lē símisi kuú ne maa re: Uléecaa úu yé pikρókpó kέmεε u riyá, úu yé ηmurei uké fóni. ³² Tó ntónéí mmú yénle lē ke Uléecaa uu nkρó kέmεε Yeesu uyē n lése.

³³ Uléecaa ye ukuluke-luke-mē u ritaásele. Sáa Uléecaa uu kó Nfáasone kuú ppe n yekeilē u pa. Mmē kuu nní keróccáá súiseme yare kani nní n nyáni non kó kómει. ³⁴ Tafiti úu keyómecaa ritaá, amá uricuruu ye ppe maa re:

Upíima Uléecaa ye Unépiíma maa re:

A kunéluke-luke-mē kényukóótone-i tone

³⁵ líké ha ne tu ppe uyε-i kam yé n tíyese aa pipóláaro teleise. ³⁶ Isirayeli pikó nnéi piké kó n sone re Yeesu uyē kani kunapéeékóó kecáá n karií ke Uléecaa uu pansese Upíima ne Ukirisi.

³⁷ Kapi nsímé mmě n kó, nn pi loni suu ne akòhò-pò api ppe Piyee ne pitume picò maa re: Íye kari yé nkpéni wa, pimárecò? ³⁸ Uyě uu pi ppe re: Ani mefine conse piké m̀pá nó úye míni wole ne Yeesu rinyiri, Uléécaá uké ńanékópe nó sárei uu kò Nfáasone nó he. ³⁹ Li we re lisone lě ke Upíima Uléécaá uu m̀ maa re u yé pisoí wa kuú ne nó ne ńsinéwá ne pitaa-taa kulúí píima kpě nnéi kuu n séirine m̄. ⁴⁰ Piyee uu kò anòò acò pi máikee uú ne aseí pi komeise uu ne pi n òm̀ópúselě. U ye pi maa re: Ani mewai kópe kunai pikó mpí kέmεε ńmenécíre lese. ⁴¹ Pisoí meýā api Piyee nsímé mmě òmurei api míni wole. Keyáa kě, pisoí ákotokú ataani kumújé ppe piyómeyáhaa pě kecáá rikpápo.

Lě ke piyómeyáhaa api n finu nsímé

⁴² Piyómeyáhaa ye ppe pitume icélaa kέmεε òm̀ópúlénle, pin tinòò rise má, pin kesé iluke le, pin kò keyóme yáási. ⁴³ Pitume ye ppe mewaisara meýā ne mewai píima wapisile. M̀pá úye un ppe pakarente re Uléécaá yee pikéi wai! ⁴⁴ Pě nnéi ppe Yeesu ne kefa n tene ye ppe kelò kese wele, api rinòò rise wai api ye pilikó nnéi h́ónε. ⁴⁵ Pi ye ppe pisitě ne pilikó nnéi yálisile, api m̀pá úye ncóh paí apí ne lisiwóó sě h́oonente. ⁴⁶ Pi ppe kómεinele pin siyáa nnéi mesére Uléécaá keyò-i cápínelě. Pi ppe síyo sónaanele pin kesé le, pin kò Uléécaá iluke ne kefa kese h́one lin pi láárú. ⁴⁷ Pi ppe Uléécaá pakarelenle, m̀pá úye un ne kefa pi fénnelě, Upíima un ppe m̀pá keyáa kέye pisoí ayu lolu un pikεcáá kpáriisepo.

3

Kékankáláká kenyine pipélé nsímé

Uléecaa Pitume Mewai 3:1 8 Uléecaa Pitume Mewai 3:14

¹ Ketújé kenyine, lin metaani pipépe masí ke Piyee ne Yohani api yisi api Uléecaa keyo-i piyómeyáhaa sī. ² PISOI pinyine ye péé ne utisi unyine sónaapole, api ye Uléecaa keyo rinonoo-i u tonse un pee kei picéetohé wélei. Pi ye rinonoo tē sée re Rinonoo Sone. Pi utisi uyē marile kékankáláká. ³ Kuu Piyee ne Yohani n yé pin la piké keyo-i lompo, uu kunípe pi welé. ⁴ Piyee ne Yohani api u nyánei tínm, Piyee uu pee u maa re: A tó riwerii! ⁵ Uu pi paí nsone un ne mé te u ye pikemee linyine yosi. ⁶ Kei ke Piyee uu pee u maa re: Né ám siwóó má, ám kó wura má. Amá lē kam m má kam Nasareti ukó Yeesu Kirisi rinyiri ne pó pālē: A yisi aa sone! ⁷ Piyee uu kunípe luke-luke u tini uu nyeresē. Mese ne mese, ána ne anui a papisi, ⁸ uu yóosi uu cuuni uu nsé kápáá, u ne pē apí ne Uléecaa keyo suupo, un sone, un cuunkee un kó Uléecaa pakarente. ⁹ PISOI pee n cápínēlē api u yenu un sone un Uléecaa pakarente. ¹⁰ PISOI api céru re uyee ye pee Uléecaa keyo-i Rinonoo Sone-i n tū un wélei. Mewai mē ame pISOI nnéi nnóo yipu ai kó píri pi wai kaí ne lē u n wa nnya.

Piyee rinoo kuu Uléecaa keyo kémee ní ma

¹¹ Ke utisi uyē uu lē Piyee ne Yohani n lonaalē, pISOI nnéi apí pehé api pikuwéé-mē kelō kē kapi ye n sée re Salomoo apookpanjá-mē n sī, lin nnóo pi yipaalē. ¹² Ke Piyee uu lē n yé, uu pi pise re: Pimárecō Isirayēli pikó, yo nnya ke utisi nkó pipélé api nni nnóo nó yipaalē? Yo nnya kani ró nyánei yare tóo ntónahe cire ne u poise née tóo Uléecaa kémee aseí tikilē nnya ke usoi nkó uu yisi uu sone. ¹³ Pirósáayaha Apiraham ne Isaaki ne Yakupu Uleecaa yee uukeikó Yeesu ríyu waise. Nórínécúruu nóo u tī ani n-yóopinane pikó anipe-i u wai, uyóopi Pilati uu re uké u riyá ani yúlu. ¹⁴ Amá nóo pee usoi yee úu akópe m má ne aseí ute yulu ani pee meníje Pilati pise re piké

Uléécaá Pitume Mewai 3:15 9 Uléécaá Pitume Mewai 3:26

usoikó nó léseme. ¹⁵ Nō tíyesele api uyee ye nfáa n he kopu, Uléécaá uu pikpəkpə kémee u yukuse irónípee ii u yenu. ¹⁶ Kefa karí ne Yeesu n tene nnya ke urinyiri ari usoi nkó kani nní n nyáni nōn kə nyu papukuse. Kefa karí ne u n tene ye tíyese ke usoi nkó uú peí cáká-cáká yare kani nní n nyáni. ¹⁷ Amá pimárecə, ne nyule řsəne re nó ne nópínéyóəpi ani nyu kelene kaní ne lē Yeesu wa. ¹⁸ Nsímé mmē ke Uléécaá uú pee meke-e-me antepuye nnéi m máase mee nkpéni nní wai. Lelē re li piše re uyē ke Uléécaá uu wēe uké íwe li. ¹⁹ Lē nnya, ani mēfine conse ani nómenécíre Uléécaá pa uké nōanékópe nó sárei. ²⁰ Upríima yé pee tíyese ani kumúhē kunyine-i hóó uu pee uyē kuu hái meke-e-me n wēe uu yekei nó páme. Uyee Kirisi Yeesu. ²¹ Uyee yé keyómecaa-pə n we kelene, hái ne kumúhē kpe-i ke Uléécaá uu mpa yo m peserine yare kai pee ní we yare kuú pee meke-e-me uantepuye kuu n wēe m máase. ²² Moisi ye peé maa re: Nōunéléécaá Upríima yé antepu unyine nó páme yare nē, un nōnnépuri ukó. Ani mmē nnéi kuu nó n símisine kutu ricə. ²³ Úye unsá kutu u rincə, piké Uléécaá pikó kecəpe u lese api kópu. ²⁴ Antepuye nnéi pee hái antepu Samuyeli-i-me n símaari aí ne neni tulu ye siyáa nsí nsímé male. ²⁵ Nōw lē ke Uléécaá uu antepuye m máase re u ne nó mē te. Uléécaá ye ne nkómeine nópínésáa séele peé uye-i kuú pee Apiraham m maa re: Pipópírē kam ne tikine ké ne ketē nnéi nsoipuri rikpá. Nōw kə nkómeine mmē te. ²⁶ Nō nnya ke Uléécaá uu uukeikó wēe uu nókenéme u tumti kelene. U u tummele nō nnya re uké nó rikpá uu pee mpa nó úye uakópe-i u lese.

4

Pi Piyee ne Yohani ketúhaane píima-i sée

Uléécaá Pitume Mewai 4:1 10 Uléécaá Pitume Mewai 4:14

¹ Piyee ne Yohani pin kei lē pisoi símisi, mese ne mese, peree ye Uléécaá inyóonse n wa ne Uléécaá keyo uméré wéese ne Pisatusee pin tuiṙo. ² Li pee meyá pi pólólúle re pitume pē keté ye we pin pisoi céési pin kō pi símisi re Yeesu ye pikṙokṙo kémee yisi, lin pee nyíselē te pikṙokṙo yé fe api yisi. ³ Lē nnya kapi pitume pē keté tí api hánesi aí ne weesi re ituṙe ye pilólé masí nnya. ⁴ Amá mṙá ne lē, peree pitume pē icélaa n kó meyā ne peé ne kefa i tenele, api tulu yare pitisi ákotokú anupū kumúné.

⁵ Kai n weesi, Pisuiṙi piyukóó ne pipiwéese ne isé picélaa apí ha Yerusalem-pṙo cápine. ⁶ Uléécaá usina Ana ne ukeyo pikó nnéi ne Kayifu ne Yohani ne Alekisantiri pee kō pee kei we. ⁷ Api Piyee ne Yohani leseri piké ne pi túhaane, api kecṙe pi nyereṙe api pi pise re: Nnaṙe ní-ye née úye kecire rinyiri kaní ne lē wa? ⁸ Nfáasone nn Piyee yipu uu pee pi maa re: Nó Isirayeli kuyu piyṙopi ne piwéese! ⁹ Mewai sone kari utisi nkó wa nnya kapi neni keyaa nké ró písei re íye kai wa kuú ne peí? ¹⁰ Lē nnya, nónnénéi mmú ne Isirayeli pikó picṙo nnéi ani kō te Nasareti ukó Yeesu Kirisi uyē kani kunapéékṙó kecáá ní kari, Uléécaá uu pikṙokṙo kémee u yukuse rinyíri nnaṙe karí ne utisi nkó péise, kuu nní isare láárú un nókenéyu-i nyenu. ¹¹ Yeesu uyē kecáá kai wólaalē te:

Tipare tē ke nō pimóme ani n fómṙo,
tee nkpéni panse tikécire tee kenú-i ní we. ¹² Uyē memáá,
úyulale úka ucṙo úu we. Uléécaá úu rinyíri ríka rico
ketē nké kecáá pa kari yé n sée liké ne tiróyu n lṙ.

¹³ Piyee ne Yohani ápi menyuwe píima méka má ápi kṙo píyukóó píka. Amá piripṙo kapi peé ne símisi ne itisi. Ke pitúhaane api lē n yē, aí pi muuni simm, api kṙo ceru re Piyee ne Yohani ye peé ne Yeesu sónele. ¹⁴ Kapi usoi yee m peí n nyáni un pikekúrí nyenu nnya, pitúhaane pē ápi

Uléécaa Pitume Mewai 4:1511Uléécaa Pitume Mewai 4:26

pɛɛ nyu ní-ye kapi yé malɛ. ¹⁵ Api pɛɛ Piyɛɛ nɛ Yohani ketúhaane ke-i lákase, api pɛɛ kei n we pin pimɛcɔpɛcɪrɛ nsímé píjirise. ¹⁶ Api pɛɛ m píseine rɛ: Íye kari pɪsoi mpí waine? Yerusalem kuyu nnéi ye pikóme masí rɛ pi mewaisaŋa píima wa. Ári yé fe táké kési. ¹⁷ Lɛ nnya, nsímé mmɛ́ nn kape nɛ pikóónú rinkpá, táké nɛ pi ye ari pi cési rɛ ápi kape úka mpuri nɛ Yeosu uyɛ́ tinyiri nka písímé rikpá.

¹⁸ Kei kapi pɛɛ pi séepɔ́ apí nɛ pi yulu rɛ ápi kape Yeosu nnaŋɛ nɛ picélaa rikpá. Ápi kape ye ricuruu urinyiri séɛ. ¹⁹ Piyɛɛ nɛ Yohani api pi pɛsɛ rɛ: Nǒ́ ticuruu ani ripaí nké́ tɛ li nɛ Uléécaa kɛmɛɛ sá rɛ usoi uké nó pakare nɛɛ Uléécaa kuu yé pakare? ²⁰ Nóó yé nkpeni mmɛ́ ceri. Tǒ́ ári yé fe táké lɛ́ kari n yé ari kɔ kom písímé riyá. ²¹ Kei ke pitúhaane pɛ́ api kɔ picé pi rikpá api pi yá api tómpɔ́. Ápi nka yɛ́ kapi yé nɛ rinwááná piké nɛ kutu pi rimpása. Pɪsoi meyá ye pɛɛ́ wele pin mewai mɛɛ nní n wa nnya Uléécaa pakarentɛ. ²² Utisi uyɛ́ kapi nní nɛ Uléécaa nnaŋɛ m pɔise aŋmɛ́ ye afɛena rifaule.

Kirisi pikó piyomeyáhaa

²³ Kapi Piyɛɛ nɛ Yohani rin-yá, api yisi api pipɪsoi lɛɛpɔ́ api lɛ́ ke pɛpɛɛ ye Uléécaa inyóónsɛ n wa piwééɛ nɛ Isirayɛli piwééɛ api pi m ma pi keeni. ²⁴ Ke pipɪsoi pɛ́ api lɛ́ n kó, api rinóó rise wai api Uléécaa yáási rɛ: Upíima Utenɛcɪré, póó ketɛ́ nɛ keyóme nɛ mínimaa nɛ lɛ́ nnéi lɛɛ mpá yei ní we wa. ²⁵ Mpófáasɔne kaá nɛ ritiki aá nɛ urósáayaha Tafiti upókeikó maase rɛ:

Yo nnya ke mpuri sane pikó api ketɛ́ kecáá pansentɛ?

Yo kecɪrɛ nnya ke sisoipipi asi simújé kópe wai?

²⁶ Ketɛ́ kecáá piyɔ́pɪ ye pimɛcɪrɛ cápine rɛ piké atɔpi leeme.

Uléecaa Pitume Mewai 4:27 12 Uléecaa Pitume Mewai 5:1

Piyóopi api rinóo rise wai re piké ne Upíima ne uyě kuu n wée tó. ²⁷ Meyíkiyiki ke Erooti ne Pónsi Pilati ne Isirayeli pikó ne mpuri sane pikó api Yerusalem nté rinóo rise wa re piké ne upókeikó Yeesu kaa n wée tó. ²⁸ Lẽ kaa mekeε-me m musí, aá ne mpónaηe yekei kapi nk péni lẽ wa. ²⁹ Lẽ nnya, a nk péni pipicé nsone kutu ricó, Upíima aa tíyese pipókeikó piké itisi ne mpósímé riyóó. ³⁰ A mpónaηe nyíse pitóikó piké pélesi, aa mewaisaηa ne mewai píima upókeikó Yeesu kaa n wée rinyiri ne wapisi. ³¹ Kapi lẽ piyómeyáhaa m masí, kelō ke-i kapi n cápinelẽ ake yéηesi. Nfáasone nn pinnéi yipu api pεe itisi ne Uléecaa nsímé n yóólẽ.

Kirisi pikó rinoo rise

³² PISOI kulúí kpě nnéi pεe ne Yeesu kefa n tene ye pεe kefa pénelenle pin kō kemúhē keεe má. Úka úu ye pεe maa re u linyine umεcire te. Mpa yo kapi pεe pénelẽ pin te. ³³ Uléecaa ye pεe pitume ínnaηe hele pin ne nyíse re Upíima Yeesu ye nkpō kέmεε yisile, Uléecaa un pεe Kirisi pikó nnéi meyá kpálẽ. ³⁴ Líka ái pεe piuka párlẽ. Pεpεε sicare née síyo m má yèè pεe si yáale apí ne lisiwóó cápinεpō ³⁵ api pitume pa. Pě pōo mpa úye ncóη paí apí ne si hōonente.

³⁶ Pi pεe Lefi mpuri ukó unyine Siipuru ketē-pō marile. Pi ye u sée re Yosεfi. Pitume pōo rinyíri u he re Parinaπasi. Liasei re uyεε ye picō rinηmóópúse. ³⁷ Uyě uu kō ukecare yái úú ne lisiwóó hapō uu pitume pa.

5

Ananiyasi ne Safira nsímé

¹ Utisi unyine ne uunōsi pεe pée we. Pi ye u sée re Ananiyasi, api unósi pō te Safira. Utisi uyě uu ukecare

Uléécaá Pitumε Mewai 5:2 13 Uléécaá Pitumε Mewai 5:16

yái. ² U ne unósi api kómεine api siwóó hásu api pésu, uu peé ne sitórɔ sī uú ha pitumε pa. ³ Piyεε uu pεε u pise re: Ananiyasi, íye kai wa ke Setani uu lē pó lō uú ha ne Nfáasɔne kiraase aa kecare siwóó hásu aa pésu? ⁴ Páké kelene kecare kē n yáá, ái póo ke tee? Kemeyái-maá, ái póo kesiwóó tee? Yo nnya kaa nkpáni mewai kópe mmé ripóyu-i wa? A kō te ái sisoipipi kaa kírāase, Uléécaá lo kaa kírāase. ⁵ Ke Ananiyasi uu lē n kó, uu lólu uu kpi. Iwame píima inyine ii pē nnéi pεε lē n kó loni. ⁶ Pijmáne api yisi api kusánjáá u pilaa api sákaa apí ne lepɔ apí ha kulesi. ⁷ Itujε mekóónú metaani memáá, unósi un tuiɔ úu nyu re linyine ye wa. ⁸ Piyεε uu u maa re: A né símisi nké te nnéi mmú kani nókenécare yáa, née yo? Uu re: Eεε, mmεε mu! ⁹ Piyεε uu u maa re: Yo nnya kani kómεine aní ne Upíima Nfaasɔne peeni? Áa nyánii, pεpεe upóla n kúlesi ana kam nní kómεi pin lonti. Pi kō lē ne pó tósule. ¹⁰ Kei nní, unósi uu Piyεε ana nye-i lólu uu kpi. Pijmáne pē piké ne n lomɔ un pikɔ masí, api u kpísi apí ha ula kekúrí kulesi. ¹¹ Iwame píima inyine ii Kirisi pikó nnéi ne pεpεe nsímé mmē n kó loni.

Mewaisaŋa ke Uléécaá uu n wapisi nsímé

¹² Pitumε ye pεε mewaisaŋa ne mewai píima písoi inipεε-i wapisile. Pεpεe Uléécaá ne kefa n tene ye pεε rinóo rise wale api ye kei kapi ye n sée re Salomɔ apookpaŋá-i n cápinelē. ¹³ Úka ucɔ úu ye pεε méwoo kaha uké pi lepɔ, mpá ne lē, písoi ápi pεε kō kusa pi waiselē. ¹⁴ Pítisi ne pinósi kulúi pεε Upíima ne kefa n tene api pεε mesére pi n kpáriiseɔ apí ne kulúi kpá. ¹⁵ Písoi api ye peé ne pitóikó icée-i léépɔ api pisifine ne asánjáápɔré kecáá pi finsente re Piyεε un píyei kei n tósu, ukumíiri kuké mpá use unyine yarii. ¹⁶ Písoi kulúi api kō ayu nyεε

Uléécaá Pitumε Mewai 5:1714Uléécaá Pitumε Mewai 5:29

ne Yerusalem n kólē yisi apí ne pitóikó ne pinírihélaa wúrunkεεpō, api kō pinnéi pélesi.

Lē kapi pitumε n wéékuse nsímé

¹⁷ Kai lē n wa, Uléécaá usina ne Pisatusee pεε ukekúrí n we api kufatoi píima ne nyere re piké pitumε cópii. ¹⁸ Api mesei pi cópii api kuyu kukpaniilee kémeε pi hánesi. ¹⁹ Amá kai kesine n wa, Upíima ulεεcaatumε unyine uu sí uú ha kukpaniilee hánne uu pi lesepō, uu pi maa re: ²⁰ Ani Uléécaá keyō-i ha, aní ha nsímé meε ye nfáa n he ke Yeesu uú ne n ka nnéi písoi símisi. ²¹ Pitumε api mesei ηmurei api mmare mare yisi api Uléécaá keyō sī apí ha písoi picélaa kápáá. Uléécaá usina ne pεpεε ukekúrí n we api tui ri api pitúhaane wéése ne Isirayeli piwéése nnéi icápine séi. Kei kapi písoi tū apí ha pitumε pē kukpaniilee-i kπίpō. ²² Ke pē api n ha, ápí kukpaniilee-i pi yē. Api pεε pεeri api pi maa re: ²³ Tō kukpaniilee leepōle kun n̄sone hánaalē, piméré pōon kō anōnō-i tápaalē. Amá kari n hánne, ári úka keméε yē. ²⁴ Ke Uléécaá keyō uméré wéése ne pεpεε ye Uléécaá inyōnse n wa piwéése api lē n kō, ai méwoo pi wai, api pεε lē kai yé ne kétō n kpu kecáa m músu. ²⁵ Kei ke unyine uú ka uu pi maa re: Nō kómειi! Písoi pē kani kukpaniilee-i n wa pεε nní Uléécaá keyō-i nyenupō pin písoi céési.

²⁶ Uméré wéése ne piméré picō api pεε yisi, ápí rikōhō mekó wa apí ha pi kπίpō apí ne hapō, pin wuru re pin pitumε pē ne rikōhō n wai, písoi yé apare pi tapisi api pi kóni. ²⁷ Kapí ne pi n hápō, api ketúhaane píima-i pi séi. Uléécaá usina uu pεε nsímé pipísei pi kápáá ²⁸ re: Karí ne nó n yé arí ne ketē kpeeni re áni kapε usoi uyē tinyiri ne n céési, íye kani wa? Nō wele non Yerusalem kuyu nnéi icélaa iyē nōhlē mpa úye uké kō, non kō la re unkpō iwe iké ne ró tene! ²⁹ Piyεε ne pitumε picō api pi

Uléécaá Pitume Mewai 5:3015Uléécaá Pitume Mewai 5:41

peɛe rɛ: Li nɛ sá rɛ usoi uké Uléécaá pakare nɛ kuu yé písoi m pakare. ³⁰ Yeesu uyɛ kani kuna kecáá n karií ke píróśáa Uleecaá uu nkpɔ kɛmɛɛ yukuse. ³¹ Uléécaá ye ukuluke-luke-mɛ káyukóó tone-i u ritaásɛle uu u waise Uyóopi nɛ Úyulale. Uyɛ kuú la uké Isirayɛeli pikó nyíse rɛ piké ritiki apí nɛ piakópe kepire tɔ uu pɛɛ pi sári. ³² Tóó nsímé mmɛ pitansei, Nfáasɔne ke Uléécaá uu pɛpɛɛ u m pakarelɛ n hɛ pʒ nɛ kɔ itansei lele.

³³ Ke pitúhaane apí lɛ n kó, ai pi fukɔɔmɛ apí rɛ pi yé pitume pɛ kó. ³⁴ Amá Ufarisi unyine ye pɛɛ pitúhaane pɛ kecɔpe wele. Pi ye u sée rɛ Kamaliyɛeli. Isé ucélaa unyine lo ke mpa úye uu n waiselɛ. Uyɛɛ pitúhaane píma pɛ kecɔpe yisi uu rɛ piké pitume pɛ leseɔ nkáripí kelene. ³⁵ Kapi pi n léseɔ, uu pɛɛ pɛpɛɛ n cápinelɛ maa rɛ: Nó Isirayɛeli pikó, ani nómenécíre tí nɛ mewai mɛ kani nní n la nóké písoi pɛ wa. ³⁶ Ái kahane nkpáni n náŋai ke Teetasi uu léeme un pólólɛ tɛ u úyukóó píma unyine le. Písoi píle píle mena kumúnjé pɛɛ u ritiki. Apí u kopu. Pɛ nnéí pɛɛ pɛé unkó n tíkílɛ apí kpíi, piuka úu neni tiselɛ. ³⁷ Uyɛ kepire, Kalilee ukó Yutasi póó pikéɛ iturɛ kumúnjé léeri, uu písoi kulúí kpáú apí u n tíkílɛ. Uyɛ uu kɔ kpi, pɛpɛɛ pɛé u n tíkílɛ póó kɔ kpíi. ³⁸ Lɛ nnya, nɛ la ké nkpéni nó símisi rɛ áni kape nɛ písoi mpí kutu n cɔlɛ. Ani pi riyá piké tómpɔ. In tɛ sisoipipi kɛmɛ ke pisimúnjé nɛ piliwawai nní ai léeri, méwoo kai waine. ³⁹ Amá in tɛ Uléécaá-i kai léeri, nnaŋɛ n-ye ke nóó má nókɛ nɛ linyine pi wa. Ani nómenécíre tí, ái kape ka líké wa rɛ nɔ nɛ Uléécaá tɔpu. ⁴⁰ Apí mesei unkó kóm apí u tiki. Apí pɛɛ pitume pɛ séipɔ apí rinóó hɛ rɛ piké sipópi pi yéériine apí nɛ pi yulu rɛ ápi kape Yeesu rinyiri nɛ písoi písímé rikpá, apí pɛɛ pi yá apí tómpɔ. ⁴¹ Pitume apí mpóɔnare nɛ pitúhaane pɛ kekúrí yisi, lin pi láárú rɛ Uléécaá yɛɛ yɛ tɛ pɛ kaí nɛ sá rɛ piké Yeesu nnya íwe li.

Uléecaa Pitume Mewai 5:42 16 Uléecaa Pitume Mewai 6:9

⁴² Μπά κeweesi kέye ke pitume api ppe Uléecaa keyo-i ne síyɔ kέmee Nsímé Kεcire picélaa ne mpiyóo ημóópúlĕ.

6

Pi pitisi piseei lese re piké pitume n léni

¹ Yeesu pipiretiki api kumúnĕ kpe-i kulúi wai ḡsɔne. Upipiretiki ppe Mékireki n símisi api Pi-epiree ne n ténì re pi ḡpá keyáa kέye iluke kapi ye n hóone kέmee pipikumannɔsi menίppe le. ² Kei ke Yeesu pitume kefi ne pité pĕ api upipiretiki riwúí tĕ sée api cápine api pi maa re: Ái ne sá re tóóké Nléecaasimé piyóo ne siká wa tóké ha iluke pihóone ne kutu n colĕ. ³ Lĕ nnya pimárecɔ, ani nókenécɔpe pitisi piseei pĕ kaní ne isoi sɔne n nyu lese. Nfáasɔne nké kɔ pi n yipaalĕ, piké kɔ mewéesesɔho m má, tóké pikei pĕ pianipe-i wa. ⁴ Tóóké pée uye-i ne piyómeyáhaa ne Nléecaasimé piyóo n ημóópúlĕ. ⁵ Tinóo tĕ ari pinnéí larisi, api pikecɔpe pisoι piseei lese. Pɛpɛ Etiyeni yee Uléecaa ne kefa meyá n tenelĕ, Nfáasɔne nn kɔ u yipaalĕ. Uyĕ ne Filipu ne Purokɔ ne Nikanɔ ne Timɔ ne Parimenaasi ne Antiyɔsi ukó kapi ye n sée re Nikolaa. U ppe mekee Pisuiƒi keyome yáasile uu kelene panse Yeesu upiretiki. ⁶ Kapi pi n lése, api pi kpísi apí ne pitume læpɔ, pĕ api pikecáa keyóme yáasi api kɔ anίpe pikecáa láa. ⁷ Nléecaasimé nn ḡpá yei n kóónúlĕ, Yeesu pipiretiki pin meyá kulúi wai Yerusalem kuyu-i, aí ne pɛpɛ ye Uléecaa inyóɔnse n wa meyá péne api Yeesu ne kefa tene.

Etiyeni metine

⁸ Uléecaa ye ppe Etiyeni meyá ípɛléε nyísele uu kɔ ḡnaηe u he un ne mewaisaηa ne mewai píima pisoι kecɔpe wapisi. ⁹ Pisuiƒi kuyómeyáhaalee pikó pinyine kapi ye ppe sée re: Pɛpɛ ilási kέmee ḡ le keyo. Alekisantiri ne Silisii

Uléecaa Pitume Mewai 6:10 17 Uléecaa Pitume Mewai 7:6

ne Asii ketē pikó ye pi. Pikecōpe, pitisi pinyine api nsímé nnyine kecáá ne Etiyēeni íkeḡene wai. ¹⁰ Amá ápi yé fe piké ne Etiyēeni keḡene, mewéesesōhō ke Nfáasōne nn u n he nnya. ¹¹ Api pēe pīsoi pinyine kulei re piké ukecáá nnōme wa re pi kō un Moisi ne Uléecaa alé fáánii. ¹² Api kō kuyu pīsoi ne kuyu piwéése ne isé picélaa itái súuni api yisi api nyere, api sí' apí ha Etiyēeni tini apí ne ketúhaane píima-i sí. ¹³ Api kō pinōme pinyine ne hapō re piké íseérakó li piké ne u rikpára re: Meséere ke utisi nkó uu Uléecaa keyō ne isé alé fáánii. ¹⁴ Tō konle un símaankeē re Nasareti ukó Yeesu uyē né Uléecaa keyō fori uu kō inyékii ke Moisi uú ne ró n tíye conse. ¹⁵ Pē nnéi pēe ketúhaane píima ke-i h́ we ye pēe Etiyēeni kéyu-i nyáneile api yénu re ukeyu ye uléecaatume kekó mecō welē.

7

Etiyēeni rinōo kuu ḿ ma

¹ Uléecaa usina uu pēe Etiyēeni pise re: Lee ni meseii?
² Etiyēeni uu re: Nō pinémárecō ne pinésáa, ani kutu ricō ísōne ani kóm! Uléecaa, meyōopi ute ye urósáa Apiraham tikpáfúmele pēé uye-i kuú pēe Mesopotamii-pō h́ we, uu kelene Haraani-pō fine. ³ Uu pēe u maa re: A kepótē ne kupómáre riyá aa ketē kē kam pó n nyísene kémeē sí.
⁴ Apiraham uu pēe Kalitee ketē yisi uú ha Haraani-pō fine. Usáa mekpō-maá, Uléecaa uu kei u kpísi uú ne ketē nké-i kani neni nní h́ we weri. ⁵ Uléecaa úu kei ketē u he. Ḿpá kénacōpe ritísí, úu u he re uké kei ripéélú. Amá uu pēe rinōo yekei re u yé kennéi u ne masí upipirē pa apí n te. Úu kō pēe kumúnjé kpe-i kewá má. ⁶ Lē ke Uléecaa uu u ḿ ma ye nní:
Kucōyu-pō ke pipópírē apí masí finene, api ilási pi tini, api íwe pi wai aḡmē píle píle mena.

⁷ Amá né ne mpuri mme ilási pi n tinine túhaane api ppe limemáá léeri apí weri api nté kelō nké-i né yáasi. ⁸ Kei ke Uléécaá uu ppe u ne Apiraham kecəpe rinóo yekei re uké riké. Lē nnya kapi Isaaki mari Apiraham uu ppe keyáa páha-paha tuḡé u ké. Isaaki póo kə uuḡmáne Yakupu ké. Yakupu póo kə limecə upiḡmáne kefi ne pité pē kérii. Pəpəe nní pirókpure kefi ne pité pē.

⁹ Píkpure pē api pikecəpe use kapi ye n sée re Yosefi ne kefa tóosi api u yái, uú ha Esipiti-pə ilási le. Amá Uléécaá ye ppe Yosefi kekúrí wele, uu ncóḡ nnéi kémee u lese ¹⁰ uú ne kefa u fénne uu mewéesesəhə u he. Esipiti uyəopi uu Esipiti ketē kecáa iyóopi u tonse uu kə ukeyə líkó nnéi kpísi uu uanipe-i wai. ¹¹ Nkú nnyine nn Esipiti ketē nnéi ne Kanaa ketē loni. Pirósáayaha api íwe píima le, ápi ye yē piké li. ¹² Yakupu uu kóm te melukepipi ye Esipiti ketē-pə we, uu pirósáayaha tum mefoí. ¹³ Kapi melírū n hápə, Yosefi uu tíyese upimarecə api u ceru. Esipiti uyəopi póo kə Yosefi riyíkí céru. ¹⁴ Yosefi uu ppe tum api usáa Yakupu séipə ne ukumare nnéi pisoí kuwóo ne afereé ne pinupū. ¹⁵ Yakupu uu yisi u ne pirósáayaha picə apí ha Esipiti keteni-i fine apí ha ne kei kpíni. ¹⁶ Api pi cəni apí ne Sikem kuyu sī apí ha kei rikpíi ke Apiraham uu Haməə piḡmáne-i ne usiwóo n lə kémee pi kulesi.

¹⁷ Ke rinóo ke Uléécaá uú ppe Apiraham n yekei ituḡe ii n nyahairi, ntópuri nn ppe meyá kulúí n wai Esipiti ketē kecáa. ¹⁸ Uyóopi fale unyine yeé úu píikai Yosefi nkó nka n kómaalē uu Esipiti keteni-i iyóopi tone. ¹⁹ Uyóopi uyē uu ntópuri ne isəhəcece tóoi uu pirósáayaha íwe lukeise, hái un náasi yare piké pisipipi riyá siké kpí. ²⁰ Likumúḡé kpe-i kapi Moisi mari un Uléécaá inipee-i nyarí. Iwáre itaani kapi usáa keyə-i u kpíni. ²¹ Api limemáá u fómni, Esipiti

uyɔɔpi ukpére uu u kpísi uu nyólu yare uricuruu yee u mari. ²² Esipiti pikó menyuwe nnéi kapi u céesi, unsímé ne umewai amé tíyese uu ínnaɔe m má. ²³ Kuu iɔmē afeena n yé, uu re u yé ha upimarecɔ Isirayeli pikó rilóólú. ²⁴ Kuu n hápɔ, uu Esipiti ukó unyine læpɔ un Isirayeli ukó unyine kaii. Uu unárei kecáá kpá uu Esipiti ukó uyē kaii uyē uú ha ne kpi. ²⁵ Moisi ye pee músu re upimarecɔ Isirayeli pikó yé kó te uyē ke Uléecaa uú la uké ne ritiki uké ne ilási kémee pi lese. Némpákane upimarecɔ ápi lē kō. ²⁶ Moisi uu kɔ keyáa lírū tuɔé Isirayeli pikó pité læpɔ pin cɛɔesi, uu pɛé hapɔ re uké pi yoriye. Uu pi pise re: Nɔ písoi pise le, pinésáne! Yo nnya kani pee cɛɔesi? ²⁷ Uyee pee ucɔ n íwe n wai uu pansɛpɔ uu Moisi láupɔ uu u pise re: Wóo iyóɔpi pó tónse re a irósímé n túhaane? ²⁸ Pɔ lalɛ póké né kpu yare kaa sé Esipiti ukó n kpu, née íye? ²⁹ Ke Moisi uu anóɔ nyē n kó, uu wuru uú ha Matiyaa ketē-pɔ tone. Kei kuu piɔmáne pité mári.

³⁰ Iɔmē afeena memáá, Moisi uu pee keyáa kenyine kucesi kóima-i Sinayi riyɔɔpe kekúrí n we. Kei ke Uléecaatumɛ unyine uu kuhíhíi kunyine kecɔpe inalempi kémee u rikpáfúme. ³¹ Ke Moisi uu lē n yé, ai menyine u wai. Uu re uké rinyɔsópɔ uké ha mewai mē nyáni. Uu Uléecaa rinɔɔ kom te: ³² Néɛ pipósáayaha Uleecaa, ne Apiraham ne Isaaki ne Yakupu Uleecaa. Moisi uu pee iwame ne n terii úu kaha uké riweríi. ³³ Upíima uu u maa re: A apónééri mahā, li we re kelō ke-i kaa nní n nyenu ye Uléecaa ripɔhɔ le. ³⁴ Ne Esipiti keteni-i nnépurɔi iwe yenle, am kɔ piɔmɔpi kom. Lē nnya kam ka ké pi yoriye. Lē nnya, a nkɛni kam ké Esipiti ketē-pɔ pó tū.

³⁵ Moisi uyē ke Isirayeli pikó apí pee n kési, apí u maa re: Wóo iyóɔpi ne itúhaane pó tónse? Uyē cire ke Uléecaa uu tumme re uké piuyɔɔpi, uké kɔ ilási kémee pi

lese. Uléécaatume uyee kuhíhíi kecōpe inalempi kémee u rinkpáfúme yee u lénine. ³⁶ Moisi yee Isirayaeli pikó Esipiti keteni-i léseme. Iñmē afēena kémee kuú ne Esipiti keteni-i ne Míni-Wéé-Kukoi kémee ne kucesi kóima-i mewaisaṅa ne mewai píma mē wapisi. ³⁷ Uyē cire yee pree Isirayaeli pikó símisi re: Ulééca yé antepu unyine nó páme yare nē un nónnépuri ukó. ³⁸ Ke Isirayaeli pikó apí pree kucesi kóima-i n cápine, uyee pree pirósáayaha ne Uléécaatume yee Sinayi riyōpe kecáá-pō u n símaari kecōpe we. Ulééca nsímé mee ye nfáa n he kuú pree yósu un tó pālē. ³⁹ Amá pirósáayaha apí pree la piké u pakare, api uipuri yulu apí n káipi piké Esipiti pree. ⁴⁰ Api pree Arō maa re: A pilééca ró mó pree yé keróyu-i n sōne, li we re ári nyu lelee Moisi uyee nní Esipiti ketē-pō ró n léseme n wa. ⁴¹ Api keyáa kē tináaripi mōm, api ri nyóonse, api pianipe limōme-mōme lē anyā wai, piakij aa niṅesi. ⁴² Amá Ulééca uu kepire pi tō uu pi yá api ituṅe ne iwāre ne awārepi n yáasi yare kai antepuyee atelē-i n wólaalē. Li kei wólaalē te:

Nó Isirayaeli pikó, nē kani iñmē afēena kémee kucesi kóima-i isee
ne nyóonsente ani kō licō licō hekesii?

⁴³ Amá piléé kapi ye n sée re Molōki kucáñíi ne nópinéléé Refaa riwarepi kaní pree topori. Lē kaní serí nōn ne pi yáasi.

Lē nnya kam nó lése ne ké ne Papilōni ketē kepire-mempō ha.

⁴⁴ Pirósáayaha ye pree kucesi kóima-i kucáñíi mále kpree n nyíselē te Ulééca ye tó ne uyē kecōpe rinóo yekeile. Ku pree wele yare kpē ke Ulééca uú pree Moisi n símisi re uké wa. U pree Moisi maa re uké kpē kuú pree n yé kucō wa.

⁴⁵ Pirósáayaha ye kucáñíi kpē ne pipipirē tíyee. Pree uye-i ke Yosuwee uú pree pi n kpáulē kapí pree ne ku ripéne

Uléecaa Pitume Mewai 7:4621Uléecaa Pitume Mewai 7:56

apí ne ketē kee pikeyu-mempō n̄ we tēj. Ketē kē pikó ke Uléecaa uú pēe lákase. Kucánjī kpē aku lē Kanaa-i n we aí ne Tafiti kumúnjé tulu. ⁴⁶ Uléecaa ye pēe ne Tafiti kefa fénnēle. Tafiti uu pēe u pise re uké ncée u he uké kégō mō keké wa kei ke Yakupu Uleecaa uu n̄ we. ⁴⁷ Amá Salomō ye ka uu kégō u mōm. ⁴⁸ Ḿpá ne lē, Uléecaa yee ḿpá yo kecáá n̄ t́ú, úu síyō ke pisoí api m ḿ kémēe sói. Yare ke antepu Esayi uu m̄ maa re:

⁴⁹ Upíima ye maa re

Keyómecaa ye rinéyóōpitū le,

ketē pōō kenénacōpe

kégō kége ke nōō yé né mō?

Yei kam yé tone ké ne n wéntē?

⁵⁰ Ái rinécúruu née lē nnéi waa? ⁵¹ Etiyēeni uu kō pimáa pi kpá re: Nó pisoí mpí atii ye páápúle hái. Nó akíj takále, nōánētu áa ye kō nsímé kó. Nópínésáayaha mecō kani nní we n̄n Nfáasōne rinōō kesu. ⁵² Antepu úye mpuri ke nópínésáayaha ápi wéékuselē? Pē nnéi pēe n símisi re Asei ute ye weme kapi kó. Asei ute uyē ke nōō kō nkpeni nní piláarō anipe-i wa ani u kopu. ⁵³ Uléecaa ye ne piléecaatumē ritikile uú ne uisé nó pa, amá áni i ritiki.

Etiyēeni nkpō kecáá nsímé

⁵⁴ Ke pēpēe pēe ketúhaane-i n̄ we api lē n kó, ai kuwóí pi fukōōme api pēe Etiyēeni nsímé mmē ne aní n takai. ⁵⁵ Amá Etiyēeni pōō pēe keléecaa inípe n tapaalē, Nfáasōne nn̄ u yipaalē un ne Uléecaa meyoōpi ne Yeesu yee Uléecaa kuluke-luke-mē kégukóōtone-i n nyenu nyáni. ⁵⁶ Kei kuu pēe re: Ne keyómecaa nyánile ken wúkulelē, Usoi Kepipi ken Uléecaa kuluke-luke-mē

Uléecaa Pitume Mewai 7:57 22 Uléecaa Pitume Mewai 8:9

kéyukótone-i nyenu. ⁵⁷ Kuu lē m ma, api kepupeila píima kenyine té api atu tápisi api pinnéi kesé pehéw api u filí, ⁵⁸ api u lakase apí ne kuyu iyaa leepw api apare u tapisi api kópu. Pεπεε kei n we api pisitukanka cícaá máhani api uhmáne unyine kapi ye n sée re Sɔɔli pa uu si m mé. ⁵⁹ Pi Etiyεeni apare tapisile un we un kɔ ne keyóme yáasi. Uu re: Upíima Yeesu, a nnéfáa yási, ⁶⁰ uu pεe anui kecáa wúla uu mesóri pupei re: Upíima, kapε akópe nnyé piriyu kecáa wa. Kuu lē pimáa m masí, uu pεe kpi.

8

¹ Etiyεeni nkpw mmē n n ne Sɔɔli sá.

Sɔɔli ye Kirisi pikó wéékuselē

Likeyaa kē cire kapi Yerusalem kuyomeyáhaalee pikó piwéékuse koraane ai wóhɔ. Pinnéi api Yutee sitē ne Samarii sitē kecáa yékáa, ai yá pitume ηmane. ² PISOI pεe Uléecaa likó n la pεe Etiyεeni kulési api nkpw tone api ukecáa téni hái. ³ Sɔɔli pɔɔn ηmóópúlē te uké Uléecaa icápine kpu. Síyo kuú pεe kóónúlē un Kirisi pikó cópii, pitisi ne pinósi, un kukpaniilee súuni.

Filipu ye Nsímé Kεcire Samarii keteni-i yóólē

⁴ Pεπεε rin-yékaa ye pεe ketē kóónúlenle pin Nsímé Kεcire yóólē. ⁵ Filipu uu yisi uú ha Samarii kuyu maa-i yóó re Yeesu yeε uyē ke Uléecaa uu n wée. ⁶ PISOI nnéi ye pεe rinóɔ rise wale pin Filipu kutu cɔlē. Pi pεe kómeile re u mewaisarja wapisí, api kɔ me yenu. ⁷ Aníri ye pεe pISOI meyā kémεε lele an pupukεε. Síkankáláká ne pipákóó kulúí ye pεe pélesile. ⁸ Ai pεe lē nnya pISOI n láárú kuyu kpe-i.

⁹ Utisi unyine yeε hái mekeε-me kuyu kpe-i we, api ye u séi re Simɔ. U pεe metarewai wapisile ai ye Samarii pikó nnóɔ yipu. U kɔ pεe umεcire kpíilenle re u úyukóó

Ulééca Pitume Mewai 8:10 23 *Ulééca* Pitume Mewai 8:25

unyine le. ¹⁰ PISOI NNÉI, kai n kpísi siwá ne piwéése ye ppe u waiselenle hái. Api ye maa re: Ulééca nnaŋe kapi ye n sée re ínnaŋe maa mee usoi nkó kémee we. ¹¹ Háí mekeeme ke umetarewai ame nnó pi yipaalē. Api ppe lē nnya u n waiselē. ¹² Amá ke Filipu uu Ulééca iyóŋpi ne Yeesu Kirisi kecáá Nsímé Kεcire pi n símisi api ηmurei, pi tíyesele api míni pi wole, kai n kpísi pitisi ne pinósi. ¹³ Simó uyē ticurru pó kó ne Nsímé Kεcire mmē kεfa tene api míni u wole. Uu ppe Filipu n tikilē un mewaisaŋa ne mewai píma ke uyē uu n wapisi nyáni men nnó u yipaalē.

¹⁴ Pitume ppe Yerusaleμ-i ní we api kóm te Samarii ketē pikó ye Nléécaasimé yósi. Api ppe Piyee ne Yohani kei tumpó. ¹⁵ Piketē kē api yisi api sí apí ha ne Ulééca welu re uké Samarii pikó pē Nfáasone he. ¹⁶ Nfáasone ín ppe kahane likumúŋé kpe-i úka kecáá n súime. Míni ηmane kapí pē ne Yeesu rinyiri pi wole. ¹⁷ Kei ke Piyee ne Yohani api ppe anípe pikecáá rilaa, Nfáasone nn ppe pi loni.

¹⁸ Ke Simó uu n yē te pitume ye pISOI kecáá anípe rilaa Nfáasone nn pi loni, uú ne siwóó haró uu pitume pē maa re: ¹⁹ Ani kó nē ínnaŋe mmē he ké ye nen úye kecáá anípe rinlaa, uké Nfáasone yósi. ²⁰ Amá Piyee uu u pese re: Nó ne sipówóó sē ani ásáláú wa. Pó musí re pó fe aa Ulééca lihεεhe ne siwóó lóluu? ²¹ Lipókó líka ái nté we, áa kó líka kecáá nté ncée má. Li we re áa Ulééca kémee aseí má. ²² A kepómúŋé kópe kεpire ritó aa Upíima ne téní re lin kusárei n we, uké kemúŋé kē pó sárei. ²³ Ne nyáni yare nfasimé kópe ne rikpákára kaa n fanaalē ye pó múllenle yare ulási. ²⁴ Kei ke Simó uu ppe rinó yósi re: Ani nórinécúruu ne Upíima né té, lē kani nní m ma ái kape ne né n wa nnya. ²⁵ Ke Piyee ne Yohani api Samarii kuyu kpe-i Upíima nsímé piyóó ne picélaa m masí, api yisi api Yerusaleμ pele, pin ncée-i siyupi meyā kémee Samarii

ketē kecáá Yeesu Nsímé kecire yóólē.

Filipu nε Etiyopii ukawe ifaaci

²⁶ Upíima uleecaatumε unyine uu Filipu maa re: A yisi aa ituje kumii-mē pansε aa Yerusalem ncee mεε Kasaa n cépilē kpísi. Ápi ye ncée mmē titiki. ²⁷ Filipu uu mεse ne mεse yisi uu tómpo, uú ne ncée Etiyopii ketē utisi unyine sáne. Ukawe píima unyine lo *. Uyεε Etiyopii unōsiyōopi Kantaasi memá nnéi kecáá paílē. U Yerusalem-i kale re uké Uléecaa yáási ²⁸ un pεε nkpéni kulu, un ukεsannōipi kecáá tú un antepu Esayi ritelé kééni. ²⁹ Nfáasone nn Filipu maa re: A kenōipi nké kekúri hapo. ³⁰ Filipu uú ne itóo nyōsōpo uu kóm Etiyopii ukó uyē un antepu Esayi ritelé kééni. Filipu uu u pise re: Pō lē kaa n kééni aseí kómēii? ³¹ Utisi uu re: Unyine unsá né n lē, íye kam yé ne kō? Uu pεε Filipu séi re uké hapo uké kesannōipi kémεε ukekúri tone. ³² Li Uléecaa Nsímé kelō kē kuu n kééni kémεε wólaalē te:

Pi nε u tósule yare kapi ye

kusányaha n tōrōi pin ne pikópe sī,

un séélē yare risánpipi kapi nkpíi ní nyálu, úu rinōo wúkule.

³³ Apí ne u túhaane api u cepise, úu pεε nkpáni líka tu.

Wóo yé pεε nkpáni upipirē tinōo maa?

Pi ketē kecáá unfaa lesele. ³⁴ Kuu lē pikéē m masí, uu pεε Filipu pise re: A risuúlu a né símisi nké te úye nsímé ke antepu nkó uu nní símisi. Uricuruu kuú ne máne néε unyine nsímé kuu símisi? ³⁵ Kei ke Filipu uu pεé ne antepu Esayi nsímé mmē riwááná uú ne Yeesu nsímé kecire u símisi. ³⁶ Api nsé nōj apí ha ne míni kelō kenyine tulu. Ukawe píima uyē uu pεε re: Míni ye mmé nní. Yo icō

* **8:27** Pi ye pεε kuyu kpē inyekii kémεε pikawe píima pē comesile api kelene pikēi pi pa uyōopi keyō-i.

Ulééca Pitume Mewai 8:37 25 Ulééca Pitume Mewai 9:8

ye párlĩ ké ne míni n wole? ³⁷ [Filipu uu u pese re: In te pə ne kepófa nnéi nsímé mmú tene, pi yé fe api míni pó wole. Utisi uu re: Ne ne kefa tene re Yeesu Kirisi ye Ulééca Kεpipi le.] ³⁸ Uu kesannəipi nyereɛe, u ne Filipu api míni-i lompo, Filipu uu míni u wole. ³⁹ Kapi míni-i n léepə, Upíima Nfaasəne nn Filipu kpíipə, ukawe uyē úu pɛe piyéne u rikpá. Uyē uu kə mpəənarə ne uncee nəj. ⁴⁰ Filipu pəə ha Asəəti ketē-pə leeri. Uu pɛe kei ayu nnéi nyee ncée-i n we kémee Nsímé Kεcire n yóólē uú ha ne Sesaree ketē tulu.

9

Səəli ye mɛfine conse

(UPM 22:6-16; 26:12-18)

¹ Səəli úu pɛe kusa kumúŋé kpe-i Upíima pipiretiki ne kefa pólú un wéəsi uké pi kó. Uu yisi uu lē nnya Ulééca usina léepə, ² uu re uyē uké átélé u wa aké ncée u he uké ha Tamaasi-pə Pisufi ayomeyáhaalee rika. Un kei piye n léepə pɛe Upíima ncee n tíkilē, pitisii, pinósii, uké fe uké pi cópii uké pahaankɛe uké ne Yerusalem tómpə. ³ Kuu ncée n kpisi un ne Tamaasi nyahairəne ke metéi menyine amɛ meyéne mese keyómecaa-pə leeme amɛ tapu amé ne u kóónú. ⁴ Uu keteni-i lólu, uu pɛe rinóə rinyine kom tin tee re: Səəli, Səəli, yo kecire nnya kaa lē né wéékuselē? ⁵ Səəli uu pɛe pise re: Póə úye, Upíima? Upíima uu rinóə u yósu re: Néə Yeesu uyē kaa nní n we pən wéékuselē. [Áa ye nkpáni fe pəké ne nkpə melō təpiriinkɛe. Un tɛrii lin nnóə u yipaalē, uu pɛé maa re: Upíima, yo kaá la ké wa? Kei ke Upíima uu pɛé maa re:] ⁶ A yisi aa kuyu-i lompo. Pən n lompo, pi yé pɛe pó símisi lē kaa yé n wa. ⁷ Səəli pisenco api nyere píri, rinóə ári we. Amá pi pɛe rinóə kómeile ápi pɛe úka nyáni. ⁸ Səəli uu yisi uu anípeɛ wii úu pɛe líka nyáni. Api pɛe kunípe u múlú api u tərəi api ne Tamaasi

sĩ. ⁹ Siyáa sitaani kuu wa úu ye líka yě, úu ye líka li úu ye kə líka n ntí.

¹⁰ Kirisi upiretiki unyine ye pɛɛ Tamaasi-i wele, api ye u séi re Ananiyasi. Upíima uu keyáa kenylene u kpáfúme uu u séi re: Ananiyasi! Ananiyasi! Uu re: Néé nkó, Upíima!

¹¹ Upíima uu u maa re: A yisi a ncée mmě kapi ye n sée re Kεcire kpísi aá ha Yutasi keyə-i Tarisi ukó uyě kapi ye n sée re Səoli kecáá pise. U wele un keyóme yáasi.

¹² Ai u nyíse re utisi unyine kapi ye n sée re Ananiyasi ye lompə uu anípe ukεcáá láa re uyě Səoli inipɛɛ iké ye kə yě. ¹³ Ananiyasi uu re: Upíima, ne konle pisei meyā pin símisi re utisi uyě úu kusa pipósoi pɛɛ Yerusalem-pə n we rikpákára wapisi. ¹⁴ Pɛɛɛ ye Uléécaá inyóɔnse n wa piwéése pɛɛ ncée u he re uké nté kam uké pě nnéi pɛɛ pó n yáasi cópii. ¹⁵ Amá Upíima uu u pese re: A n ηme. Ne usoi uyě wéele re uké pinékei wa. U yé tíyese mpuri sane pikó ne pipiyəɔpi ne pɛé ne Isirayeli pikó api rinényiri ceru. ¹⁶ Né rinécúruu u símisi re u yé kenécáá íwe ncəpuri li. ¹⁷ Kei ke Ananiyasi uu pɛɛ ncée kpísi uú ha Yutasi keyə lompə, uu Səoli kecáá anípe laa uu re: Unémárecə Səoli, kaá pɛɛ ncée n tíkimelě pən nté wéme ke Upíima uu pó rikpáfúme. Uyɛɛ né tumme re ipóníɛɛ iké ye kə nkɛni yé, Nfáasəne nké kə pó ló. ¹⁸ Kei nní, linyine ai uinipɛɛ kecáá lápile yare ikpíntomé awéé ai lólu, uu pɛɛ nkɛni n nyáni. Uu yisi api míni u wole ¹⁹ uu pɛɛ iluke le uu ínəɛɛ yenu.

Səoli ye Tamaasi-pə Nléécaasimé yóólě

Səoli uu Yeesu pipiretiki kémɛɛ Tamaasi-i siyáa wai. ²⁰ Uu pɛɛ kei nní yisi uu síyə sɛ-i ke Pisuiɛ ayomeyáhaalee aa n we ka uu yóó re Yeesu yɛɛ Uléécaá Kεpipi. ²¹ Ai pě nnéi pɛɛ u n kómɛi nnóɔ yipu api ye pɛɛ re: Ái nkó yɛɛ ye lě Yerusalem-pə pɛɛɛ rinyiri ntí n sélei n wéékuselěɛ?

Nénte u kò nté kale re uké lipite pē cópii uké ne pεπεε ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése lεεpò? ²² Pεé ke Sòli uu ínnaεe piyéne rikpá uu ye ne Pisuifi pεε Tamaasi-i n we nsímé feriyε uu pi séése. U ye pi nyíse re Yeesu yeε Úyulale ke Uléecaa uu n wéε. ²³ Kai nkáripι n náηai, Pisuifi api símaane aí tone re piké Sòli kpu. ²⁴ Ai Sòli kutu-i loni re pi u wéési. Ketúné ne kesine kapi pεε kuyu sípoo mē piké ne u n kpu nnya. ²⁵ Upipiretiki api pεε kesine menére menyine-i u wai apí ne kuyu mmεε kepire-mē u súisepò.

Sòli ye Yerusalem-i we

²⁶ Ke Sòli uu Yerusalem n tuipò, uu Yeesu pipiretiki picò pitíki peeni, amá pinnéi pin pεε u wuru. Ápi pakarelē te u mesei Yeesu upiretiki. ²⁷ Kei ke Parinapasi uu mese u kpísi uú ne pitume lεεpò, uu lē ke Upíima uu umεcire n lése uu Tamaasi ncee-i Sòli nyíse ne lē kuú ne u n símisi pi keeni. Uu kò lē ke Sòli uu Tamaasi-pò ne ikari Nléecaasimé ne Yeesu rinyiri rin-yóó pi símisi. ²⁸ Kaí ne kei n kpísi, Sòli ne pitume pē pεε pεε Yerusalem-i sónesi, un ne ikari Nléecaasimé ne Upíima rinyiri yóólē. ²⁹ U ne Pisuifi pεε Mékireki n símisi yèè pεε ifaaci wale. Amá pē pin pεε wéési piké u kpu. ³⁰ Ke piyómeyáhaa picò api lē n céri, api u kpísi apí ne Sesaree-mē u sí api Tarisi-mē u tóηsepò.

³¹ Úka úu pεε kumúné kpe-i Yeesu pikó cóηlē Yutee ne Kalilee ne Samarii ketē nnéi kecáá. Pi pεε ikari kpariisenele pin kò Upíima riwure mále. Nfáasone nn pi léni pin kulúí kpalē.

Enee pipélé

³² Piyεε ye pεε mpá yei kuyu-i sónεle, uú ne keyáa kenyine Yeesu pikó pεε Lita kuyu-i n we kémeε tulu. ³³ Uu kei utisi unyine kapi ye n séε re Enee lεεpò. U kékankáláká le. Li wa iηmē ipaha kuú ne kefine kecáá n finu úu ye fe

Uléécaá Pitume Mewai 9:3428Uléécaá Pitume Mewai 10:1

uké sône. ³⁴ Piyee uu u maa re: Yeesu Kirisi ye pó p̄isele, Enee. A yisi a ripóćúruu kepófine riwépi. Enee uu kei nní mese ne mese yisi. ³⁵ Lita pikó ne Saarō pikó nnéi api u yenu api pimécire Upíima pa apí ne Upíima kefa tene.

Pi Tōrikaasi yukuse nkpō kēmee

³⁶ Yafa-pō ke unósi unyine uú p̄é we. Pi ye u sée re Tapita. Pi ye rinyíri tē Mékireki kēmee tuisse re Tōrikaasi * Uyē nkó mee re uké m̄pá píyei lisone n wai uké kō p̄isoí n hekési. ³⁷ Uu likumúnjé kpe-i káasi uu kpi. Kapi piwóle u m masí, api k̄yō kecáá-pō kulee kunyine-i keléécaá-pō u finse. ³⁸ Yeosu pipiretiki p̄ee Yafa-pō n̄ we ye p̄ee kónle re Piyee ye Lita-pō we. Lita ye kō ne Yafa kólenle. Api p̄ee p̄isoí pité lese api Piyee kēmee tum te piké u maa re uké mekee pikemee wurupō. ³⁹ Piyee uu wákasi u ne p̄ē api tóoisene api tómpō. Kuu n tuipō, apí ne k̄yō kecáá kulee kpe-i u taápō. Pikúmannōsi nnéi apí nyōsópō api itu ne u kálisi. Api sitúkanka ne akp̄elenku nyē ke Tōrikaasi uú p̄ee nfáa m má un yóóni u nyísente. ⁴⁰ Kei ke Piyee uu p̄ee pinnéi lésepō, uu wúla uu keyóme yáási. Uu p̄ee ukp̄okpō-mē pansepō uu re: Tōrikaasi, a yisi. Tōrikaasi uu inípe wúkule. Kuu Piyee n yē, uu yisi uú tone. ⁴¹ Piyee uu kunípe u tini uu u léni uu yisi. Uu p̄ee limemáá piyómeyáhaa ne pikúmannōsi p̄ē séi uu Tōrikaasi ne unfaa pi nyíse. ⁴² Nsímé mmē nn̄ Yafa kuyu nnéi kóónú, p̄isoí meyā api Upíima ne kefa tene. ⁴³ Piyee uu Yafa-i ukónefukei Simō keyō-i tone ai siyáa wai n̄sone.

10

Piyee ye Kōrinee keyō ha

¹ Utisi unyine ye p̄ee Sesaree-pō we, api ye u séi re Kōrinee. U p̄ee Rōm usóca kp̄éē unyine le. U p̄ee p̄isoí

---

* **9:36** Tōrikaasi: Li aseí re ketáha

píle kutōpilee uwéése le. ² U ne ukeyō nnéi ye pēe Ulééca likó lalē. U ye pēe píwekōó ulikó meyá hekesile un kō mesére Ulééca yáási. ³ Keyáa kenýine kuu ketúhécō metaani kumúhē Uléécaatumē unýine méyene menyine-i yé cáká-cáká. Uléécaatumē uyē uu ukeyō-i lompo uu u séi re Kōrinee! ⁴ Kōrinee uu pēe iwame ne uléécaatumē uyē n nyáni uú ne u pise re: Ne meyo-me, Upíima? Uléécaatumē uu u pēse re: Ulééca ye ipówele konle uu kō lē kaa píwekōó n léni yenu. Úu yé pó palēi. ⁵ A nkpéni pīsoi tū piké ha Yafa-pō utisi uyē kapi ye n sée re Simōo api kō rinyiri u he re Piyee séeme. ⁶ Ukónéfukēi uyē kapi ye n sée re Simōo keyō-i kuú we mínimaa ritime-pō. ⁷ Ke uléécaatumē uyē uu lē n símisi uu tómpō, Kōrinee uu upikeikó pité pinyine séi. Ukutōpilee kémeē usóóca unýine ye pēe Ulééca likó lalē nsōne. Uu kō uyē séi. ⁸ Uu lelee n wa nnéi pi keeni uu pēe Yafa-pō pi tum.

⁹ Ai ncée pi weesi pin Yafa lapō. Piyee uu itunje kecíre kumúhē keyō caca ipiraa yopoi re uké keyóme yáási. ¹⁰ Nkú nn u wai uu re u yé iluke li. Kapi n we pin iluke iyē wai, ai u wai yare kenípechee. ¹¹ Uu yénu keyóme ken wúkulelē, linyine lin cepimele aí ne keteni-i tuiiri yare kusáháá maamaa kunýine kapi n táje pin kuatime kena muleilē. ¹² Ána ana likó nní ncōpuri ne lelee m múhgui ncōpuri ne sinúipi ncōpuri yee pēe kemée we. ¹³ Ai rinóo u maari re: Piyee, a yisi, a kó aa le. ¹⁴ Piyee uu rinóo pēse re: Kása, ám píakai irósé kémeē icírí inyine lukaalē, Upíima! ¹⁵ Ai kō melírū pimáa u kpá re: Lē ke Ulééca uú m maa re liluke-luke, páa kape li maa re icírí. ¹⁶ Mēpehē metaani kai lē wa, ai pēe limemáá kusáháá kpē keyómēca-mē kpíípo.

¹⁷ Piyee uú n we un umecire písei re méyene mē aseí ye nkpéni áye. Likumúhē kpe-i, pīsoi pē ke Kōrinee uu n tumpō pōon Simōo keyō wélaapō apí ne keripoo tuiropō

mese ne mese. ¹⁸ Api séi api pise re kei ke Simwə kapi rinyíri n he re Piyee uú wee? ¹⁹ Piyee un we un meyéne mē kecáá músu, Nfáasəne nn u maa re: Pitisi pitaani pinyine ye mpí pin pó wéési. ²⁰ A yisi a ricepiwə, nó ne pē ani mese ne mese tómpw. Néε pi tumpw. ²¹ Kei ke Piyee uu ppe súipw uu pitisi pē maa re: Néε Piyee uyē kani n wéési. Néε usoi uyē kani n wéési. Ne meyo-me? ²² Api re: Rəm usóóca kpéé Kərinεε ye ró tumme. U usoi kecire le, un kə Uléécaá pakarelē. Pisuifi nnéi ye ukecáá řsəne símisile. Uléécaatumε unyine yeε u símisi re uké pó sée aá ha ukeyə-i nfasimé kaa m máme u símisi. ²³ Piyee u kéyə pi tani uu kulee pi he api fine. Kai kóso n weesi, uu yisi uu pi tiki api kesé tómpw. Pimáreco pinyine ppe Yafa-i ř we pów kə yisi api u saruni. ²⁴ Liukóso kapi Sesaree tu, Kərinεε un ukeyə-i upikó ne upisane cápinelē un ne pi mé. ²⁵ Ke Piyee uu n tuipw, Kərinεε uu u tépei, uu wúla ne ketē-pw uú ne ipakare u yáási. ²⁶ Piyee uu u yukuse uu nyereεe uu re: A yisi a nyere! Né ne kə kesoi pipi le. ²⁷ U ne Kərinεε pin lē ifaaci wai uú ha ne kéyə lompw, uu leepw pisoι pin cápinelē kulúι ²⁸ uu pi maa re: Nórínécúruu ye nyule re Usuifi úu ncée má upiyomeyáhaa nnya, u ne mpuri sane ukó unyine piké n səne, néε uké ye ukeyə rilóólú. Amá Uléécaá ye né símisile re ái nyarñ te ké m músu re unyine ye icírí néε úkperinkpekó. ²⁹ Lelεε tíyεε, kani kenémεe n tumpw re piké né sée, ám nkpáni pipáká-páká peē. Ne la ké nkpéni nó pise re ř-ye kaní ne né séi? ³⁰ Kərinεε uu ppe rinów u yósu re: Siyáa sina ye nsí kam iturε nnyí icə-i, ketújécə metaani kumújé nkú-i kenéyə-i we nen keyóme yáási. Mese ne mese, am pái utisi unyine un ilū tanaalē in tēlu un ne kenékúri nyenu. ³¹ Uu né maa re: Uléécaá ye ipówele yəsile, Kərinεε. U lē kaa lipókó pisoι n hekεsi yenle. ³² Lē nnya, a pisoι tū piké ha Yafa-pw Simwə kapi

rinyíri n he re Piyee séeme. Ukónefukei uyě kapi ye n sée re Simwə keyə-i kuú we mínimaa ritime-pə! ³³ Am pɛe mɛse ne mɛse pisoɪ tumpə re piké pɔ séeme. Li né larisile háɪ re pɔ ka. Ntónéí mmú, Ulééca inipɛe-i kari nkɛpɛni nní we, tən kutu cəlɛ təké kó te n-ye ke Upíima uu pɔ máame re a ró símisi.

Anó ke Piyee uu Kɔrinee keyə-i m ma

³⁴ Kei ke Piyee uu pɛe rinó wɔsí uu re: Nkɛpɛni kam meyíkíyiki kó te Ulééca úu pisoɪ ne picɔ kóolene. ³⁵ Ḿpá mpuri n-ye ukó ye kpére u pakarelɛ un aseɪ tikilɛ, u ye liute n lalɛ. ³⁶ Yeesu Kirisi kuu tumme re uké Isirayɛli pikó Nsímé Kɛcɪre símisi re u ne nkíɲɲɪɲe pi ka. Yeesu Kirisi uyɛɛ pisoɪ nnéi Upíima. ³⁷ Ke Yohani uu Nléecaasimé piyóó ne pisoɪ píníwole m masí, nɔ yenle leleɛ Kalilee kɛteni-i n wa aɪ ha ne Yutee ketɛ nnéi yósu. ³⁸ Ulééca ye pɛe Nasareti ukó Yeesu kɛpɪre wele. U pɛe Nfáasɔne ukemɛe wale nn nnaɲe u he, un ne ḿpá yei sóne un lisɔne wai, un pisoɪ nnéi ke kuníri aku m múlɛ pɔisente. ³⁹ Tóo lɛ nnéi kuu Pisuífi kuyu-i ne Yerusalem-i n wa piseérakó. Pi kunapéékó kecáa u kariile apí ne u kopu. ⁴⁰ Amá Ulééca uu keyáa táánū tunɛ nkɔ kɛmɛe u yukuse, uu fe uu umɛcɪre lese uu kerócɔpe pinyine nyíse api yénu re u nkɔ kɛmɛe yisile. ⁴¹ Ái pɛe re pisoɪ nnéi kuu umɛcɪre nyíse, amá t́ ke Ulééca uu mɛkɛɛ-me n lése re təké piseérakó kuu umɛcɪre nyíse ari u yenu. Umeyise-má, tɔ kesé tonele ari le ari níru ne uyě. ⁴² Uu kɔ ró forii re təké Nsímé Kɛcɪre Pisuífi símisi piké céri re uyě ke Ulééca uu lése re uké pinyánnyá ne pikɔkɔpɔ túhaane. ⁴³ Antepuye nnéi ye unsímé símisile api péhele re úye un ne kɛfa u n tene, uyě nnya, Ulééca ye liute akópe sárei.

Nfáasɔne ye mpuri sanɛ pikó kecáa súime

⁴⁴ Kumújé kpe-i ke Piyee uu lē n símisi, Nfáasone nn pē nnéi ppe uanō nyē kutu n cólē kecáá súiri. ⁴⁵ Pisuifi ppe Yeesu ne kefa n tene ye ppe Piyee sarunle. Ai nnó pi yipu re Uléécaá ye kō mpuri sane pikó Nfáasone he. ⁴⁶ Mesei ke Pisuifi pē apí ppe kómēi mpuri sane pikó mpí pin meyu saja menyine símaankēe pin kō siyóme ne Uléécaá pakarente. Kei ke Piyee uu ppe re: ⁴⁷ Merócō ke Uléécaá uu písoi mpí Nfáasone he. Tó ppe nkpéni fe arí ne pi yulu re apí kape míni wolēe? ⁴⁸ Kei ke Piyee uu rinóo he re piké Yeesu Kirisi rinyiri ne míni pi wolē. Lē memáá, api ppe u pise re uké pikemee siyáa sinyine wa.

11

Piyee ye umεwai Kirisi pikó ppe Yerusalem-i ní we keenkēe

¹ Pitumε ne Kirisi pikó ppe Yutee keteni-i ní we api kóm te mpuri sane pikó pō ne kō Uléécaá Nsímé yósi. ² Ke Piyee uu Yerusalem m pεεpō, Pisuifi ppe Yeesu ne kefa n tenelē apí kēyu u pa. ³ Pi u maa re: Pō pikéciré keyō lompō, nó ne pē ani kelō keke le! ⁴ Kei ke Piyee uu ppe lelee n wa pi keenkēe ne kētō-pō, uu re: ⁵ Yafa-pō kaím pēé kēyo keniyine-i we nen keyóme yáási, ai né wai yare kenípeehēe, ai linyine né nyíse lin kenémee wémē. Likei lee wele yare kusáñáá maamaa kunyine kapi n táñe pin kuatime kena mulēilē. Ai ppe keyómēcaá n leeri lin cepimelē aí weri aí ne né kō. ⁶ Am kusáñáá kpē kémee hñsone paí, am ána ana líkó nní ncōpuri ne liyúikó ncōpuri ne lelee m mún̄ḡui ncōpuri ne sín̄úipi ncōpuri yenu. ⁷ Kei kai rinóo né máame re: Piyee, a yisi, a kō aa le! ⁸ Amá am tinóo yósu re: Kása, ám píkai irósé kémee icírí inyine lukaalē, Upíima. ⁹ Ai kō melírū keyómēcaá-pō pimáa kpá re: Lē ke Uléécaá uu m maa re liluke-luke, páa kape li maa re icírí. ¹⁰ Mepēhē metaani kai lē wa, ai ppe limemáá kusáñáá kpē

keyómecaa-mē kpííwō. ¹¹ Likumúhē kpe-i, písoi pitaani pinyine api kei nní weri api káyō kē-i kari n̄ we ripoo-i nyere. Sesaree-pō kapi lē pi tumti. ¹² Nfáasōne nn né maá rē ké yisi ké mese ne mese pi ritiki. Pimárecō pikpuulū mpí api yisi api né sáruni arí ha ne kesé Kōrinee keyō-i lompo. ¹³ Uyē uu ró kēénkēe lē kuu uléécaatumē ukeyō-i n yé un u tee rē uké písoi tū piké ha Yafa-pō Simōw kapi rinyiri n he rē Piyee sée. ¹⁴ U yé nsímé u símisi mee yé u ne ukeyō pikó nnéi n yóriye. ¹⁵ Kam nsímé n kpísi, Nfáasōne nn pikēcáá súiri yare knn lē kékoraane keróccáá n súime. ¹⁶ Kei kam pēe Upíima rinōw ntí léise rē: Míni ḡmane ke Yohani uu nó wólē. Amá Nfáasōne ke Uléécaá uu nó wolene. ¹⁷ Kari Upíima Yeesu Kirisi ne kefa n tene, Uléécaá uu Nfáasōne ró he. Mmē kuu kō nkpréni pē he. Wóo pēe nkpréni n̄ ké ne Uléécaá n kēḡene? ¹⁸ Kapi anōw nyē n kō, api piakij nijukuse api Uléécaá ríyu waise api re: In lē, mesei ye mē rē Uléécaá ye ḡmureile rē mpuri sane pikó pōóké kō piakópe kepire rito piké nfáa yíkíyiki yé.

Kirisi pikó pēe Antiyōsi-i n̄ we

¹⁹ Kumúhē kpe-i kapí pēe Etiyēeni n̄ kpu, pi pēe pēpēe Kirisi ne kefa n tene wéékuselēle hái. Ai tíyese picō api wúrunkēe apí ne Fenisii ketē ne Siipuru ne Antiyōsi tulu, amá pin pēe Pisuifi ḡmane Nléécaasimé símisi. ²⁰ Mpá ne lē, Siipuru ne Sireeni pikó pinyine ye yisile api Antiyōsi s̄ apí ha Upíima Yeesu Nsímé Kēcire Pikireki símisi. ²¹ Upíima nnaḡe nn pi léni, písoi meyā apí ne kefa u tene api mefine conse. ²² Kirisi pikó pēe Yerusalem-i n̄ we api lē kom, api Parinapasi Antiyōsi-pō tum. ²³ Kuu n tuiwō, uu yénu lē ke Uléécaá uu pēpēe ne Kirisi kefa n tenelē tinkpá, ai u larisi uu pi ḡmóópúse rē piké Upíima ne kefa kese n tikilē. ²⁴ Parinapasi ye pēe meyíkíyiki usoi sōne le.

Uléécaa Pitume Mewai 11:2534Uléécaa Pitume Mewai 12:5

Nfáasone nn u yipaalē un kō nfatene má. Lē nnya ke pisoī meyā api ḡmureī api Upíima ne kefa tene.

²⁵ Parinapasi uu limemáá yisi uu Tarisi-pō Sōali piwélaa sī. ²⁶ Kuu u n yé, uu u kpísi uú ne Antiyōasi u sī. Api kei Uléécaa icápine iye-i kuḡmē ne kuriyu wai pin Nléécaasimé pisoī meyā céési. Antiyōasi uye-i kapi mefoí foí Yeesu Kirisi pipiretiki rinyíri he re Kirisi pikó. ²⁷ Kumúḡé kpe-i ke antepuye pinyine api Yerusalem yisi api Antiyōasi sī. ²⁸ Nfáasone nn piuse unyine kapi ye n sée re Akapuusi céési uu yóó re nkú píima nnyine yé ketē nnéi kecáá wa. Nkú mmē nn weri nn mesei Kulooti iyōopi kumúḡé-i wai. ²⁹ Kei ke Yeesu pipiretiki ppe Antiyōasi-i n we api símaane aí tone re pikecōpe, mpa úye uké lē kuu yé n fe tōhō piké ne pimárecō ppe Yutee-pō n we lémpō. ³⁰ Api mesei lē wai, api Parinapasi ne Sōali tum api sí apí ha ítōhō iyē ne pi léni api pipiwéése pa.

12

Pi Yakupu kpu api Piyee pō kpanii

¹ Likumúḡé kpe-i ke uyōopi Erooti uu Kirisi pikó pinyine piwéékuse lō. ² Uu tíyese api ritéhe ne Yohani umaa Yakupu kopu. ³ Kuu n yé te lē ḡmaa ke Pisuiḡi apí ppe n la kuu lē wa, uu kō tíyese api anyá nye-i kapi ye akpónó nyee áa pite m má n li kémeē Piyee pō tini. ⁴ Kapi lē u n tí api kpanii, api písóóca siwúipi sina wai, mpa kéye kémeē písóóca pina, pin ne u mé. Nkpō melóó anyá memáá kapi lē ne músu re piké mpa úye inipee-i u túhaane. ⁵ Ke Piyee uu lē kukpaniilee-i n we pin u mé, Kirisi pikó pin ukecáá Uléécaa welu mewénte áme we.

Piyee melele akpanii kémeē

⁶ Kēsine kee n weesine Erooti uké ne Piyee n túhaane kémee ke Piyee uu pisóóca pité kepáápáá we un loni. Anípe keté kapí pee akpanii u wailē pin ne u pahaalē, piméré pōon kō kukpaniilee rinōnō-i nyenu pin mē.
⁷ Mese ne mese, Upíima uleecaatumē unyine uu lompo, metéi ame kukpaniilee yipu. Uléecaatumē uyē uu Piyee ilúké pépé uu u yóhse, uu u maa re: A riwakasi! Akpanii kapí péé ne u m pahaalē aa kei nní uanipe-i léeri aa súrii.
⁸ Uléecaatumē uu pee u maa re: A kupótampála rité aa apónéeri tani. Piyee uu mesei lē wai. Uléecaatumē uu kō re: A kupókpélenku tā aa yisi aa né tíki. ⁹ Piyee uu u tiki api léépō, lin u we yare keláré. Úu pee músu re mesei ye me. ¹⁰ Api piméré foí fáau, api pilírū kpá api pee nweni rinōnō kapi ye ne kuyu-mē n léepō tulu, tē ari timecire hánnepo api léépō. Api ncée kpísi pin tósu. Kei nní, uu Piyee inipe-i pōlu. ¹¹ Kai Piyee n hemne kuu pee yē te mēwai ye wale. Kei kuu pee re: Nkpéni kam yē te mesei ye me. Uléécaá ye uléecaatumē tummele uu Erooti anipe-i né lese, uu kō mmē ke Pisuífi apí péé ne né n la kémee né lese.

¹² Ke Piyee uu n yē mmē kémee kuu n we, uu Yohani kapi rinyíri n he re Mariki uni Maari keyō sī. PISOI kulúí ye pee kei cápínēlē pin keyóme yáási. ¹³ Kuu n hapō uu keyō ripoo pepu, unósi keikó unyine kapi ye n sée re Rooti uu sí uké ha yē te wóo lo? ¹⁴ Uu Piyee metē ceru. U yé ripoo hánnele née, uú nya uu mpōonare ne itóó ne keyō-mē pēpō, uú ha re Piyee ye ka un tipoo-pō we. ¹⁵ Pēpē kei n cápínēlē api u maa re u isōhō torile. Amá uu keyu mahani ηmaa re mesei ye me. Api re in lē, ukumíri ye ku. ¹⁶ Piyee un lē we un tipoo pepu. Kapi n hánne api u yenu, piipiye ii nnyiyē loni. ¹⁷ Uu kunípe ne pi símisi re piké n séélē ápi kape ríka ma. Uu kō pi símisi lē ke Upíima

uu kukpaniilee-i u n lése. Uu kə pimáa pi kpá re piké ha Yakupu ne pimárecə picə lē símisi. Kuu lē pisímé pi m masí, uu yisi uu kelō féé tómpə. ¹⁸ Kai n weesi, ai pisóca pē kecəre nəkəre hái, api pēé m píseine re méye ke Piyee uu lō? ¹⁹ Erooti uu pεe rinóə he re piké u wéési. Amá api u wéési ápi u yē. Kei kuu pεe piméré pē sée uú ne pi túhaane uu re piké pi kó. Uu pεe limemáá Yutee keteni-i yisi uú ha Sesaree keteni-i siyáa wai.

Erooti nkpə

²⁰ Erooti ye pēé ne Tiiri pikó ne Sitəə pikó wólaalenle. Pē api rinóə rise wai re piké ha u yē. Api lē nnya uyóəpi piméré uwéése Pilasituusi kópóó, api yéntine uú ne kekpéé pi wai piké ha ne u kpurei. Ái méwoo, uyóəpi Erooti ketē kémee likó nfaa kapi má. ²¹ Keyáa kē kapi yé rinsáne ake tulu. Erooti uú ha umeyəəpilape tani uu uriyəəpitū kecáa tone uu pēé ne pisoι riwúι ne meyá n símisi. ²² Kei ke pisoι api ipakare riwəə re: Uléécaá rinəə ye ntí, ái kesoipipi rikó. ²³ Kúu n céri re Uléécaá ηmane ye ipakare te nnya, Upíima uleecaatumε unyine uu kei nní u fapi uu lalei, apapi aa u takai uú ha ne kpi.

²⁴ Nléécaasimé nn pεe likumúηé kpe-i kóónú api mpra yei n kom. ²⁵ Ke Parinapasi ne Səəli pəə lē nnya kapi Yerusalem-i pi n tumpə piwai m masí, api yisi api Yohani kapi rinyíri n he re Mariki ne péne apí ne Antiyəəsi pele.

13

Parinapasi ne Səəli ye Nsímé Kεcire piyóó ha

¹ Antepuyε ne pisoι pεe Nléécaasimé n céəsi ye pεe Antiyəəsi-pə Uléécaá icápine-i wele. Pεpεe Parinapasi ne Simeyəə kapi ye kə n sée re Uηmóhə ne Sirεeni ukó Lusiyuusi ne Manayεeni ne Səəli. Manayεeni ne Kalilee uyəəpi Erooti pεe kesé iwá li. ² Keyáa kenyine kapi anóə

paasi pin Upíima ne welu. Nfáasone nn pi maa re: Ani Parinapasi ne Sōli iyaa lese piké pikéi pē kam pi m pa wa. ³Kapi pinóopahaa ne piwele m masí, api anípe pikecáá láa apí ne pi tum, api tómpo.

Parinapasi ne Sōli ye Siipuru-pō we

⁴Nfáasone nn Parinapasi ne Sōli tum, api Selesii-pō sī api kei kúninōi loni apí ne míni kepáápáá ketē kapi ye n sée re Siipuru sī. ⁵Kapi Salamini n tu api Pisuifi ayomeyáhaalee-i Nléecaasimé piyóó kápáá. Yohani ye ppe pikemeé wele un pi léni. ⁶Api míni kepáápáá ketē kē kóónú api tene apí ha Pafoosei tulu. Kei kapí pēé ne Usuifi unyine kapi ye n sée re Paari-Yeesu risáne. Uyē ne metarewai ukó ne antepu nōome le. ⁷Siipuru ketē uyōpi Serikiyuusi Pōolusi keyō-i kuú pēé we. Uyē ne usōhō píima le. Uu tíyese api Parinapasi ne Sōli u séipō re li ripōo u wa re uké Nléecaasimé kó. ⁸Metarewai ukó uyē uu pi m púnēisente un náasi re úyukóó uyē úu kape ne Yeesu kefa tene. Pi ye Mékireki ne urinyiri tuisse re Elimaasi, lelee re metarewai ukó. ⁹Nfáasone ye ppe Sōli kapi ye kō n sée re Pōli yipaalenle. Kei kuu ppe Elimaasi uyē hōone riwii ¹⁰uu u maa re: Pó unōome ne uyaaluke nkó. Kuníri kepipi nké, pōo mpá lisōne líye n ηmélú. Pō ne wele pōn Upíima simúné cire-cire háresi, née yo? ¹¹A nképni kutu ricō aa kóm. Upíima yé pō pi aa nyíini aa kō ntūpe metéi paa siyáa sinyine. Kei nní lē, kuηmaha aku Elimaasi hila, uu ye toóri toóri un unyine wéési yee yé u n tórōi. ¹²Ke uyōpi uyē uu lē n yé, uú ne Upíima kefa tene. Li we re Upíima kecáá icélaa iyē ne u lonne hōone.

Pōli ne Parinapasi ye Pisitii ketē-pō Antiyōasi kuyu ha

¹³Pōli ne upisencō api Pafoosei-i kúninōi loni apí ne Pamfilii ketē-pō Periki kuyu sī. Yohani uu kei pi yá

uu Yerusalem pele. ¹⁴ Pwoli ne Parinapasi pwo piketé kei yisi api sone api Pisitii ketē-pw Antiwosi kuyu sī. Api kewénteyaa tuñé Pisuifi kuyomeyáhaalee-i lompo apí tone. ¹⁵ Unyine uu isé atelé ne antepuye akó písoi inipee-i kénéni. Kuu pikéē m masí, kuyoméyáhaalee piwéése api Pwoli ne Parinapasi kémee tum apí ha pi maa re: Pimárecw, non nnyine m má noké ne písoi ikari rikpáse, nó fe ani nkpéni símisi.

¹⁶ Kei ke Pwoli uu yisi uu kunípe síka uu písoi séése uu re: Nw Isirayeli pikó ne nó pitwra mpí nw Ulééca n wuru, ani kutu ricw ani kóm! ¹⁷ Isirayeli Uleecaa ye pee pirókpure wéele, uu tíyese api kulúi wai, peé uye-i kapí pee Esipiti keteni-i ilási n tú. Uu peé ne unnañe kei pi yukuse. ¹⁸ Uu kucesi kóima-i pikecáa paí iñmē afena. ¹⁹ Uu limemáa mpuri nseei Kanaa keteni-i kópu uu nsitē cápine uu upísoi pa re piké n te. ²⁰ Ai lē n we aí ne tulu iñmē píle píle mena ne iñmē kuwóo kumúñé.

Uu pee limemáa pikpéenwai pi he, ai kpísi aí ha ne antepu Samuyeli ituñe tulu. ²¹ Lē memáa, api Ulééca pise re uké uyóopi pi tī. Kei kuu pee Penyamee kumare ukó, Kiisi uñmáne Sauuli iyóopi tonse iñmē afena. ²² Kuu Sauuli iyóopi n lapile, uu Yesee uñmáne Tafiti i pa uu re: Ne nkpéni Yesee uñmane Tafiti yee ne né rinsá yénle.

U yee yé menéla nnéi wa. ²³ Tafiti kepírē kese ke Ulééca uu Isirayeli pikó pa re keké pi yoriye yare kuú pee m maa re li yé wa. Kekee Yeesu. ²⁴ Yeesu uké kelene n kam, Yohani ye pee riyóole uu Isirayeli pikó nnéi símisi re piké piakópe kepire rito piké míni wole. ²⁵ Yohani uké ne upikei keto n tu, u maa re: Nw músu re née wóo? Ái née uyē kani m mé. Uyē ne kepire wemele. Né ám tu ricuruu re ké ripe ké uanééri keñmepi fénne.

²⁶ Pwoli uu kə kpá re: Pimárecə, ntónéi ke Uléecaa uu nsímé mmú pálē uké ne ró yóriye, nđ Apiraham sipirē ne nó pitórəw mpí nów nní Uléecaa n wuru. ²⁷ Mesei ke Yerusalem pikó ne pipiyəwpi api Yeesu yè, ápi kə antepuye nsímé kapi mpa kewénteyaa kéye n kéeni riyíki kó. Amá kapi Yeesu hí kpu, lələe nsímé mmē kémee hí we kapi lē wa. ²⁸ Ápi kə nka yē, mmē nnya kapi yé u hí kpu, amá pi ppe Pilati pise re uké u kpu. ²⁹ Lē kai Nléecaasimé kémee Yeesu kecáá n wólaalē kapi lē wa. Api ppe limemáá kunapéréków kecáá u súise api u kpísi api nhóre-i wai. ³⁰ Amá Uléecaa uu pikpəkpə kémee u yukuse. ³¹ Pppee hái Kalilee-pə u n sárū apí ne Yerusalem sī kuu siyáa kulúí umecire nyíse. Pppee kə neni nní upiseéraków Isirayeli pikó inippee-i. ³² Nsímé Kεcire mmú ke Uléecaa uú ppe yekei re u yé pirókpure pa. Mmē karí ne nó ka. ³³ Mmē kuu nní nkpeni tó pipipirē wa. Li we re u Yeesu nkpə kémee yukusele yare kai Ipakare Siyome ritelé lírū kémee n wólaalē te:

Pów Kenépipi,
née neni pó mári.

³⁴ Uléecaa ye ppe mekeε-me maa re u yé pikpəkpə kémee u yukuse úu kapε ne píkai n fóni nnya. Lē kuu Tafiti maa re: Né lisəne kecire lee ái n fónune nó pa. Tinów səne kam ppe Tafiti u yekei ye tē.

Lisəne kecire lee ái ye píkai n caai kam ppe Tafiti m pane kam nó pane.

³⁵ Lē nnya ke Tafiti uu kə kelō kecə maa re:

Áa yé ηmurei upólala uké nhóre kémee fóni.

³⁶ Tafiti uyē ye ppe uisoi kémee Uléecaa mela wale. Kuu n kpu, api upisaayaha kémee u kuləsi uu fónu. ³⁷ Amá uyē ke Uléecaa uu pikpəkpə kémee n yukuse úu fóni.

³⁸ Pimárecə, li tu re ani nsəne kō te uyee tíyese kapí ne neni

akópe pisárei nsímé nó símisi. ³⁹ Uyee tíyese ke úye uu ye un ne kefa u n tene, Uléecaa uu liute akópe u sárei. Moisi isé íi fe iké usoi akópe sárei. ⁴⁰ Lē nnya, ani nómenécíre tĩ, áni kape tíye lē ke antepuye api piatélé-i n wói liké nó wa. Lēlē re:

⁴¹ Nó kupakareciré pikó mpí,

ani kutu rico ani kóm liké nó riyoo, ani itóo ne mílesi.

Nónnéfáa mmú kémee kaín la ké mewai menyine wa ke unyine uu yé un nó n símisi áni yé pakare. ⁴² Ke Pwoli ne Parinapasi api kuyómeyáhaalee-i n léepo, api kó pi séi re piké kewénteyaa keco ppepo piké nsímé nse mmē pisímé pi rikpá. ⁴³ Icapine memáá, Pisuifi yíkíyiki kulúí ne pitéj tēj ppe Pisuifi keyome n yáási api yisi api Pwoli ne Parinapasi tiki. Pē api ikari pi he re ápi kape tíye unyine uké Uléecaa kefa kuú ne pi n fénne ncee kémee pi fóm.

⁴⁴ Kai kewénteyaa keco kē n tu, li wa yare Antiyoosi kuyu pisoi nnéi ppe cápine piké Nléécaasimé kó. ⁴⁵ Ke Pisuifi api riwúí tē n yé, pikefa ake tóosi api ppe lē ke Pwoli uu n símisi n kesu pin kó u lámisi. ⁴⁶ Pwoli ne Parinapasi api kéyu kpáiiise api pi símisi re: Nó kaí ne sá re Nléécaasimé nké mefoi tu kelenē. Kani nní n n késu non kó nómenécíre ne nfáa teneciré lómiise nnya, tó mese ne mpuri sane pikó-mē m pele. ⁴⁷ Lē ke Upíima uu ró n forii re tóké wa ye nní:

Ne pó lésēle re a pansē metéi aa isoipuri nnéi n kpáiiilē, pinnéi piké píyulale yē.

⁴⁸ Ke mpuri sane pikó api anóo nyē n kó, ai pi larisi api Upíima nsímé pakare. Pē nnéi ke Uléecaa uú ne nfáa teneciré n sée, apí ne Yeesu kefa tene. ⁴⁹ Upíima nsímé ye ppe kumúnjé kpe-i ketē kē nnéi kecáa kóónúlenle.

⁵⁰ Amá Pisuifi api pinósi yukóo ppe Uléecaa n yáási ne

kuyu piwéése tálaanke api yisi api Pwoli ne Parinapasi piwéékuse kápáá, api piketeni-i pi lakase. ⁵¹ Pwoli ne Parinapasi api yisi apí ha kuyu ripoo-pw pinnataai péi-péi api pikuwéé-mē yaapw, ai wai re piakópe aké ne pi riséé. Pwoli ne Parinapasi api yá api Ikoniýom kuyu-mē tómpw. ⁵² Nfáasone ne mpóonare póon pwe Yeesu pipiretiki pwe Antiyóosi-i n we yipaalē nsone.

14

Pwoli ne Parinapasi ye Ikoniýom-pw we

¹ Pwoli ne Parinapasi api kwó Ikoniýom-pw Pisuiifi kuyomeyáhaalee loni, api kéyu kpáiiise api símisi Pisuiifi meýā ne Pikireki meýā api hmurei api Yeesu ne kefa tene. ² Amá Pisuiifi picw pwe ápi n hmurei piké ne kefa u tene api mpuri sane pikó tálaanke re piké Pwoli ne Parinapasi kecáá simúhē kópe wa. ³ Mpw ne lē, pē ne Ikoniýom-i tónele ai siyáa wai. Api itisi ne n símisi pin ne Upíima tálē. Upíima ye pwe nnanpe pi hele pin ne mewaisanpe ne mepíima wapisi, ai ye nyíse re mesei ke Upíima uu pisoí ípeelé nyíse. ⁴ Kuyu pikó api kei nní kéne meté. Picw re Pisuiifi nkó mee wa, picw re pitume nkó mee wa. ⁵ Pisuiifi ne mpuri sane pikó ne kuyu piwéése api pimecire cápine piké Pwoli ne Parinapasi íwe wa piké apare pi tóokee piké pi kó. ⁶ Kai lē Pwoli ne Parinapasi kutu-i n lompw, api músu tímm, api wuru apí ha Likayonii ketē-pw Lisitiri ne Teripu ayu-i ne akékúrí pékesi ⁷ api kei Nsímé Kecire n yóólē.

Pwoli ne Parinapasi ye Lisitiri-pw we

⁸ Lisitiri-pw ke utisi unyine uú pwe we. Háí kapí ne u m mári úu píkai sónelē. U kékankáláká le, uu ye pé n tū. ⁹ Uu pwe Pwoli nsímé kutu n colē. Kei ke Pwoli uu u nyáni nsone uu yénu re nfatene ye u tulaalenle un yé fe uu pélu. ¹⁰ Pwoli uu rinów cásu uu u maa re: A yisi aa apóna

κεcάá κεcίρε nyερε. Utisi uu yisi uu cuuni uu nsé kápáá.

¹¹ Ke písoi api Póli mewai mē n yé, api kei pikó meyu, Mélikayoniyεε ne pupei re: Piléé ye mesoi sóneme apí ne ró læeri. ¹² Api re Parinapasi yeε Seusi. Kai nní Póli yeε pεε símisi nnya api re uyεε Herimæesi. ¹³ Piléé pē kapi ye n sée re Seusi keyo ye pεε wele kuyu ritime-pó. Uléékóó yeε kei pi n nyóonse uu anáala mεfele toraankee uu tórikεε uú ne kέyo kē tinonó-i hapó, u ne písoi pεε n cápinelē apí n náási piké Parinapasi ne Póli nyóonse. ¹⁴ Ke Parinapasi ne Póli api lē n kó, api pisitukanka céérii ai nyíse re ái ne pi risá, api pεε riwúí tē kecεpe sáopó pin cési re: ¹⁵ Nó písoi mpí, yo kani lē wai? Tó ne kó nómenécó sisoipipi le. Nsímé kecire karí ne nó ka tón nó tee re áni liséré-seré nní nkó riyá. Líwookóó ye ni. Ani nómenécíre Uléécaá yeε nfáa n te pa. Uyεε ketē ne keyóme ne mínimaa ne likemεε likó wa. ¹⁶ U mekeε-me pirókpure kémεε-pó písoi nnéi riyále re piké pimεpóla n wai, ¹⁷ mpá ne lē, mesére kuu pεε mewai sone nó wai re ani ne kei u n nyáni. Uu ye keyómεcaá-pó ikónε nó heri, liituyε in kó n tu, uu iluke nó he. Uu ye kó liluke-luke nó he uu kó tíyεse ani mpóonare yenu. ¹⁸ Mpá ke Póli ne Parinapasi api lē m ma, li ne pi papisile api kelene fe api inyóonse iyē yulu.

¹⁹ Písuifi pinyine api Antiyóosi yeε Pisitii-pó n we ne Ikoniyóm-i yisi apí sí, pi ne písoi kulúí apí ha kómεine. Api Póli apare tóókee re piké u kpu. Api pεε limemáá u pulu apí ne kuyu ilúké léépó, pin músu re u kpule. ²⁰ Amá ke Yeesu pipiretiki api ukekúrí n cápinεpó, uu yisi uu kuyu sí. Kai kóso n weesi, u ne Parinapasi api Teripu kuyu tómpó.

Póli ne Parinapasi ye Sirii keteni-i Antiyóosi kuyu pele

²¹ Póli ne Parinapasi api Teripu kuyu-i Nsímé Kecire yóó, písoi meyā api Yeesu tiki. Api pεε limemáá yisi

api Lisitiri ne Ikoniyoḿ ne Antiyōsi yee Pisitii-pō ḿ we pēle. ²² Kapi kei n tui-pō, api Yeesu pipiretiki pēe kei ḿ we ikari k-pāse re piké n ḿmōópulē. Api ye kō pi maa re pi yé íwe píma li piké kelene Ulééca iyōopi kéme lom-pō. ²³ Pōli ne Parinapasi api ḿpá Ulééca icápine íye-i piwéése tonsente. Pi ne pē api anō paasi api keyóme yáasi api pēe limemáa pi k-písi api Upíima kapí ne kefa n tene anipe-i wai.

²⁴ Ke Pōli ne Parinapasi api kei Pisitii ketē ke-i n yisi, api Pamfilii kekō-mē loni. ²⁵ Api Periki-pō Nléécaasimé písoi símisi, api kei yisi api Atalii tōmpō. ²⁶ Kei kapi pēe kúninoi lō apí ne Sirii ketē-pō Antiyōsi sí. Kei kapi pēe Ulééca anipe-i pi wa api u welu re uké ípēelēe pi nyíse piké fe piké pipikei wa yare kapi nní n wa. ²⁷ Kapi Antiyōsi kei n tui-pō, api Ulééca icápine pikó cápine, api lē nnéi ke Ulééca uú ne pē tintiki uu wai pi keeni, ne lē kuu n tíyese mpuri sane pikó pō kō Yeesu ne kefa tene. ²⁸ Pōli ne Parinapasi api Yeesu pipiretiki kémee tone siyáa kulúí.

15

Yerusalem icápine

¹ Kirisi pikó pinyine api keyáa kenyine Yutee ketē-pō yisi api Antiyōsi sí, apí ha Kirisi pikó picō maa re: Nōnsá n kérii yare ke Moisi isé ii m pise, áni yé píyulale yē. ² Pōli ne Parinapasi api pi kesu, íkenene píma inyine ii likecáa pikecōpe leeri. Api símisi aí tone re Pōli ne Parinapasi ne pinyine picō piké Yerusalem ha, pi ne pitume ne piwéése piké ha kesé nsímé mmē tipái. ³ Ulééca icápine pikó api pikecáa paí apí ne ncée tiki. Api Fenisii ne Samarii sitē-mē tiki, api lē ke mpuri sane pikó api Upíima rintíki písoi símisi. Nsímé mmē nn Kirisi pikó nnéi larisi háí. ⁴ Kapi Yerusalem n tui-pō, Ulééca icápine pikó ne pipiwéése ne

pitumē pēe pi yōsí. Api Yerusalem pikó pē símisi lē nnéi ke Ulééca uú ne pi rintíki uú ne wai. ⁵ Amá Pifarisi pinyine pēe Yeesu ne kefa n tene api pēe yisi api re: Li pise re mpuri sane pikó pēe Yeesu ne kefa n tene piké kérii tílasi, piké kō Moisi isé ritiki. ⁶ Pitumē ne piwéése api cápine re piké nsímé mmē tipái. ⁷ Kapi nsímé m pásaine ai náηai memáa ke Piyee uu pēe rinóō yōsí, uu re: Pimárecō, nórínécúruu ye yenle re ái neni-me ke Ulééca uu nókenécōpe nké-i né wéé re ké mpuri sane pikó Nsímé Kεcire riyóó piké nnénōō-i n kō, piké kō ne kefa n tene. ⁸ Ulééca ye nyu lelee pisei sifa-i ní we. Uyee kō pē Unfaasōne he yare kuu tó n he mecō. U lē nyísele re pē ne kō pansēle upisei. ⁹ Úu tó ne pē kecōpe kóólēne. Lē nnya kuu pinfatene nnya piakiη hēere aa funi. ¹⁰ Yo nnya kani nkpéni Ulééca peikee naké yé, nōn nōni ke úka úu hái pirósáa-i-me ne tó-i n fe uké ní cō Yeesu pipiretiki nyikiselē? ¹¹ Amá Upíima Yeesu ipēelēe nnya karí ne kefa tene re tó ne kō pimecō pýulale yenle.

¹² Pēpēe n cápinelē nnéi api séé keu, api pēe Parinapasi ne Pōli kutu n cōlē pin mewaisaηa ne mewai píima ke Ulééca uú ne pi rintíki uu mpuri sane pikó kecōpe wapisi keenkēe. ¹³ Kapi pisímé m masí, Yakupu uu rinóō yósu uu re: Ani kutu né ricō, pimárecō. ¹⁴ Simō ye ró símisile lē ke Ulééca ricuruu uu hái mekke-me mpuri sane pikó kecōpe umpuri kuu n te n wéé. ¹⁵ Antepuye anō kai lē titiki yare kai n wólaalē. Li wólaalē te:

¹⁶ Lē memáa, ne Tafiti keyō kee n fori yukusene,
am ncaai nnéi nyóōnse.

Né pimóme ke pese.

¹⁷ Kei ke pisei tōrōo api yé pēe nē Upíima wéési. Lēlee
isoipuri nnéi kam n sée re iké pansē inékó. Né
Upíima rinōo ye tē,

¹⁸ nēe tíyese ke pisei api hái mekke-me mewai mē ceri.

¹⁹ Lã nnya ke nê Yakupu, am músu re ári ncée má táké mpuri sane pikó pɛɛ pimɛcɪrɛ Ulééca m pa Pisuiŋi isé rinyikise. ²⁰ Amá táké pi wɔipɔ ari pi símisi re ápi kape ye inyóɔnsesare li. I tó kɛmɛɛ ikpérinkpɛkɔó lɛ. Piké pimɛcɪrɛ tĩ, api ye sóɔnne yare ke isé ii m pise. Ápi kape ye isɛɛ kápi rimpá li, ápi kape ye kɔ ménye li. ²¹ Kaí pɛɛ mekeɛ ní we, písoi ye pɛɛ mɛpá kuyu kúye-i Moisi isé riyóóle, api ye kɔ mɛpá kɛwénteyaa kɛye ketúɲé kuyómeyáhaalee-i i keeni.

Títélé tɛ kapi Kirisi pikó pɛɛ ápi Pisuiŋi n wɔipɔ

²² Pitume ne piwéése ne Ulééca icápine pikó nnéí api yénu re li nyam te piké pikeɔpɛ písoi lese piké Pɔoli ne Parinapasi ritikise piké ne Antiyɔɔsi pi tũ. Kei kapi pɛɛ Yuuti kapi ye kɔ n sée re Parisapasi ne Silasi lese. Pipico ye pɛɛ pi waiselenle n̄sɔnɛ. ²³ Pianipe-i kapi rítélé tɛ wa. Pi rikemɛɛ wói re:

Tó nópinémáreɔ, pitume ne piwéése, tɔ n̄ó pimáreɔ, nó ye áni nní Pisuiŋi nɔn Antiyɔɔsi-pɔ ne Sirii ne Silisii keteni-i we yáasi n̄sɔnɛ. ²⁴ Tɔ kɔ te písoi pinyine ye kerómɛɛ nté yisipɔ api nó lɛɛpɔ, api pinsímé kɛmɛɛ nóanépóɔ caaise api kɔ nósinéwuu tɔise. Ani kɔ te ái tóɔ pi tumpɔ. ²⁵ Lã nnya kari kómɛine re li nyam te táké písoi lese táké pirómáreɔ lala Parinapasi ne Pɔoli ritikise táké ne nókenémɛɛ pi tumpɔ. ²⁶ Parinapasi ne Pɔoli ápi nkɔ iwame wa Upiima Yeesu Kirisi pikɛi kapi n wai nnya. ²⁷ Tɔ Yuuti ne Silasi nókenémɛɛ tumpɔ re piké ne pinnɔɔ nsímé mm̄ kari n wói nó símisi. ²⁸ Li we re tó ne Nfáasɔnɛ ye yɛ te ái nyan̄ te táké nɔni féé nnyine méwoo nó rinyikise ái kɔ lɛ kai pise. ²⁹ Lɛlɛɛ ne n sá re táké nó pise ye nní: Áni kape ye inyóɔnsesare néɛ ménye néɛ isare kápi rimpá piké ménye lese li. Ani kɔ nómenécíre tĩ, ani ye sóɔnne yare ke isé ii m pise. Tɔ memáreɔ ne kefa kese nó yáasi!

³⁰ Ρῶλι νε Parinapasi νε Yuuti νε Silasi api yisi api Antiyῶσι τόμπῶ. Kapi n hápῶ, api kei piyómeyáhaa nnéi cápine api rítelé tē pi pa. ³¹ Kapi pinnéi keyu-i ri n kēē, ai ḡpá úye ikari waise ai kῶ piakij niḡukuse. ³² Yuuti νε Silasi ricuruu ye ppe antepuyε le. Api nsímé nsímé Antiyῶσι pikó símaankeε apí νε ikari pi kpáσε re piké νε nfatene n ḡmóópúle. ³³ Api kei siyáa sinyine wai. Pimárecῶ api ppe limemáa pi yá api pεpεε pi n tumpῶ kέmεε pεεσε νε piripῶ. ³⁴ [Amá Silasi pῶo re u yé kei tone.] ³⁵ Ρῶλι νε Parinapasi pῶo ha Antiyῶσι-i tone, pi νε picῶ pinyine pin pisoι céési pin kῶ Upíima nsímé kecire yóólē.

Ρῶλι νε Parinapasi pitúunne

³⁶ Kapi Antiyῶσι-i n tónε ai siyáa wai, Ρῶλι uu Parinapasi maa re piké silō sē nnéi kapi Upíima nsímé νε rinkóónú pεεσε piké ha yē te íye ke Yeesu pikó api kei we. ³⁷ Parinapasi uú n la uké νε Yohani kapi rinyíri n he re Mariki ripéne. ³⁸ Amá Ρῶλι pῶo yúlu re ápi kape kῶ nkpeni pikpíké u rikpá uké pi ritiki, li we re u ppe mefoí hái Pamfilii-pῶ pi ḡmeriyεle úu pi ritiki piké ha νε pipikei ketῶ tu. ³⁹ Ai wai re li Ρῶλι νε Parinapasi símaase, hái apí νε likecáa túúnne. Parinapasi uu Mariki kpísi api kúninoi loni api Siipuru τόμπῶ. ⁴⁰ Ρῶλι pῶo Silasi kuséncῶ wée, Yeesu pikó apí νε pi welu re Uléécaá uké pi sarumpῶ. Api ppe ncée kpísi api τόμπῶ. ⁴¹ Api Sirii νε Silisii sitē kuwéémē tiki, pin Uléécaá icápine ḡmóópúselē te iké Uléécaá ncee kέmεε papisi.

16

Timotee ye Ρῶλι νε Silasi sarū

¹ Ρῶλι uu yisi uu Teripu sī, uu kῶ Lisitiri tulu. Yeesu upiretiki unyine ye ppe kei wele api u séi re Timotee. Úni ye Usuifi le un kῶ Kirisi νε kefa tenelē. Amá usáa pῶ́ νε

Ukireki le. ² Yeesu pikó pɛ Lisitiri ne Ikoniyaṁ-pɔ́ n̄ we ye pinsímé kémɛɛ u pakarentele hái. ³ Ai Pɔ́li ripóo wai re uké kuséncɔ́ u wée. Uu u kpísi uu Pisuífi pɛ kei-pɔ́ kapi n̄ sí n̄ we nnya u ké. Pinnéi ye pɛ nyule re usáa ye Ukireki le. ⁴ Kapi n̄ tósu, ayu kémɛɛ kapi ritiki. Api ye l̄ ne l̄ ke pitume ne piwéése api Yerusalem-pɔ́ n̄ símisi aí tone Kiriisi pikó pɛ kei n̄ we téjse. Api kɔ́ pi maa re piké ye likecáa sóne. ⁵ Uléecaa icápine pikó api pɛé ne nfatene ne kéyu n̄ sí pin kɔ́ mpá keweesi kéye kulúí kpálē.

Pɔ́li ye Turowaasi-pɔ́ méyene menyine yē

⁶ Nfáasone n̄n Pɔ́li ne upicɔ́ ncée he re piké Asii sitē kecáa Nléécaasimé riyóó. L̄ nnya kapi Firisii ne Kalasii sitē-mē titéj. ⁷ Kapi ne Miisii ketē tiñkɔ́, api Pitinii kekó-mē pihápe peeni. Amá Yeesu Nfaasone n̄n lincee pi he. ⁸ Api mese Miisii kei tikipɔ́ apí ne Turowaasi sí. Kei ye áninɔ́i kényere le. ⁹ Kei kai kesine Pɔ́li méyene menyine nyíse: Masetuwaani ukó unyine kuu yē un nyenu un u welu re uké risuúlu uké pikuyu-mē titikipɔ́ uké pi yoriye. ¹⁰ Pɔ́li meyene mē memáá, ari pɛé n̄ la tóké Masetuwaani ketē ha. Li we re tɔ́ picére masile re Uléecaa ye ró sée re tóké ha Nsímé Kεcire kei pikó símisi.

Liiti ye Filipu kuyu-i ne Upíima kefa tene

¹¹ Ari Turowaasi-i kúninɔ́i loni arí ne míni kepáápáá ketē kapi ye n̄ sée re Samotirasi-mē n̄ sairilē. Ai kóso weesi, ari Neyapolisi-mē tómpɔ́. ¹² Ari kei yisi ari Filipu tómpɔ́. Masetuwaani ketē kuyu foí ye kpē kelō ke-i. Rɔm pikó n-yɔ́pinaŋe ketē ye ke. Tɔ́ kei siyáa sinyine wale. ¹³ Ari kewénteŋyaa tuŋé kuyu iyaa leepɔ́ ari nkóí-mē sí, kei kari m̄ músu yare Pisuífi yee cápine api keyóme yáasi. Kari n̄ hápɔ́ ari kei pinósi leepɔ́ pin cápinelē, arí tone ari Nléécaasimé pi símisi. ¹⁴ Pi ye pinósi pē use sée re Liiti. U pɛ Uléecaa likó lalē. Tiyatiiri kuyu kuu léeri. Asáŋáá

wεé nyaii kecire kuu yái. Kuu kutu ró n cólĕ, Upíima uu mesoħo u he uké ne Pōoli nsímé kó. ¹⁵ Ari u ne ukeyo pikó nnéi míni wolε. Uu pεε kusáne ró séi uu ró maá re: Nōn mesei n yĕ te ne Upíima ne kefa tene, ani kenéyo lomme aní tone! Uú ne kényu ró mahani, ari mese ħmurei.

Pi Filipu-pō Pōoli ne Silasi akpanii wa

¹⁶ Keyáa kenyine kari keyómeyáhaa-i sí arí ne ukpére keikó unyine sáne. U aníri héesile uu ye ne leleε kóso-pō n waine yenu. Lipikεi pĕ pin upiyote siwóo wai nsone. ¹⁷ Kei kuu yisi uu tó ne Pōoli n tikilĕ un cáai re: PISOI mpí ye Uléécaá yeε mpa yo kecáá n tú pikεikó le. Ncée mee ye n yóriye kapi nní nó nyíse! ¹⁸ Uu lĕ n wai aí ne siyáa kóónú. Ai Pōoli pelu uu ukpére uyĕ-mĕ pansεpō, uu kuníri kpee u n tĕkilĕ maá re: Ne Yeesu Kirisi rinyiri kémεε, ne rinóo pó he re a ukpére nkó kémεε le. Aku mese ne mese lelu. ¹⁹ Ke ukpére keikó uyĕ piyote api n yĕ te pikulaa ye lĕ tenεε, api Pōoli ne Silasi kéyaála-i tini apí ne kuyu piwéεse leεpō. ²⁰ Apí ne Rōm pikó pitúhaane-i pi tómpo apí ha re: Pisuiifi mpí pεε ĩcōkōi ne kuróyu lomme. ²¹ Pi wele pin inyékii inyine ró céési. Ncée ĩn kō we re tó Rōm pikó tōké i ħmurei néε tōké i ritiki.

²² Tiwúí tĕ arí ne Pōoli ne Silasi wóosi nsone. Pitúhaane api rinóo he re piké Pōoli ne Silasi ilū mahā piké iséi pi súúkeε. ²³ Kapi lĕ pi n fápii, api kukpaniilee pi tani api kuuméré rinóo he re uké pi m mé nsone. ²⁴ Kapi lĕ uyĕ m ma, uyĕ uu kémεε-mεmpō keleepi kenyine-i pi wai uu piana ne anakule toraankeε. ²⁵ Kai kesinεcō kumúħé n tu, Pōoli ne Silasi api yisi api keyóme n yáasi pin yom pin Uléécaá pakarente, pikpaniikó picō pin kutu pi cólĕ. ²⁶ Kei nní, ketĕ ake piyĕħaa loni, ai kukpaniilee rikui tiħa-tiħa. Ai ihánaa nnéi mese ne mese hánnente ai pikpaniikó akpanii nnéi fénnente. ²⁷ Ke uméré uú ha n yisi uu yénu

re kukpaniilee ihánaa nnéi ye hánnentelenle, uu ritéhe kpeúme uké umεcire kpu, un músu re pikpaniikó ye ηméhεεεle api wúrunkεε. ²⁸ Pwoli uu pεε unnaηε nnéi ne cáái re: Kapε líka mεpócíre wa, tów mpí nté ntónéi. ²⁹ Kei ke uméré uu pεε re piké nna u riteéle. Kapi u riñtééle, uú ne keleepi kemεε-pw n tósu, uú ne iwame n terii uú ha ne Pwoli ne Silasi keyu-i wúla. ³⁰ Uu pi lesepw uu pi pise re: Yo kai pise re ké wa ké ne píyulale yē, pinésáa? ³¹ Api u pεε re: A Upíima Yeesu ne kefa tene, pó píyulale yē, nó ne kepóyo pikó. ³² Api pεε u ne ukeyo pikó nnéi Upíima nsímé yóó. ³³ Uméré uyē uu kesine kē cire pi kpísi uú ha piitoi pi hεεre. Lē memáá, Pwoli ne Silasi api u ne ukeyo pikó nnéi míni wole. ³⁴ Uú ne Pwoli ne Silasi ukeyo sī uú ha kusáne pi wai. U ne ukeyo pikó nnéi akiη aa niηesi re pi ne Ulééca kefa tene nnya.

³⁵ Kai n weesi, Rwm pikó pitúhaane api pikawe tum te piké ha uméré maa re uké Pwoli ne Silasi riyápw. ³⁶ Uyē uu yisi uú ha Pwoli símisi re Rwm pikó pitúhaane ye maa re uké akpanii kémεε pi lese. Lē nnya, piké nkpéni léépw piké nkíηniηε-i hí we. ³⁷ Kei ke Pwoli uu pikawe pē maa re: Kutúhaanεcírε kapi riwúí kémεε ne iséi ró káii apí ha ró hánesi, twn kō ne pimεcō Rwm pikó. Pi nkpéni lale piké kō meyaá tó riyápw, née íye? Ái yé lē wa! Píkε piricuruu kam piké ró lésepw. ³⁸ Pikawe pē apí ne anów nyē pele apí ha Rwm pikó pitúhaane símisi. Kapi n kó te Pwoli ne Silasi ye Rwm ketē pikó le, iwame ii pi loni. ³⁹ Api pεε piricuruu sī, apí ha re pē kaí ne kpu. Api kukpaniilee-i Pwoli ne Silasi lesepw api pi suúluse re piké kuyu-i le. ⁴⁰ Ke Pwoli ne Silasi api kukpaniilee kpe-i n léépw, Liiti keyo kapí ha kelene. Kapi kei Yeesu pikó n yé, api kō ikari pē kpáse api pεε yisi api ncée kpísi api tómpw.

17

Pṵoli ne Silasi ye Tesaloniki-pṵ we

¹Kapi Liiti keyṵ-i n yisi, api Amfipoliisi ne Apolonii cṵpu apí ne Tesaloniki tulu. Pisuifi ye kei kuyómeyáhaalee mále. ²Pṵoli uu kei hapṵ yarē kuu ye n wa, u ne pēpē kei ní we pin yói. Uu siwénteyaa sitaani nṵhsene ³uú ne Nléécaasimé kémee pi céési uu kṵ pi nyíse re uyē ke Uléécaá uu n wée ye íwe píima meluke mále, uké pēe kṵ pikpṵkṵ kémee yisi. Uu kṵ kpá re: Yeesu kam nṵ n tee yee nní Kirisi. ⁴Pēpē kutu u n cólē kémee, pinyine apí ne nsímé mmē kefa tene, api Pṵoli ne Silasi tiki. Ai kṵ ne Pikireki meyā pēe Uléécaá n yáasi pēne ne pēé ne pinósi yukṵó kulúí.

⁵Kei ke Pisuifi kefa ake tóosi apí ha siwaiyule sinyine kṵóí apí ne kuyu n lémaalē. Api kṵ yisi api Yasṵ keyṵ-i Pṵoli ne Silasi piwélaa sī, pin músu re pin pi n tī, piké ha ne riwúí kémee pi túhaane. ⁶Kapi pi m paa, api pēe Yasṵ ne Yeesu pikṵ picṵ cṵpii apí ne kuyu pitúhaane leepṵ pin cáái re: PISOI mpí pēe ketē nnéí cṵkṵí. Pi kṵ kerómee nté tuimele. ⁷Yasṵ uu pi yṵsu pin ukeyṵ-i we! Ápi Rṵm uyṵṵpi isé waiselē. Pi pólólē te unyine ucṵ ye we, api ye u séi re Yeesu. Te uyee uyṵṵpi wéése. ⁸Anṵṵ nyē aa riwúí tē ne kuyu piwéése cṵṵ meyíkíyiki. ⁹Api Yasṵ ne upicṵ riwómē ké api hééle api kelene pi yá.

Pṵoli ne Silasi ye Peeree-i we

¹⁰Kai kesine n wa, Yeesu pikṵ api Pṵoli ne Silasi Peeree-mē tṵṵse. Ke pēe api Peeree-i n tuipṵ, apí ne Pisuifi kuyomeyáhaalee n sairilē. ¹¹Pisuifi pēe kei ní we isoi ye nyamle ai tṵsu Tesaloniki pikṵ ikṵ. Api kefa kesē ne Nléécaasimé yṵsu, api ye mpá keyáa kéye Uléécaá ritelé kēéni piké yē te mmē kapi nní pi n símisi ye mesei lē. ¹²Pimeyā pēe Yeesu ne kefa tene, aí ne Pikireki

péne, pinósi yukóó ne pitisi kulúi. ¹³ Amá ke Pisui fi ppe Tesaloniki-pó ní we api n kó te Póoli ye kó Peeree-pó Nléecaasimé yóólě, api yisi api sí api ha písoi tálaankéé api Póoli kápáá. ¹⁴ Kei ke Yeesu pikó api Póoli mínimaa kuwéé-mě tónse, Silasi ne Timotee póó kei tone. ¹⁵ Pppee Póoli n sárū ye ne Ateeni u tule api kelené ppepe. Póoli uu pi páái re piké ha Silasi ne Timotee símisi re piké mekeé u leepó.

Póoli ye Ateeni-i we

¹⁶ Ke Póoli uu Ateeni-i ní we un Silasi ne Timotee mě, uu yénu re piléé ncəpuri ye kuyu yipaalenle. Uripó ari meyíkíyiki caai. ¹⁷ Lě nnya, u ne Pisui fi ne ppepe Uléecaa n wuru api ye ppe kuyómeyáhaalee-i ní yói. Mpa keyáa kéye kuu ye un píye kéyaála-i n leepó, u ne pē api likecáá n yói. ¹⁸ Mefine simúné sinyine pikó kapi ye sée re Epikuriye ne Sitoyisiye. Póoli ne simúné sē pikpeē ye kó yóole. Api ye ppe re: Uwóocəni nkó ye mpíi re íye neé? Píco api re: Li nkpáni yare piléé sane pinyine nsímé kuu símisi. Mesei, Yeesu Nsímé Kεcire ke Póoli uu ppe yóólě un kó yóólě te pikpəkpə yé kam api yisi. ¹⁹ Kei kapi ppe u kpísi apí ne kecápine kē kapi ye n sée re Areyopaasi sí api re: A icélaa fale iyē kaá ne ní ka ró símisi təké kó nké! ²⁰ Mesére kaa nsímé cerémpəəne nnyine ró símisi. Tə neni lalə təké likemee ripéré təké nsəne yē. ²¹ Meyíkíyiki ke Ateeni pikó nnéi ne písəne ppe kuyu-i ní we api ye mpa keweesi kéye n tū pin nfále mee ní ka símisi nēe pin kutu n cəlē. Ápi lē memáá likeikei líka licə má. ²² Póoli uu yisi uu pikeyu-i nyere uu re: Ne yē te nđ Ateeni pikó, nə meyíkíyiki piléenyóənsə lalə hái. ²³ Ne nókunéyu-i nyéreile am nósínenyóənsə yénti. Kei ricuruu kam ne kenyóənsə kenyine-i yé lin wəlaalē te: Uléecaa unyine kári

n nyu. Uléécaá uyē kani nní n yáasi áni kō ppe u nyu kam la ké nó céreise. ²⁴ Uléécaá uyee ketē ne keyóme ne kekemee likó wa. Uyee Upíima ketē ne keyómecaa-pō. Úu awosoo ke pisoí api n wa kémee sói. ²⁵ Líka mpuri ái u párlē kesoipipi keké ne u m pasii un le yare linyine ye u cóhlē. Uyee ye mpa úye nfáa ne mpa yo nnéi lee ketē kecáa ní we he. ²⁶ Usoi use kuu mefoi wa, uú ne u tiki uú ne pisoí nnéi wai re piké ketē nnéi kecáa fine. Uu itupe pi kériine uu kō ketē kapi yé n fine pi hōne. ²⁷ U lē wale re pisoí piké fe piké u wéési, mpa pin n cariinkee, in n la pi yé ha ne u yē. Amá meyíkíyiki mmé, Uléécaá úu tó úka ne ketaa we.

²⁸ Uyee ye nfáa ró he, uyee kō tíyese kari mpa yo wai tōn kō we. Lē ke nōpinéyómēni pinyine apí maa re: Tó ne kō Uléécaá sipipi le. ²⁹ Kari nní usipipi nnya, ári yé fe také musí re u we yare wura née nwóóweni née ripare ke kesoipipi aké ne kemesohō ne kekemúhé ní serí re liké n nyaím. ³⁰ Pisoí ye ppe kuymaha-i wele pin ne lē nnéi wai. Uléécaá úu kuymaha kumúhé kpē kpísi uké ne linyine wa. Amá nkpeni kuu sisoiipipi nnéi séi re sin yei ní we, síké mefine conse. ³¹ Li we re u keyáa kē kuu pisoí nnéi ne aseí n túhaanene piyekei masile, uu kō uyee itúhaane ní tonene piwée másu. Píkōkpō kémee kuu liute yukuse uú ne mpa úye nyíse re uyē kuu itúhaane tí.

³² Kapi n kó Pōli un pikōkpō kémee piyise nsímé símisi, picō api u sēnyí, picō api re: Mecō mecō kari yé ha mpósímé mmē kutu ricō. ³³ Pōli uu ppe pi yá uu tómpō. ³⁴ Mpa ne lē, picō ye ne u konle api ηmurei apí ne kefa tene: Pēpē nní Areyopaasi kecápine uwéése use kapi ye n sée re Teniisi ne unósi unyine kapi ye n sée re Tamariisi ne picō picō.

18

Pwoli ye Korenti-pw we

¹ Pwoli uu limemáá Ateeni-i yisi uu Korenti sí. ² Kei kuu Usuifi unyine kapi ye n sée re Akilasi ne risáne. Pwnti keteni-i kapi u mari. Italii ketē kuú ppe lē leeri ne uunosi Pisisili re uyóopi wéése Kulooti ye rinóo he re Pisuifi nnéi piké Rwm keteni-i le nnya. Pwoli uu yisi uu pi leepw. ³ Pi ppe kesé pikónefukei le. Kapi nní pikai pise n wai nnya, uu pikeméé tone api ppe kesé n keisi. ⁴ Mpwá kewénteyaa ketúhē kéye ke Pwoli uu ye Pisuifi kuyomeyáhaalee-i ne Pisuifi ne Pikireki n tū, un náasi piké kó piké unkó hmurei.

⁵ Ke Silasi ne Timotee api Masetuwaani ketē-pw n yisime api Korenti-i Pwoli leeri kuu ppe meyíkíyiki Nsímé Kεcire piyóó ne kutu ricw, un Pisuifi nyíselē te Yeesu yee usoi uyē ke Uléécaá uu n wée. ⁶ Ke Pisuifi apí ne u n kéhene pin kw u lámisi nnya, uu uilū kuu n tanaalē nkojo pikuwéé-mē péipw uu pi maa re nō kái ne tenene. Nwn m pw, nōw nómenécíre fóm, ái née linyine wa. Mpuri sane pikó-mē kam nkpeni nní lē tósu. ⁷ Kuu pikekúrí kei n yisi, uú ne utisi unyine kapi ye n sée re Tituusi Yusuusi keyw n tósu. Tituusi ye Uléécaá pakarelenle, ukeyw ken kw Pisuifi kuyomeyáhaalee kekúrí we. ⁸ Kirisipuusi ye ppe kuyómeyáhaalee uwéése le. U ne ukeyw pikó nnéi api Upíima ne kefa tene. Korenti pikó meyā ppe Pwoli nsímé n kó pów kw Upíima ne kefa tene. Pwoli uu míni pi wole.

⁹ Pwoli uu kesine kenyine keláré-i yénu Upíima un ne u símisi re: Iwame íi kape pów wa. A nsímé ne riηmóópú. Kape riséé! ¹⁰ Ne kepókúrí wele. Úka úu fene uké pów ricóη, li we re pinésoi ye kuyu kpe-i kulúi wele. ¹¹ Lē nnya ke Pwoli uu kei kuηmē kuse ne kuwélé tóne uu pisoι Nléécaasimé céési.

¹² Kumúhē kpe-i ke Rəm ukó Kaliyōw uú ppe Akayii keteni-i iyóopi n tũ ke Pisuífi api rinów rise wa, api yisi api Pōoli kecáá nyere, api u tini apí ne pitúhaane sī. ¹³ Apí ha Kaliyōw maa re: Utisi nkó yee náasi re pisoí piké unkó kó piké ye meyháhaa féé menyine mee áme isé n tikiłē Uléecaa yáasi. ¹⁴ Pōoli uu re uké rinów yósi, aí ne sá Kaliyōw ricuruu uu pi pese re: Nđ Pisuífi, in ppe re piyaa née mewai kópe menyine kuu wa kaní ne né u ka, né ppe níyesi am kutu nó cō yare kai m pise. ¹⁵ Amá in anóolempi née anyíri née nórínécúruu isé kecáá ikēyene, nów yé mmē ceri ani wai. Ám la ké lē ye mpuri itúhaane li! ¹⁶ Kei kuu ppe ketúhaane ke-i pi lakase. ¹⁷ Pinnéi api ppe kuyómeyáhaalee uwéese Sositeeni tini api ketúhaane ke-i ipépi u loni. Ḿpá ne lē, ái nkpáni uyóopi Kaliyōw méka wa.

Pōoli mepere Antiyōosi-pō

¹⁸ Pōoli uu kō Korenti-i Yeesu pikó kémee ketóne kpá ai siyáa kóónú. Uu limemáá pi yá u ne Pírisili ne Akilasi api kúninōi loni pin ne Sirii ketē tósu. Píké kelene n tómpō, Pōoli ye ppe Senikireesi-pō uriyu rikoósile, rinów kuu Uléecaa n yekei kecáá nnya. ¹⁹ Api Efeesi tuipō, Pōoli uu kei upisencō yá. Uu Pisuífi kuyómeyáhaalee loni u ne Pisuífi api kei n yóí. ²⁰ Pē api u pise re uké siyáa sinyine pikekúrí tone. ²¹ Amá úu ģmurei, uu ppe pi pese re: [Li pise re ké ha anyā nnyé nyee nní n weme Yerusalem-pō li]. Uléecaa un n la, né nókenémee ppeeme. Uu ppe kúninōi Efeesi-i loni uu tómpō. ²² Kuú ha Sesaree-pō n suí, Yerusalem kuú ne risairi uú ha piyómeyáhaa yáasi uu ppe kelene Antiyōosi sī. ²³ Uu kei tone ai siyáa wai, uu ppe Kalasii ne Firisii sitē-mē tiki un Yeesu pikó nnéi ppe kei n we ikari kpáselē te piké ne nfatene n ģmóópúlē.

Apoloosi pikei kuu Efeesi ne Korenti-i n wa

²⁴ Usuifi unyine yee we api ye u séi re Apoloosi. Aleksantiri-pə kapi u mari. U nsímé nyule nsəne un kə Nléécaasimé atelé nyu ái nkáripí. Uu keyáa yisi uu Efēesi sī. ²⁵ U Upíima nsímé nyule nsəne, un Yeesu nkó céesi un kə símisi téi-téi yare lē kai n wólaalē. Amá lē ke Yohani uu písoi míni n wóle ηmane kecáa kuu nyu. ²⁶ Uu kuyómeyáhaalee-i lompə uú ne uripəə n símisi. Ke Pirisili ne Akilasi api lē n kó un símisi, api u séi apí ne pikeyo sī apí ha Uléécaá ncee u kpáiiise téi-téi. ²⁷ Uu pee limemáa re u la uké Akayii ketē-mē ha. Piyómeyáhaa api u ηmódópuse, api kə kei-pə pikó rítelē wólu re un n hapə, piké memáreco nsəne u yosí. Kuu kei n tuipə, pē nnéi ke Uléécaá uu ípeelé n nyíse apí ne Yeesu kefa tene kuu yóriye ái kumúné má. ²⁸ U ye pee keyu rikpáiiisele uu mpa úye keyu-i Pisuifi nsímé késu, uú ne Nléécaasimé atelé tíki uu pi cereise re Yeesu ke Uléécaá uu wée.

19

Pəoli ye Efēesi-i we

¹ Kumúné kpe-i ke Apoloosi uú pee Korēnti-i ní we, Pəoli ye pee yisile uu Asii ayəpe silō lóó uu Efēesi sī, uu kei Yeesu pipiretiki pinyine yenu. ² Uu pi pise re: Kani Yeesu ne kefa n tene, Uléécaá ye Nfáasəne nó hee? Api u pese re: Ticuruu ári Nfáasəne nkó nka komaalē. ³ Uu kə pipise pi kpá re: Míni méye mpuri kapi pee nó wóle? Api re Yohani meni kuu písoi n wóle kapi ró wóle. ⁴ Pəoli uu pee pi maa re: Pəpee n ηmurei re pi yé mēfine conse ke Yohani uu ye pee míni wole. Uu ye kə Isirayēeli pikó maa re piké Yeesu ye masí ukepire n sónti ne kefa tene. ⁵ Ke pipiretiki pē api anó nyē n kó, api tíyese api Upíima Yeesu rinyiri ne míni pi wole. ⁶ Pəoli uu anípe pikecáa láa, Nfáasəne nn pikecáa súiri. Api pee meyu mpehē mpehē pisímé loni pin kə ne

Uléécaá Pitumε Mεwai 19:756Uléécaá Pitumε Mεwai 19:18

Uléécaá rinyiri písoi símisi. ⁷ Pinnéi ye ppe wale pitisi kefi ne pité.

⁸ Pwoli uu kuyómeyáhaalee-i lompw, uu kéyu kpáiiise uu iware itaani ne Uléécaá iywari kecáá pi símisi cáká-cáká re piké kó. ⁹ Amá pinyine pón ppe yúlu re ápi ne kefa tenene, pin kw Upíima icélaa iyē tiwúí kémee sényi pin lámisi. Pwoli uu mase upipiretiki kpísi uu ne kei nywó, uu ye ppe mpá keyáa kéye utisi unyine kapi ye n see re Tiranuusi ripoo-i isúkuli kémee pi n céesi. ¹⁰ Ai wai ihmē ité ne iriyu. Lelē tīyese ke Pisuífi ne Pikireki nnéi ppe Asii keteni-i n we api Upíima nsímé kó.

Sefa piñmáne kecáá nsímé

¹¹ Uléécaá ye ppe kumúhē kpe-i Pwoli ne ritikile uu ne mewaisaŋa wapisi. ¹² Lē ai tīyese ricuruu písoi api ye ilū ne sinírípi see Pwoli riñca kpísi apí ha pitóikó kecáá láa, api pélu, aníri aa kw lelu. ¹³ Kei ke Pisuífi pinyine ppe n kwonii pin písoi aníri pései pów kw re pi yé Upíima Yeesu rinyiri see apí ne písoi aníri pései. Api ye ppe a maa re: Ne Yeesu uyē nsímé ke Pwoli uu n yóólē tinyiri ne rinów nó he re ani písoi mpí kani nní n cōhlē kémee le. ¹⁴ Pisuífi peppe ye Uléécaá inyónse n wa uwéése use kapi ye n see re Sefa piñmáne pisēi ppe mewai mē lē wai. ¹⁵ Amá kuníri aku keyáa kenyine pi pese re: Ne Yeesu nyule, nen kw Pwoli isoi nyu. Nó ní, nów ppe mpí piye? ¹⁶ Kei ke unírihélaa uyē uu yisi uu pi kápáá, uu pinnéi rikwō feriyē. Uu rikpákára ne iwe pi wai apí ha ne itói yóoi, ai tósu apí ne ukeyw-i meñmane popirime api itóó súúni. ¹⁷ Pisuífi ne Pikireki ppe Efeesi-i n we api kóm te lē kai wa. Iwame ii pi loni, písoi api ppe Upíima Yeesu rinyiri meýá n taáselē. ¹⁸ Peppe pikemee Kirisi ne kefa n tene meýá api ye ppe sí apí ha písoi kecōpe lē kapi

n wapisi yámnente. ¹⁹ Pεπεε πρε μεημανειwai n wai meyā pōw kō ne piatareteλέ sónaapō api písoi kecōpe nna a ηmakaankeε. Pi asilalewoó kέένle aí lelu mewóópipi ákotokú kuwóó (50.000). ²⁰ Lē ke Upíima nnaηe nn tíyese unsímé nń ne rńpá yei kóónú řsōne.

Ńcōkoi ye Efεesi kuyu-i wa

²¹ Lē memáá, Pōoli uu ppe kemúné wai re uké Masetuwaani ne Akayii sitē-mē cō uké ne Yerusalem tu. Uu re un kei n tu, li kō pise re uké Rōm kuyu rilóólú. ²² Uu ppe písoi ppe pikei u n léni kecōpe pité yukuse uu Masetuwaani-pō tum. Pē kuu n tū ppe Timotee ne Erasiti. Uricuruu uu nkáripí Asii keteni-i ketóne kpá. ²³ Ńcōkoi píima nnyine nn likumúné kpe-i Upíima ncee pitiki kecáá nnya Efεesi kuyu-i léeri. ²⁴ Utisi unyine yee ppe kei we, api ye u séi re Temetiriisi. U ppe úyu le. Piléé pinyine kapi ye ppe kō kei n sée re Aritemiisi siwosoopi kuu ye ppe ne yíraane uu sisiyuke-yuke ne nwóóweni yuhu yare situmpiweú. Upikei ppe ppe u ne upinípekeikócō kuláa waille řsōne. ²⁵ Uu keyáa kenyine upikeicō pē nnéi cápine uu pi maa re: Pinésáne, nórinéćuruu ye nyule re pirókei mpí karí ne le. ²⁶ Nórinéćuruu ye kō nyánile nōn kō kómey re ái nkpáni Efεesi nté ηmane, amá Asii ketē nnéi kecáa ke Pōoli uyē uu písoi tálaankeε api ηmurei re ápi yé piléé ke sisoipipi asi ř serí ne kutu n cōlē, te ái Ulééca. ²⁷ Tōnsá piwai n ceri, mewai mē né pirókei riyu kpu, ame piróléyaha píima Aritemiisi kapi Asii nnéi ne sitē sicc-pō n yáasi fíise, úka úu ye ppe pi n waiselē. ²⁸ Ke písoi ppe n cápinelē api anōw nyē n kō, ai kuwói pi feriyε api cáai re: Lipíima lee Efεesi piléé Aritemiisi! ²⁹ Ńcōkoi nn ppe kuyu nnéi yipu. Písoi api kómeyne apí ne kekpintahai n sairilē, api Pōoli pisencō Masetuwaani pikó pité tini apí ne pénépō. Pεπεε Kayusi ne Arisitariki. ³⁰ Pōoli uú n la

uké písoi pēē n cápinelē keyu-i léépō, amá Yeesu pipiretiki apí nē u yulu. ³¹ Aí nē upisane Asii pikawe píima pinyine péne api ukemēē písoi tumpō apí nē u kesu re úu kape kekprintahai ke-i lompō. ³² Písoi ye pēē wele pin kecápine ke-i méwoo cáái, úka úu ucō nkó kómēi, lin pi túíresente. Pimeyā apí kō nyu leleē kei pi n cápineselē. ³³ Kei ke Pisuiifi pinyine api Alekisantiri kéyu-mē titépō, písoi api péē m músu re uyēē nē ícōkoi mmē ka. Alekisantiri pōō pēē kunípe síka re u la uké uriyu hēere. ³⁴ Ke písoi api n céri re Alekisantiri ye Usuiifi le, api pēē rinōō rise wai apí n cáái re: Eféesi piléé Aritemiisi pēē Lipíima! Api lē n cáái aí nē ituyē mekōónú meté tulu.

³⁵ Kuyu utelēwōle uu fe uu písoi séése, uu pēē pise re: Nō Eféesi pikó, wóo ye úu ketē kecáá nyu re Eféesi kuyu pikó pēē pilééyaha píima Aritemiisi nē pikeyu keē keléécaapō n lóime kecáá paílē? ³⁶ Úka úu we yeē yé nsímé mmē n kési. Lē nnya, ani nóanékíh niñukuse, áni kape níyōne-yōne nē linyine wa. ³⁷ Písoi mpí kaní nē í ka apí kuróyómeyáhaalee-i líka caai, apí kō piróléé Aritemiisi lámaankeē. ³⁸ In te úyu Temetiriisi nē upikeicō ye unyine nē nsímé má, sitúhaaneyaa ye wele, pitúhaane pin kō we. Pi yé fe api kei ketahai u séi apí nē pi túhaane. ³⁹ Nōn kō pēē ní-ye ncō m má, tó ha riyóōpipoō-i mmē símisi yare kai m pise. ⁴⁰ Insá lē, leleē neni keyaa nké nní í wa yé tíyese arí n we yare pitencōkoi. Ári yé níka yē tōké símisi liké nē n nyíse re tō alari mále tōké nní n cápinelē. ⁴¹ Tinōō tē kuú ma uú nē písoi kpiise.

20

Pōoli ye Masetuwaani nē Kireesi sitē ha

¹ Ke ńcəkəi nn Efeesi-i rińfa, Pəoli uu Yeesu pipiretiki cápine uu ikari pi kpáse, uu pēe yisi uu Masetuwaani ketē-mē tómpə. ² Kuu n tuiṗə, u ne kei pikó api yóí uú ne ikari pi kpáse, uu kə Kirēesi ketē-mē tómpə. ³ Uu kei tone iwáre itaani. Kai n tu re uké kúninəi lō uké Sirii ketē-mē ha kuu kó te Pisuiṗi ye kómeinele re piké u kpu. Uu re u yé mese Masetuwaani-mē pēese. ⁴ Uṗisencə anyiri ye nnyé: Peeree kuyu ukó, Piruusi uṗmáne kapi ye n sée re Sopateeri ne Tesaloniki pikó mpí: Arisitariki ne Sekontusi ne Teripu ukó Kayusi ne Timotee ne Asii ketē pikó mpí: Tisiiki ne Torofim. ⁵ Pēpē kekṗéé ne ró wa apí ha Turowaasi-pə ró m mé. ⁶ Anyá nyē-i kapi ye akṗónó nyee áa pite m má n li metene-máa ke tóo Filipu ha arí ha kei kúninəi loni. Siyáa sinupū kari ncée wa arí ne Turowaasi-i pi lēpə. Ari kei kesé tone siyáa sisēei.

Pəoli ye Turowaasi metórwə rilóólú

⁷ Kewénteyaa ukóso kari cápinelē tən akṗónó hóone Pəoli uké ne liukóso kui. Lē nnya kuu yóí kesine aké ha ne pelu. ⁸ Kéyə kecáa kulee kunyine-i karí pēe cápinelē, sífiráa kulúí sin seriilē. ⁹ Ke Pəoli uu lē piyóí n nəjilē, nnə píima nnyine nn uṗmáne unyine kapi ye n sée re Itiikusi kṗapíí. Kulee kepole kekúrí kuú pēe tú. Ai u hii uú ha keléecaayə metósi táánū kulee kpe-i lóiri. Apí harə api u yukuse un pikṗə masí. ¹⁰ Pəoli uu céṗipə uú ha wula uu u sakaa uu múlú uu re: Nókenéwuu áke kape tə, u ne nfáa mále. ¹¹ Pəoli uu yisi uu pítaá pēle, uú ha akṗónó hóone uu le. Uu kə nsímé nəj áí ne kṗáii, uu pēe yisi uu tómpə. ¹² Api uṗmáne uyē ṗə ne kulu ne unfaa. Mṗá úye rikij ari lē nnya niṗesi hái.

Pəoli ye Turowaasi-i yisi uu Mileti sí

¹³ Ari ntónéí kúninōi loni arí ha Asoosi-pō Pōoli méru. Uyee wée re u yé sōne uú ha pēe kei-pō kúninōi loni. ¹⁴ Kuu Asoosi-i ró n læpō, ari kei kesé kúninōi loni arí ne Mitilæeni sī. ¹⁵ Ari kei yisi ari liukóso mmare Ciyoo ketē ne kō. Ari liukóso Samoosi tulu. Ai weesi ari pēe Mileti tulu. ¹⁶ Pōoli ricurruu ye pēe re úu Efæesi-i nyereñe, ái kapē ne Asii keteni-i méwoo u n nánjaise nnya. U pēe yóñele re un n fe, uké Pantekooti ketúné Yerusalem tu.

Anōw tōrōw ke Pōoli uu Efæesi piwéése m ma

¹⁷ Pōoli uu pēe Mileti-i pisoí yukuse uu tum te piké ha Efæesi-pō Ulééca icápine piwéése u séeme. ¹⁸ Ke pē api ukekúrí n ka, Pōoli uu pi maa re: Nórinécurruu ye nyule isoi iyē kam ne nó n le hái keyáa foí kē-me kam Asii ketē kúna n cō. ¹⁹ Ne menécíre ricēpisele nen ne Upíima pikei wai, Pisuífi pin wéési piké né kpu, api íwe né wai nen ménini ne ncōñ kémeē we. ²⁰ Tiwúí kémeē ne nōsinéyo-i kam lelee yé nó n yóriye nó símisi, ám líka nó pesí. ²¹ Pisuífi ne Pikireki kam sée am símisi re piké Ulééca inipēe-i mēfine conse api Urópiima Yeesu ne kefa tene. ²² Ne nkpéni lē Nfáasōne rinōw tikilenle nen ne Yerusalem tōsu, ám kō nyu yo ye kei né mémpō. ²³ Amá Nfáasōne ye mpá kuyu kúye-i né símisile nn kō né nyíse re akpanii ne íwe píima ye kei-pō né mē. ²⁴ Nnéfáa ricurruu nn né cōñle. Ne kpére pinékei ne kēto tu, am lē ke Upíima Yeesu uu né m pise ne kefa kese wai, li ne né risá. Pikei pēpēe nní re ké riyóó re Ulééca ipēelée kuu ró n nyíse ye Nsímé kecirē le.

²⁵ Ne yē te metōrōw kam nní nókenécōpe we. Nó ne picō pē nnéí kam Ulééca iyōopi nsímé rin-yóó áni neni píkaí piyéne né kpáne. ²⁶ Lē nnya kam la ké neni keyaa nké nó símisi nōké kó te: Nó úye un m pō, ái kenémeē léeri. ²⁷ Li we re ne lē nnéí ke Ulééca uu n yekei re uké wa nó símisile ám líka nó pesí. ²⁸ Ani nómenécíre tī nsōne,

Uléécaá Pitume Mewai 20:2961Uléécaá Pitume Mewai 21:3

ani kə Uléécaá pikó iméré ke Nfáasəne nn nó í tí te ani n séni kecáá m paílĕ. Uléécaá ye uricuruu kepipi menyē ne písoi pansese upikó. Ani nsəne pi m múlĕ. ²⁹ Ne nyule re písoi kpááree pinyine yare ákpe yé menétómpə-máá nó ripime, api nókenécəpe pinyine cópii. ³⁰ Pinyine ricuruu yé nókenécəpe yisi, api nnóəmesimé ne Yeesu pipiretiki pinyine feriyē api pincee pi tikise. ³¹ Lĕ nnya, áni kape ləpile. Áni kape palei re ijmĕ itaani nnéi kam ye ketúnĕ ne kesine pinyine-i ne ménini icélaa nó m pehelente.

³² Ne nkpeńi Uléécaá ne uipeeléē nsímé anipe-i nó wa. Uyee hnəne má uké ne nfatene kémeē nó n ĩmóópúselĕ.

Uyee yé kə lisəne kuú ne upísoi nnéi m mé nó he.

³³ Ám úka siwóó née úka uwura née úka melape káipi.

³⁴ Nórínécúruu ye nyule re anénipe nnyé kam ne keisi tó ne pinéséncə arí ne ntóćə ĩnnéi wai. ³⁵ Ne lĕ nó nyísele re lĕ kai pise re usoi uké keisi uú ne píwekəó n léni. Ani kə Upíima Yeesu rinə ntí kecáá léise. Uyĕ ĩmaa ye re: Uyee n he ye mpóənarē mále ai tósu uyee ihēe n yósu.

³⁶ Ke Pəoli uu lĕ pimáa m masí, u ne pĕ api wúla api keyóme yáási. ³⁷ Pinnéi api peē limemáá ténisi apí ne Pəoli pira api metóəə u yáasi re Uléécaá uké u sarumpə. ³⁸ Ke Pəoli uú peē m ma re ápi neni píkaí piyéne u kpáne nnya ke piapəə aa lĕ sei meyə cáailĕ. Api peē yisi api u saruni apí ne kúninəi-i tulu.

21

Pəoli ye Yerusalem kuyu ha

¹ Ke tó ne pĕ ari kei lĕ icéē n hóəne, ari kúninəi loni arí ne mese ne mese Kəəsi n sairilĕ. Ai weesi, ari Rootesi tómpə ari kei yisi ne Patara-pə. ² Ari kei kúninəi yenu kun Fenisii ketĕ-mĕ sĕ. Ari kpĕ loni arí ne tómpə. ³ Kari Siipuru ketĕ keē míni kepáápáá í we n yémpə, ari ke yá

ari kumíi-mē tiki hái ne Sirii ketē-pō, arí ne Tiiri tulu. Kei ke kúninōi aku kuilū topilene. ⁴ Ari kei Yeosu pipiretiki leepō, ari pikékúrí tone siyáa siseei. Nfáasone nn pi símisi api Pōli maa re úu kape Yerusalem ha. ⁵ Amá ke siyáa sē asi n tómpō, ari yisi ari kō nsé nōj. Api pinnéi yisi ne pipinōsi ne pisiwā api ró sáruni apí ne kuyu leepō. Ari kei mínimaa ritime wula ari keyóme yáási. ⁶ Ari pēe limemáa yáhaane arí ne kpíi. Tōw kúninōi loni, pē api pisiyo kúúni. ⁷ Tiiri-i kari metōrōw kúninōi lō arí ne Putolemayisi sī. Ari kei Yeosu pikó yáási arí ne keyáa keese pikeméé tone. ⁸ Kai n weesi, ari yisi ari Sesaree tulu. Arí ha Filipu ye Nsímé Kεcire ne n kónúlē keyō-i tone. U písoi píseei pē kapí pēe Yerusalem-pō n wée use le. ⁹ U pēe pikpére pina mále pēe ápi utisi n nyu. Pi ye pēe Ulééca rinyiri ne símisile. ¹⁰ Tōn kei lē we lin siyáa kulúí wai ke antepu uyē kapi ye n sée re Akapuusi uu Yutee ketē-pō leeme uu keróméé weri. ¹¹ Uu Pōli kutampála kpísi uu ána ne anípe hōpu uu re: Nfáasone ye maa re nní mecō ke Pisuífi apí ha Yerusalem-pō kutampála nkú ute íhme hōpune, api pēe limemáa mpuri sane pikó anípe-i u wai. ¹² Kari anōw nyē n kó, tó ne Sesaree-pō Yeosu pikó ari Pōli súúluisse re úu kape Yerusalem ha. ¹³ Pōli uu pēe ró pesē re: Yo nnya kani téni non la nōké inépiye riyōsse? Ái pihōpe ηmane ke née ne menécíre cápínelē nen mé. Lin kō n wa re ké Upíima Yeosu kecáa Yerusalem-pō kpu, ne we. ¹⁴ Kari umekó m pōone, ari sée ari pēe mese maa re Upíima mela meké wa. ¹⁵ Kari kelō ke-i siyáa sinyine n tóne, ari merócíre cápíne ari Yerusalem tómpō. ¹⁶ Yeosu pipiretiki pēe Sesaree-i n we kecōpe pinyine api yisi apí ró sáruni apí ne Siipuru ukó unyine keyō ró sí te piké kei ró yōsí. Pi ye u sée re Manasō. Háí ái neni-me kuu Yeosu tikilē.

Pōli ye Yakupu keyō ha

17 Kari Yerusalem n tuiπᵔ, Yeesu pikó apí ne mpóonare ró yósu. 18 Kai kóso n weesi, Pᵔali uu ró tíki ari Yakupu keyᵔ sī. Piwéése picᵔ nnéi pᵔᵔ kᵔ kei cápineπᵔ. 19 Pᵔali uu yisi uu pi yáási uu πee lē ne lē ke Uléécaá uú ne upikei rintíki uú ne mpuri sane pikó kecᵔpe wai pi keenkεε kélé-kélé. 20 Kapi lē n kᵔ, api Uléécaá pakare, api πee Pᵔali maa re: Pᵔ nyánii, umárecᵔ! Pisuifi yare píle píle ákotokú kefi kumúhḗ πee nté Upíima ne kefa tene pin kᵔ irósé tíkilē ísone. 21 Pi kᵔ πee pi símisile re πᵔ ye Pisuifi πee mpuri sane pikó kecᵔpe ní we céésile re ápi kape ye Moisi isé waise, te lē nnya, ápi kape ye siwá tiké, ápi kape ye kᵔ inyéki wa. 22 Tᵔké nkᵔpéni ní-ye kᵔpísi? Mᵔá líké íye wa, pi yé kᵔ te πᵔ ka. 23 Lē nnya, a mmē kari nní pᵔ m maane ritiki. Pitisi pina pinyine ye nté keróḗcᵔpe wele πee rinᵔᵔ n yekei re pi yé pimεcire Uléécaá pa.* 24 Pirinᵔᵔ tē ituhe ye tᵔmpᵔle. A pi kᵔpísi, nó ne pē ani kesé píyufune inyᵔᵔnse wai, aa lē kapí ne n nyᵔᵔnsene kecáá hḗéle. Kei ke pisoí api yé πee yé te lē kapi keróḗcáá n símaankεε ye nnᵔᵔme le, api kᵔ yenu re pᵔ ticurru ye Moisi isé tíkilenle. 25 Tᵔ mpuri sane pikó πee Kirisi pikó m panse pᵔ títelé piwᵔle masile ari pi símisi re tᵔ símaanele aí tone re ápi kape ye inyᵔᵔnsesare née ménye li. Aapi kape ye kᵔ isee kápi rimpá piké ménye lese isare li. Piké kᵔ pimεcire tí, ápi kape iwásá n wai.

26 Kai kóso n weesi, Pᵔali uu pitisi pē kᵔpísi apí ha kesé akᵔpe piheere inyekii wai uu πee Uléécaá keyᵔ loni uu kumúhḗ kᵔpe-i ke inyᵔᵔnse tᵔrᵔᵔ siyaa así ha n tenene pisoí símisi.

Pi Pᵔali Uléécaá keyᵔ-i tí

* 21:23 Tinᵔᵔ kapi n yekei aseí re hái ne kumúhḗ kunyine-πᵔ ápi yé píta n ntí ápi ye kᵔ nnyúpi nyai.

²⁷ Siyáa siseei sē kapi ye ne áyu n fū sin ne ketóhē tuine, Pisuifi pinyine pēe Asii ketē-pō n léeri api Uléécaá keyō-i Pōoli yenu. Api pīsoi nnéi tálaankeē api u tini. ²⁸ Apí n cáái re: Isirayēeli pikó, ani kam ani ró lé! Usoi uyēe mḗpá yei ne mḗpá úye Isirayēeli pikó kecáá nsímé kópe n símisi un kō tee re úka úu kapē ye Moisi isé ne Uléécaá keyō nké waise ye nkó. U nkpéni ntórō sei ne Pikireki kei lonle uu kō kelō sōne kē mékperinkpe waise. ²⁹ Pi pēe kuyu kémeē Pōoli ne Eféesi ukó kapi ye n sée re Turōfim yenle api pēé m músu re Pōoli ye ne Uléécaá keyō u lompōle.

³⁰ Ai kuyu nnéi nókōre, pīsoi api awélé nnéi n léenti pin kálaapō. Pīsoi api Pōoli tini apí ne Uléécaá keyō iyaa leepō api mēse ne mēse ke hánesi. ³¹ Pin pēe nkpéni náási piké u kpu. Nsímé nn Rōm pīsóóca uwéése kutu-i loni re Yerusalem kuyu nnéi ye nókōre. ³² Uyē uu mēse ne mēse pīsóóca kpéé ne pīsóóca picō cápine uú ne riwúí-mē wurupō. Kapi usóóca wéése ne pīsóóca picō n yé, api pēe Pōoli ipépi yá. ³³ Usóóca wéése uyē uu pēe nyósōpō uú ne Pōoli kō, uu u tini uu rinóō he re piké akpanii até ne u paasi. Uu pēe pīsoi pēe n lémaalē pise re: Úye kecire lo? Yo kuu mpíí wa? ³⁴ Amá pīsoi api pēe méwoo ne mecō n cáái, úka úu kō ucō nkó kómēi. Usóóca wéése úu pēe nka kómēi. Uu mēse upīsóóca rinóō he re piké Pōoli kpísi piké ne pīsóóca keyō ha. ³⁵ Ke Pōoli uu sitákui kapi ye ne kulee rińtaá n tu, pīsóóca api rikpákára ke pīsoi apí ne u n la nnya u sakaa. ³⁶ Pīsoi riwúí ye pēe u tikilenle pin cáái re: Ani u kpu!

Pōoli ye pīsoi kecōpe rinóō yósí uké uriyu hēere

³⁷ Kapi n la piké Pōoli ne pīsóóca keyō lō, uu usóóca wéése pise re: Ne ncée má ké símisii? Usóóca wéése uu u pise re: Pó Mékireki kómēileē? ³⁸ Lē nnya, ái pōō Esipiti ukó uyēe sé nní nčōkōi ne n ka uu pīsoi kó ákotokú ana

Ulééca Pitume Mewai 21:3965Ulééca Pitume Mewai 22:9

kpísi uu ne kucesi kóima loni re piké atəpi u léé? ³⁹ Pəəli uu u pəse re: Né ne Usuifi le. Silisii ketē-pə, Tarisi kuyu-i kapi né mári. Ḿpá yei-pə kaku kə ríyu má. Ne ṕp we re a ncée né he ké risoiwuí ntí rinóə ma. ⁴⁰ Usóəca wéése uu ncée u he re uké símisi. Pəəli uu sitákui kecáá nyere uu písoi pē kunípe síka re piké riséé. Api pinnéí séé keu. Pəəli uu pəe pimeyu kapi ye n sée re Mé-epiree ne rinóə pi ma re:

22

¹ Pinésáa ne pinémáreə, ne la ké nkpéni rinéyu heere. ² Kapi n céri re pimeyu kapi ye n sée re Mé-epiree kuú ne pi símisi, api piséé nyóəonse. Uu re: ³ Ne Usuifi le, Silisii ketē-pə, Tarisi kuyu-i kapi né mári. Amá Yerusalem nté kapi né rimúlú. Kamaliyeele ye pəe unécélaa. Uyee né céesi lē kam yé pirósáa isé rintíki kélé-kélé. Ám ye pəe Ulééca likó ne akpéri wa, yare káni ye nní ne akpéri li n wa meə. ⁴ Ne ye pəpəe Yeesu n t́kilē n wéekuselēle am ha ne pi kóni. Ne ye pəe pitisi ne pinósi cópiile am pahaankeə am kukpaniilee wai. ⁵ Ulééca usina ne kuyu piwéése yé fe apí ne nnénóə símisi re ám kiraase. Piricuruu ye átélé ne Tamaasi né tumaalenle re ké fe ké Yeesu pikó pəe kei n we cópii ké pahaankeə ké ne Yerusalem ha ké ha íwe pi wa.

*Pəəli ye umefine meconse nkó símisi
(UPM 9:1-19; 26:12-18)*

⁶ Kam pəe keyáa kenyine ncée kpísi, ké ne Tamaasi n nyahaiə, itunje in la iké kecíre tu. Kei ke metéí píima menyine amē keyómecaa-pə mēse ne mēse leeme amē tapu amé ne né kóónú. ⁷ Am keteni-i lólu, am kóm lin né tee re: Səəli, Səəli, yo kecire nnya kaa lē né wéekuselē? ⁸ Am pəe pise re: Póə úye, Upíima? Uu rinóə né yósu re: Née Nasareti ukó Yeesu kaa nní n we pən wéekuselē. ⁹ Pinéséncə api metéí mē yenu, amá apí pəe uyee ne né n

símisi rinəw ríka kō. Kei kam pɛɛ rɛ: ¹⁰ Ké íye wa, Upíima? Upíima uu né pɛɛ rɛ: A yisi, a Tamaasi ha. Pi yé ha kei-pə pō símisi lē kaa yé n wa. ¹¹ Ke metéi píima mē ame né n nyínse nnya, pinéséncə api kunípe né múlú api tórɔi apí ne Tamaasi sí.

¹² Utisi unyine ye pɛɛ kei wele api ye u séi rɛ Ananiyasi. U pɛɛ Uléecaa isé tíkilenle ísəne. Pisuiɸi nnéi pɛɛ Tamaasi-i ní we ye pɛɛ ukecáa anəw səne símisile. ¹³ Uu kenékúrí weri uu né maa rɛ: Unémárecə Səli, ipónípeɛ iké nkɸéni wúkule. Kei nní ke inénípeɛ ii wúkule am u yenu. ¹⁴ Uu kə kɸá rɛ: Pirósáa Uleecaa ye tíyesele rɛ a umela ceri aa kə aseɸi ute ceru aa liute nkó kóm, ¹⁵ tɛ li we rɛ pōw yé masí písoi nnéi inipeɛ-i uiseérakəw li aa lē kaa n yé ne kaa n kó pi símisi. ¹⁶ Uu pɛɛ né piɛ rɛ: Yo nnya kaa nkɸéni kə pɛɛ náŋaise? A yisi piké míni pō wole aa Yeesu rinyiri séi uké apókópe pō sárei.

Pəli ye lɛlɛ n tíyese kuú ne mpuri sanɛ pikó-i ní ha símisi

¹⁷ Pəli uu kə kɸá rɛ: Kam Yerusalem m pɛle, ne Uléecaa keyə-i hale am keyóme yáasi. Kam ní we nen keyóme yáasi, am lólu yare kenípeɛhee keɛ né tí. ¹⁸ Upíima kam yé uu né maa rɛ: A məkɛ Yerusalem kuyu-i le. Pisuiɸi ápi yé mmē kaa kenécáa n símisine ŋmurɛi. ¹⁹ Kei kam pɛɛ u pɛɛ rɛ: Piricuruu ye nyule, Upíima rɛ ne pɛɛ Pisuiɸi ayomeyáhaalee kalenle nen pɛpɛ pō n tíkile cōpii nen kukpaniilee wai nen kə pi kaiinkeɛ. ²⁰ Tinécúruu ye pɛɛ wele kumúnjé kɸe-i kapí pɛɛ úseérakəw Etiyɛeni menye n kəoni. Pimewai mɛɛ pɛé ne né risále am pɛpɛ nní u n kópu ilū múlú. ²¹ Upíima uu pɛɛ né maa rɛ: A yisi, ketaa-pə karí la ké pō tū, mpuri sanɛ pikó kémeɛ.

Pəli ye Rəm usóca wéése símisi rɛ uyé ne kə Rəm ukó lɛ

²² Písoi riwúí tē ari Pǎoli kutu n cǎlǎ aí ne kumúnǎ kpe-i kuu anǎo nyē m ma tulu. Kei kapi sicááila lǎ te: Ani kpu. Ái ne sá re nkó uké nfáa m má! ²³ Ai kuwói pi wai api ppe m pupukee pin piilū máhani pin fǎhǎe pin nkojo yukuse. ²⁴ Kei ke Rǎm písóóca uwéése uu ppe rinǎo he re piké Pǎoli ne písóóca kekalé-i lompo piké iséí u súúkee uké símisi úu la. Pée uye-i, pi yé ppe céri lǎ nnya ke písoi api n cáai pin ne u téní. ²⁵ Amá kapi u m paasi re piké u kaii, uu usóóca kpéé pise re: Nǎ ncée má re nǎké Rǎm ketē ukó ke nsímé nǎ kahane n kpu iséí súúkee? ²⁶ Ke usóóca kpéé uyē uu lǎ n kǎ, uu sí úú ha usóóca wéése símisi re: Usoi uyee Rǎm ukó le, íye kaa nkpéni waine? ²⁷ Kei ke usóóca wéése uyē uu ppe Pǎoli kekúrí hápo uu u pise re: A né símisi ké kǎ te po Rǎm ukó lee. Pǎoli uu re: Eee! ²⁸ Usóóca wéése uu kǎ kpá re: Siwóó píima ke née héele am ne panse keyupipi. Pǎoli uu re: Né ne hái kenémare-me keyupipi le. ²⁹ Pppee ppe n la piké u n káií uké símisi api mese ne mese ukekúrí yisi. Iwame ii usóóca wéése ricuruu loni, kuu n yé te u tíyese api Pǎoli paasi api káií un kǎ ne Rǎm ukó nnya.

Pi Pǎoli ne ketúhaane píima ha

³⁰ Kai kóso n weesi, usóóca wéése uú n la uké yé lǎ ke Pǎoli uu n wa ke Pisuífi apí ne pitele u n sélǎ. Uu akpanii kémee u lese uu ppe rinǎo he re ppepe ye Ulééca inyǎonse n wa piwéése ne pitúhaane píima nnéí piké cápíne. Uu ppe tíyese apí ne Pǎoli hapǎ uu pikecǎpe u nyereese.

23

¹ Pǎoli uu pitúhaane píima pē inípee tapu uu ppe re: Pimárecǎ, ne inésoi kémee Ulééca inípee-i nǎone keisile hái ne neni-me. Kefa kese kam ne u tikilǎ. ² Kei ke Ulééca usina Ananiyasi uu ppe ppepe Pǎoli kekúrí n we rinǎo he re piké nnǎo kecáa u pi. ³ Pǎoli uu ppe re: Pǎ ke Ulééca

uu pépune, pó mmele tomé mmú. Pə kei tū te pəké isé ritiki pəké ne né túhaane, ái pəké isé rikéjéé aa rinóó he re piké né káii! ⁴ Pəpəe ne u n kólē api re: Uléécaá usina ye Uléécaá pikēi n wai kaa nní lámaankeē! ⁵ Pəoli uu re: Ám nyu re Uléécaá usina lo, pimáreco. Li Uléécaá ritelé-i wólaalē te kape kupóyu uyukóó kecáá nkópe n símaankeē.

⁶ Pəoli ye pəe picére máálenle re Pisatusee ne Pifarisi pəe ketúhaane ke-i kesé we. Lē nnya kuu ketúhaane ke-i ricáái re: Ne Ufarisi le, pimáreco! Unésáa pó kə Ufarisi. Kam n tálē te Uléécaá ye nkə kémeē pikəpəpə yukusene nnya kapí ne nté né túhaane. ⁷ Uké ne lē pimáa m masí, Pifarisi ne Pisatusee pin nsímé pipásaine rikápáá, písoi api kéne, mpá píye ne pikunai. ⁸ Pisatusee ápi ye ηmurei re pikəpəpə yē nkə kémeē yisi, ápi ye kə ηmurei re pilécaatumē ne lifáakó leē ái nní kúyene n we ye we. Amá Pifarisi pó ne ye linnéi ηmureile. ⁹ Iwóó ii cəni, isé picélaa pinyine pəe Pifarisi kunai-mē n we api yisi api kəsu apí ne ketē kpeeni api re: Ári usoi nkó nkópe nka nyáni. In n la, lifáakó leē ái kúyene n we néē ulécaatumē unyine ye ne u símisi. ¹⁰ Iwóó ii taá, hái aí ne usóóca wéése iwame wai re ápi kape nté lē n wai apí ne Pəoli céériine. Uu lē nnya pisóóca rinóó he re piké riwú-i lomə piké Pəoli lesepə piké ne pisóóca kekale u ha. ¹¹ Kesine ake wai, Upíima uu Pəoli kekúri nyósópə uu re: A ikari wa. Lē kaa nní Yerusalem nté inéseérakó n li, li we re pəké limeco Rəmpə i li.

Pisuiifi ye rinmulaane re piké Pəoli kpu

¹² Kai kóso n weesi, Pisuiifi pinyine api cápine apí ηmulaane api Uléécaá keyu-i wéeri re pinsá Pəoli n kpu, ápi líka melélé má. ¹³ Pəpəe lē tiñηmulaane ye písoi afēena rifaaule. ¹⁴ Api yisi apí ha pəpəe ye Uléécaá inyóonse n wa piwéése ne kuyu piwéése leepə, api pi maa

re: Tə merócíre kpísile ari he, ari Ulééca keyu-i wéeri re tənsá Pəoli n kpu, ári líka melélé má. ¹⁵ Lē nnya, nó ne pitúhaane tərəə, ani řsəne kómeyne, ani kpárá aní ha usóca wéese pise re uké ne Pəoli nó kam nəké nsímé mmē tipérese nəké yé nké. Tó ne merócíre picápine máálenle re təké ncée u riké təké u kpu.

¹⁶ Kei ke Pəoli umerepi unyine uu nsímé mmē kō, uu yisi uu pisóca kekale sī, uu lompo uú ha Pəoli kutu-i wai. ¹⁷ Pəoli uu ppe usóca kpéē use séi uu u ma re: A ũmáne nkó usóca wéese kéme sárumpə. U lalé uké nnyine u símisi! ¹⁸ Usóca kpéē uyē uú ne usóca wéese kéme Pəoli umerepi sī uú ha re: Ukpaniikó Pəoli yee né sée uu né ma re ké ũmáne nkó ne kepóme kam te u nnyine mále uké pó símisi. ¹⁹ Kei ke usóca wéese uyē uu ũmáne uyē sée, uu kunípe u tini apí ne iyaa leepə. Uu ppe u pise re: Ní-ye kaá la pəké né símisi? ²⁰ ũmáne uyē uu re: Pisuífi ppe rinó rise wa re piké rikpárá piké koso pó pise re a Pəoli ne ketúhaane píma-i hapə keké unsímé mmē řsəne ripérese piké yé nké. ²¹ Pin n ka, kapre ne kutu pi ricə. Li we re pikécəpe, pisei ye afeyena rifaau ppe ř la piké Pəoli tí. Pi wéerile re pinsá u n kpu, ápi líka meluke née meníré má. Pi pimécire picápine máálenle, tipónó ĩmane kapi nkpeni mé. ²² Usóca wéese uu ppe ũmáne uyē ma re: Kapre tíye unyine uké kó te pə mmú né símisi. Uu ppe re uké nkpeni n ĩme uké tómpə.

Pi Pəoli ne uyóopi píma Felikisi leepo

²³ Usóca wéese uu ppe limemáá pisóca kpéē pité séi uu pi ma re: Ani pisóca píle píle meté ne pisantone kuwó ne afere ne pipáńkó píle píle meté cápine piké n nyu re pi yé fe api kesine mese áme we kefi kumúńé Sesaree tómpə. ²⁴ Ani kə isā nyóonse yee yé ne uyóopi píma Felikisi kéme Pəoli n tu líka ái yé u n wa. ²⁵ Usóca wéese uu kə rítelé

wólu uu pi múise re piké ha Felikisi pa. Lē kuu n wói ye nni.

²⁶ Ne pó yáasi, Upíima Felikisi. Née Kulooti Lisiyaasi. Née rítelé ntí pó wólu. ²⁷ Pisui fi ye usoi nkó kam nni pó m pápolē tinle re piké u kpu. Kei kam ppe kó te u Róm ketē ukó le, am peé ne pinésóóca hapó am u come. ²⁸ Am ppe re ké kó te ní-ye kecire ke Pisui fi apí ne u cési, am ppe u kpísi ané ne piketúhaane píima sí. ²⁹ Kei kam ppe céri re piisé kecáá kapi nsímé pásaine. Ám unkópe níka yē kapi yé ne usoi ní kpu née kapi yé ne akpanii u n wa. ³⁰ Am kó limemáá kóm te Pisui fi ye hmúlaankεe re pi yé u kpu. Lē nnya kam mese ne mese pó u papolē, am kó upiteeco símisi re piké ha kepómεε ketahai u sée.

³¹ Pisóóca api usóóca wéése rinóo kuu n he tiki, api Póoli kpísi api kesine ne Antipatiriisi u tómpo. ³² Kai kóso n weesi, pisóóca ppe ána n sónε api pikekale-i ppeεe, pisantone hmane apí ne Póoli tómpo. ³³ Kapi Sesaree n tuipó, pisantone api rítelé uyóopi píima Felikisi pa, api kó Póoli u nyíse. ³⁴ Ke uyóopi píima uu rítelé pikéē m masí, uu Póoli pise re u kuwélé kúye ukó le? Kuu n kó te Silisii ukó lo, ³⁵ uu u maa re: Pipóteeco pin n ka, né ppe pó píseise am kóm. Uu ppe rinóo he re piké Póoli kpísi piké ha Erooti keyo-pó hánesi.

24

Pisui fi ye Felikisi keyu-i Póoli ne nsímé rikpárá

¹ Ai wai siyáa sinupū, Uléécaá usina Ananiyasi ne kuyu piwéése pinyine ne usíméyóó unyine kapi ye n sée re Terituluusi api Sesaree-i hapó. Api uyóopi píima Felikisi-i sí te piké ha Póoli ketahai sée. ² Uyóopi uu Póoli séipó, Terituluusi uu yisi uu picé u kápáá, uu uyóopi maa re: Urósáa, uyóopi píima! Póo tíyese kari nkínjine-i we hái

ái neni-me. Ketē kaa ísone m múlĩ nnya ke nconse meyā nn kerótē nké kecáá wa re liké ne ke sonesi. ³ Tō pakare! Ne pipókei ne lē kaa mesére ne rhpá yei ró n wai. ⁴ Am la ké kō picōh pō rikpá. Amá ne rikōh pō wúkule re a kō ne kefa ró fénne, aa nkáripī kutu ró cō. ⁵ Tō yē te utisi nkó ye likpááree linyine le. Uyee Nasareti pikó mekóóle icápine uyukóó. Ketē nnéi Pisuífi kecōpe kuu ícōkoi tanaalē. ⁶ Ticuruu u pēe náásile uké Uléecaa keyo mékperinkpe waise, kari pēé ne u tī. [Tō pēé lale tóké ne u túhaane yare ke irósé ii m pise. ⁷ Amá usóóca wéése Lisiyaasi uú weri uú ne ínnahe arónipe-i u yósu. ⁸ Uu pēe Pōoli pitecō pēe maa re piké ne nsímé pō leeme.] Pōn tipócuruu Pōoli m píseise, pō yē te mmē karí ne u n cési ye aseī le. ⁹ Pisuífi tōrōō api yisi api Terituluusi kecáá kpá api re mesei, lē kai li.

Pōoli ye Felikisi keyu-i uriyu heere

¹⁰ Kei ke uyóōpi píma Felikisi uu pēé ne kunípe Pōoli rinóō he re uké unkó símisi. Pōoli uu re: Urósáa uyóōpi, ne nyule re hái ái neni-me kaa kerótē nké kecáá itúhaane le. Lē nnya kam ne kefa kese kepóyu-i rinéyu heere. ¹¹ Pō fe aa ripócuruu pise aa kóm te kam ne Yerusalem-i n ka, siyáa kefi ne sité ye nsí. Uléecaa kam piyáhaa ka. ¹² Úka úu keyáa kenyine né leepō, tó ne unyine tōn Uléecaa keyō-i née kuyómeyáhaalee-i née kuyu-i we tōn yóí née tōn pisoī kupakareciré tálaanke. ¹³ Pisoī mpí api yé nka yē piké re mmē kapí ne nkpéni nté né cési. ¹⁴ Amá né kepóyu-i aseī símisi re ne ncée fale mmē kapi nní n kpíilē te mekóóle icápine ukó le. Amá pirósáa Uleecaa kam pēe yáási nen kō lē nnéi lee isé ne antepuyē atelé kéme n wólaalē ne kefa tenelē. ¹⁵ Lē kam n tálē ke pēe ticuruu pōō kō tálē te Uléecaa ye pisoī sone ne pikópe pēe n kpí nkpō kéme yukuse. ¹⁶ Lē

nnya kam mesére ημόόπύλẽ te ké Ulééca n tikilẽ ne kefa kesε.

¹⁷ Kam ne nté n yisi, li iηmẽ kulúi wale. Ne neni peeme re ké nnépuri pikó linyine he, ké kó nyóonse ké ne Ulééca yáasi. ¹⁸ Lẽ kam péε ne Ulééca keyo-i kparálẽ kapí ne né leepo, nen akópe piheere inyekii piwai máame. Tisoiwuí rika ári ppe kenékúrí cápinelẽ. Ám kó ppe ícokoi nka wai. ¹⁹ Pisufi pinyine ppe Asii ketẽ-pó leeme api kei né leeri. In pεpeε ppe nnyine má piké ne né cési, pẽ kai péε ne sá re piké kepómeε kam. ²⁰ Néε pεpeε nté nní n we piké símisi nké te kari ketúhaane píma-i pitúhaane n ha, nkópe n-ye kapi kenécáá yé? ²¹ Néε nnékópe kam neni n wa mee lẽ kam ketúhaane kecøpe rin-yóó re: Kam n ηmurei re pikpøkpo yèè nkpo kémeε yisile nnya kapi nkpeni ne nókenéyu-i né túhaane.

²² Felikisi ye ppe Kirisi ncee kecáá nyule. Uu nsímé piké ne yá uu pitúhaane keyáa téηse, uu pεpeε Pòli ketahai n séε maa re: Usóoca wééεε Lisiyaasi un píyei n ka, né ppe nónnésímé ripéréεε nsone. ²³ Uu ppe usóoca kpéẽ tinóo he re uké Pòli kukpaniilee-i wa uké ukecáá m paílẽ, amá uké ne kéyu u m purú, úu kape ye ye re upikó ápi kape u lé.

Pi ne Pòli Felikisi ne uunosi Turisii kémεε ha

²⁴ Pòli uu kei lẽ n we aí ne siyáa sinyine kóónú. Uyóopi píma Felikisi ne unósi Turisii apí hapo. Unósi uyεε Usufi lε. Uyóopi Felikisi uu tum api Pòli u séipó, uu u pise re uké u símisi, yo kapi ye re usoi ye Kirisi Yeesu ne kefa tene? ²⁵ Ke Pòli uu aseí pitiki ne lẽ ke usoi uu yé umεcire rimmúlú ne lẽ ke Ulééca uu pisoí n túhaanene nsímé n ló, ai Felikisi cóη. Kei kuu ppe Pòli maa re: Pó fe aa nkpeni lẽ tómpo. Nen píyei kéyu n yé, né kó pó séε. ²⁶ U péε lẽ tálẽ te Pòli uké siwóó u he. Lẽ nnya kuu mesére u séleipó pin yói. ²⁷ Ai lẽ n we iηmẽ ité íí ne tómpo. Pørisuusi Fesituusi

uu Felikisi ripōhō iyōōpi tone. Felikisi uu Pisuiifi mpōōnare n la, uu lē nnya Pōoli kukpaniilee-i n yálē.

25

Pōoli ye uyōōpi píima Fesituusi kémee pitúhaane ha

¹ Fesituusi uu Sesaree keteni-i hapō uu siyáa sitaani wai, uu pēe limemáá yisi uu Yerusalem tómpō. ² Kei ke pēpēe ye Uléecaa inyōōnse n wa piwéése ne Pisuiifi pēe kuyu iwéése n tú api yisi api ukeméé Pōoli ketahai séi. ³ Api kō u welu re uké ne pi kō uké ncée pi he piké Pōoli ne Yerusalem pēpō. Tipine kapi lē wa piké ne ncée u n kpu. ⁴ Fesituusi uu pi pese re Pōoli ye Sesaree-pō kpaniilenle. Uyē ticuruu yé kō nfáani kei pele. ⁵ Uu kō pi kpá re: Nópínyukóó piké né ritiki. In te usoi nkó ye linyine caai, piké ha ketahai u sée. ⁶ Fesituusi uu Yerusalem-i tone siyáa sipaha née kefi kumúhē uu pēe kelene Sesaree pele. Kai kóso n weesi, uu ketúhaane-i sí uú tone, uu tum api Pōoli kpíipō. ⁷ Kuu n hápō, Pisuiifi pēe Yerusalem n léépō apí hapō, api u kálisi api nsímé píima nnyine ne ketahai u séi. Nn kusa kulúí we. Amá piuka úu fe uké nyíse re aseí kapi símisi. ⁸ Pōoli pōō késu uu re: Ám ne Pisuiifi isé née Uléecaa keyō née Rōm uyōōpi Sesaa púnne.

⁹ Fesituusi uu Pisuiifi mpōōnare n la, uu lē nnya Pōoli pise re: Pō hmurei re piké ne Yerusalem pō ha piké ha kei-pō kenéméé ne nsímé mmú pō túhaane? ¹⁰ Pōoli uu u pese re: Sesaa ripōo-i kam nní nyenu, kei kai ne sá re piké ne né túhaane. Tipócuruu ye nyule nsonē re ám Pisuiifi líka caai. ¹¹ Nen ncaai nnyine n wa kapi ye ne usoi n kpu, ám nkpō kesu. Amá in te pi ne né rikpárále, úka úu ncée má uké pianipe-i né ritépō. Ne pise re piké ne nnésímé Sesaa kémee tu. ¹² Fesituusi ne pēpēe mesōhō u n kpáriise api

símaane, uu pē Pōli maa rē: Pō rē mpósímé nké Sesaa kémē tu. Lē nnya, Sesaa kémē kaa yé kō ha.

Fesituusi ye Pōli nsímé uyóopi Akiripa símisi

¹³ Ai siyáa kulúi kóónú, uyóopi Akiripa ne uyéi Pereniisi api Sesaree-i Fesituusi piyáhaa sī. ¹⁴ Kapi siyáa kulúi n wa, Fesituusi uu Pōli nsímé mmē kpisi uu Akiripa símisi. Uu rē: Felíkisi yē pē nté iyóopi n tónē uú ne né tise ye ukpantiikó unyine kulee wailenle ne neni-mē. ¹⁵ Kam Yerusalem ní ha, pēpē ye Ulééca inyóonse n wa piwéése ne Pisuifi pē kuyu iwéése n tú api kenémē ketahai u séi api rē ké wa unsímé nké kpu. ¹⁶ Kei kam pē pi pēse rē: Rōm pikó kémē, usoi un linyine n caai, ncée ín we rē piké u kpu, pinsá kahane u n túhaane. Li pise rē u ne upiteeco piké tone kelene uké uriyu hēere. ¹⁷ Lē nnya kapi nté né ritikimē. Ám nkpáni náñaise. Kai kóso n weesi, am ne mese ne mese ketúhaane n tōsu am ha tone, am tum api utisi nkó kpíiri. ¹⁸ Ke upiteeco api ní ka, ápi fe piké nkópe nnyine kam pēé ne u m músu nyíse. ¹⁹ Amá piinyekii nsímé ne utisi unyine yē n kpu api ye u séi rē Yeesu ke Pōli pō n tee rē u nfáa mále nkó ḡmane kecáa kapi kēhene. ²⁰ Ai méwoo né wai, am pē céru íye kam yé ne li wa. Lē nnya kam te ké Pōli pise rē un n la, uké Yerusalem ha piké ha ne kei-pō u túhaane. ²¹ Amá Pōli uu yúlu uu rē u la rē Rōm uyóopi Sesaa ricuruu uké nsímé kecáa ripái. Lē nnya kam te piké kukpaniilee-i u n yálē ké kam ké ne Sesaa u papō. ²² Kei ke Akiripa uu pē Fesituusi maa rē: Ne pēé la ké rinécúruu utisi nkó kutu ricō. Fesituusi uu u pēse rē: Kóso kaa yé kutu u ricō.

²³ Kai kóso n weesi, Akiripa ne Pereniisi api meyóopilape tani, pi ne pipipiretiki api kenḡla wai apí ne kutúhaanelee lompō, pisóóca wéése ne kuyu piyukóó pin tikilē. Fesituusi uu rinóo he api Pōli kpíipō. ²⁴ Fesituusi

uu pɛɛ rɛ: Uyóɔpi Akiripa nɛ nó pitórɔɔ mpí nó nní n ka, aní utisi nkó ripaí nsɔnɛ. Pisuiɓi riwúí nnéí yɛ kalɛ api Yerusalem-pɔ nɛ nté kenémɛɛ ketahai u séi, pin cáái rɛ ái nɛ sá rɛ usoi nkó uké kɔ nfáa rikpá. ²⁵ Nɛ nsímé mmē tipérelɛ am yénu rɛ úu ncaai nka wa kapi yɛ nɛ usoi n kpu. Amá kɛ uricuruu uu m pise rɛ piké nɛ unsímé Rɔm uyɔɔpi kémɛɛ tu nnya kam ηmurei rɛ piké nɛ kei u ha. ²⁶ Ám nyu íyɛ kecirɛ kam yé utisi nkó kecáá wói ké nɛ upíima símaapɔ. Lē nnya ricuruu kam nɛ nókenémɛɛ u ka. Pó, uyóɔpi Akiripa kémɛɛ kam nɛ u ka rɛ pɔn pipíseise u m masí, né nnyine yē am títelɛ-i wólu. ²⁷ Ái nɛ sá rɛ ké méwoo ukpaniikó nɛ Rɔm uyɔɔpi-i ha, kám pɛɛ lē nnya kapi pitele u n wai n wói.

26

Pɔɔli yɛ Akiripa keyu-i uriyu hɛɛɛ

¹ Akiripa uu pɛɛ Pɔɔli maa rɛ: Pɔ nkɔpɛni ncée mále pɔké ripóyu hɛɛɛ tɔké kó. Pɔɔli uu pɛɛ kunípe síka, uu nsímé kpísi uu rɛ: ² Uyóɔpi Akiripa, li neni keyáa nké né láárú rɛ né ncée yē am nsímé nnéí kɛ Pisuiɓi apí nɛ né rinkpárá kepóyu-i símisi. ³ Li wɛ rɛ pɔ Pisuiɓi inyekií nɛ piisímé kecáá kapi n kéɛnɛntɛ meyíkíyiki nsɔnɛ nyulɛ. Lē nnya, nɛ rikóɔ pó wúkule rɛ a niɛsi aa kutu né cɔ.

⁴ Pisuiɓi nnéí yɛ nyule lē kam hái inéɛmáne-me nnépurí pikó kecɔpɛ nɛ Yerusalem kémɛɛ inésoi n li. ⁵ Háí ái neni-me kapi né nyu. Pin n la, piricuruu yé nɛ pinɔɔ símisi rɛ nɛ pɛɛ Pifarisi kémɛɛ wele. Tóɔ yɛ ári pɛɛ piróyómeyáhaa isé nɛ akpéri wai. ⁶ Kam n tálē tɛ Uléécaa yé lē kuu pirósáayaha m ma wa nnya kapi nɛ nté nní né túhaanɛ. ⁷ Isirayɛeli pikó ipuri kefi nɛ ité iyē pó nɛ kɔ meséɛ kesine nɛ ketúɛ Uléécaa yáásile in nɛ tálē tɛ i yé lē kuu mekɛɛ-me pirósáayaha m ma yē. Kam likecáá n tálē nnya kɛ

Pisuifi api pitele né wai, uyóopi Akiripa! ⁸ Yo nnya ke nǒ Pisuifi áni peé la nǎké ħmurei re Uléecaa yé fe uu meyíkíyiki pikpǎkpǎ yukuse? ⁹ Tinécúruu ħmaa ye peé musile re ké ħnaħe ne tápaankee úka úu kape Nasareti ukó Yeesu rinyiri ne kefa tene. ¹⁰ Lǎ kam Yerusalem-pǎ n wa ye lǎ. Ne rinécúruu ħmaa Uléecaa pikó meyǎ kukpaniilee tanle. Pɛpɛ ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése pɛ ye ncée né ħe re ké lǎ wa. Pin kǎ n la piké pi kǒ, li ye peé ne né risále. ¹¹ Ne ye pɛe ayómeyáhaalee rikale am ha kei íwe pi n wai, nen náasi re piké pinfatene kesi. Kunéfatoi ye pɛe pikecáa tǎsile, hái ricuruu am ye pi n wéékuselǎ ne acóyu-pǎ.

Pǎoli ye umefine meconse Akiripa símisi

¹² Limekǎ-i ke pɛpɛ ye Uléecaa inyóonse n wa piwéése api keyáa kenyinge rítelé né rimúise api ncée né ħe am yisi am Tamaasi sí. ¹³ Ituħe kecíre kumúħé, nen ncée-i we, uyóopi Akiripa. Kei kam metéi menyine yǎ men keyómecaa-pǎ leeri, men tapaalǎ, men ituħe metéi fe amé ne tǎ ne pinésencǎ kóónú. ¹⁴ Ari ntónéi keteni-i lólu, am pɛe kóm, lin ne Me-epiree né tee re: Sǎoli, Sǎoli, yo nnya kaa né wéékuselǎ? Méwoo kaá ne né tǎpiriinkee yare keminaa. ¹⁵ Kei kam pɛe pise re: Pǎo úye, Upíima? Uu né pɛse re: Née Yeesu kaa ní we pǎn wéékuselǎ. ¹⁶ A nkɛni yisi aa nyere. Lǎ nnya kam menécíre pǎ n nyíse ye nni: Ne la re a panse unékeikó, aa ye kóónú aa lǎ kaa neni nni né n yǎ ne lǎ kam n sónti ke pǎ n nyíse picǎ símisi. ¹⁷ Mpǎpuri pikó, Pisuifi kecǎpɛ kam pǎ lesene ké mpuri sane pikó kémee pǎ tǎ. ¹⁸ Ne pǎ tum te a ha piinipɛe wúkule aa kuħmaha-i pi lese aá ne metéi-i pi sí. A kǎ Setani anipɛ-i pi lese aá ne Uléecaa kémee pi sí. In te pi ne kefa né tenelǎ, Uléecaa yé piakópe pi sárei uu kǎ lisone kuú ne upikó m mé pi ħe.

Πῶλι γε uliwaiwai κεκάα símisi

¹⁹ Lē kémeε, ám πρεε lē kai keyómεcaá-pῶ né n nyíseme kesí, uyóopi Akiripa! ²⁰ Amá Tamaasi pikó ne Yerusalem pikó kam Nléécaasimé mefoí riyóó, am πρεε limemáá Yutee ketē tārῶ pikó nnéi ne sitē sicῶ pikó yóó. Ne pi símisi re piké mefine conse piké Uléécaá-mē pansεpῶ apí n wai liké n nyíselē te pi mefine consele. ²¹ Nsímé mmē nnya ke Pisuífi apí Uléécaá keyῶ-i né tí, pin wéési piké né kpu. ²² Amá hái ne neni-mε, Uléécaá γε né nen ne we nen uiseérakῶó le, rῆpá úye, siwá ne piwéése siyu-i. Ám γε nféé ríka ma, lē ke antepuyε ne Moisi apí mekeε-mε n yé apí símisi re li weme memáá. ²³ Ne γε ma re: Uyē ke Uléécaá uu n wéε yé kam uu íwe le, uu kpi uu ufoí pikpῶkῶ kémeε yisi. Uyεε yé nsímé μεε μετέί rῆ má Pisuífi ne mpuri sane pikó he.

Πῶλι γε Akiripa ma re uké Yeesu ne kefa tene

²⁴ Πῶλι un lē we un uriyu hεere, Fesituusi uu cááipῶ re: Pῶ isῶhῶ torile, Πῶλι! Mεpónyuwe píima γε isῶhῶ pῶ tóroisεle. ²⁵ Kei ke Πῶλι uu πρεε rinῶó u yῶsí re: Ám isῶhῶ tori, urósáa! Mmú kam nní n símisi γε meníηε nsímé sῶne le nn kῶ aseí tikilē. ²⁶ Ne nyule re uyóopi Akiripa γε nní nnéi lεε nní rῆ wa pikóme máálenle. Lē nnya kam ne rinépῶó ukeyu-i símisi. Ái mepíílú menyine-i kai kelῶ kuηmaha-i lē wa. ²⁷ Pῶ antepuyε nsímé ne kefa tenelēε, uyóopi Akiripa? Ne nyule re pῶ ne kefa n tenelenle. ²⁸ Akiripa uu πρεε Πῶλι πρεε re: Pῶ lale pῶké né feriyε ké nté nní pansε Kirisi ukῶ! ²⁹ Πῶλι uu re: Lin yé nfáani née lin yé píyεi-pῶ, li kpére lē wa! Ne Uléécaá welu re ái kape pῶ ηmane, amá liké nónnénéi mmú nóo neni nní kutu né n cólē, nóo yé menéco n we. Akpanii nnyé ηmane aké nó ripári.

³⁰ Kei ke uyóopi Akiripa ne uyóopi píima Fesituusi ne Pereniisi ne pē nnéi pēe kei kesé́ n̄ we api pēe yisi, ³¹ api iyaa leepō, api pēe pimecōpecire n tee re: Usoi nkó úu líka caai kapi yé ne usoi n̄ kpu n̄ee kapi yé ne akpanii u n wa. ³² Kei ke Akiripa uu pēe Fesituusi maa re: Usoi nkó unsá pēé m pise re piké ne Rōm uyóopi Sesaa kēmeē u ha, pi yé pēe fe api u yápo.

27

Pisóóca ye Pōli ne Rōm kuyu ha

¹ Kai n símisi aí tone re kúninōi kari yé lō arí ne Italii sī, api Pōli ne pikpaniikó picō pinyine kp̄isi api usóóca kp̄éē unyine kapi ye n sée re Yuliisi anipe-i wai. U Rōm kutōpilee kp̄ē kapi ye n sée re Rōm uyóopi kutōpilee kēmeē úyukóó use le. ² Atiramiiti kuyu ke kúninōi kp̄ē kari n lō aku léeri kun Asii sitē aninōi sinyere kanēi. Ari ku loni ari tómpō. Masetuwaani ukó unyine yeē Tesaloniki-pō n̄ we api ye u séi re Arisitariki ye pēe kerómeē wele. ³ Ari liukóso Sitōo kuyu tulu. Yuliisi ye pēe Pōli ínare wailē. Uu ncée u he re uké upisane rilóólú, un ye yo n la, piké fe piké ye ne kutu u ricō. ⁴ Kari kei n yisi tōn tōsu, kuyō aku keróyu-mē m pepuri, ari pēe Siipuru kuwéé kp̄ē mē ke kuyō áku n̄ we tiki. ⁵ Ari pēe Silisii ne Pamfilii menimaa téh̄ arí ne Lisii keteni-i Miiri kuyu tulu. ⁶ Rōm usóóca kp̄éē uyē uu kei kúninōi kucō kunyine yenu kpeē Alekisantiri n léeri kun Italii-mē sī. Uu kpe-i ró tani. ⁷ Siyáa kulúi kari nnánári ne kúninōi sōne. Íwe píima kari li ari kelenē Kiniiti tulu. Kuyō áku ḡmurei tóké lē n̄ tikilē tóké ne kēyu-mē ha. Ari pēe mese Salimonee kuwéé-mē míni kepáápáá ketē kapi ye n sée re Kirēeti mecáa tiki. ⁸ Ari íwe píima le arí ne rikóitime kanēi arí ne kelō kenyine tulu. Pi ye kei sée re Áninōi-Kenyere-Sōne. Lasee kuyu kaí ne kolē.

⁹ Άi kusa ró náηaise. Anóρpahaα keyaa ye pεε pitómpw masile. Kúninwí pilone ne ncée pinwí yé fe apí ne nkpw weri. ¹⁰ Lē nnya ke Pwoli uu kúninwí pikεikó símisi řsane piké kó. U pi maa re: Pinésáne, ne yē te ntócée mmú pitiki yé ne nkpw ró kam. Kúninwí ne ilū kaku n topori ye meyā caainkeene. Άi nkpáni ilū ne kúninwí ηmane, amá ne tóρi. ¹¹ Amá Rwm usóóca kpéē uyē uu kúninwí utikíi ne kuute nkó ne kutu n cwlē ai tósu Pwoli nkó kuu m ma. ¹² Ai kw yá, áninwí kenyerε áke pεé nyamí te piké kei nnyiye píima kumúηé-i siyáa wa. Kúninwí pikó meyā api pεε lē nnya re pi yé kei yisi. Pi lē pεε náásile re lin íye n we, piké Kirēeti aninwí kenyerε kē kapi ye n sée re Fenikisi tu, áninwí kenyerε kee ituηe kelólé awélé keté-mē kēyu palenlē. Kei kapi la piké nnyiye píima kumúηé-i siyáa wa.

Meyw maamaa menyine mee míni kecáá m pépu

¹³ Ke kúninwí aku lē n nyenu lin náηai, keywpi kenyinge ake ituηe kumii-mē pepuri, api músu re pi yé fe api nkpéni lē kapi n la wai. Api pεε kesáu kapi ye ne kúninwí n nyeresε sakaa api ncée kpísi. Api míni kepáápáá ketē kapi ye n sée re Kirēeti n kanēi. ¹⁴ Mese ne mese, kuyw kunyinge kapi ye n sée re Erakilw aku míni kepáápáá ketē-mempw pepuri ne řnaηe. ¹⁵ Ai kúninwí kpáú lin ne tósu, ái kunyerεse we. Ari mese yá aí ne ró n tósu. ¹⁶ Ari míni kepáápáá ketē sínsápi kenyinge kekúri tómpw. Pi ye kē sée re Kulotaa. Ari pεε náási arí ne fe ari kenóipi kapi ye ne pisoí n léise lese. ¹⁷ Kúninwí pikεikó api kúninwí kémεe ke tampw. Api pεε limemáa iηme pahaankεe apí ne kúninwí kóónú. Iwame ii pi wai re ápi kape ha Lipii menimaa ritime rinyenetū tinyine rikam. Api pεε kusáηáá maamaa kpeε kuyw n wai cepise. Api nnánnári n sóne pin kuyw tikilē. ¹⁸ Kuyw aku lē tó m pepu kun rhpape kpálē aí ne ró weesi, api pεε mese ilū ke kúninwí aku n topori n hasu pin míni-i sariipw. ¹⁹ Kai

kə piweesi rinkpá, api kúninɔi ikeilũ inyine pifóŋe kápáá.

²⁰ Ai wai siyáa kulúí, ituŋe ne awárepi áa kúyene wa, meyo men lē ne ńnaŋe pepu, ari peé m músu re ntókó ye tenele.

²¹ Ai náŋai, tó úka úu iluke li. Pɔli uu ppe yisi uu psoi kecɔpe nyere uu re: Pinésáne, nɔn ppe nnéko kutu rincɔ, tɔ ye ppe Kirɛeti-pɔ tone ári ye ásáláú píima nnyé ne risáne tóké ne ilũ fóŋe. ²² Lē nnya, ké nkpréni nó símisi ani rikíŋ tápisi ńsɔne. Nó úka úu kpine. Kúninɔi ŋmane kpee ásáláú waine. ²³ Ulééca uyee né n te nen kɔ u keisi Uleecaatume ye kesine nké kenémee kale. ²⁴ Uu né maa re: Iwame íi kape pɔ wa, Pɔli! Pɔ Sesaa kémee pitúhaane sinle pái! Pɔ ke Ulééca uu n la nnya, u yé kɔ pipósencɔ nnéi nfáa tíye. ²⁵ Lē nnya, ani ikari wa, pinésáne. Ne ne kefa tenelē te lē ke Ulééca uu m ma kai lenē. ²⁶ Amá kuyo yé ró lese aku míni kepáápáá ketē kenyine ritime sá.

²⁷ Karí ne n weme, sisine kefi ne sina kari lē Metiteranee menimaa kémee wa, meyo men tó kpáúlē. Ai kesinecɔ kumúŋé kúninɔi pikeikó wai yare tɔ ne ketē kóima kenyine nnyáã wale. ²⁸ Api mēŋme kapi ye ne míni mecímá m musí kpísi api fóm, api yénu re simetiri afɛetaani ne siseei kame címú. Api kéyu-mē nyɔsɔpɔ api kɔ pimúŋé kpá, api yénu simetiri sité ási we afɛetaani. ²⁹ Api peé n wuru re kúninɔi áku kape aparecaŋaa anyine rikam. Api ppe lē nnya sisáu sina kapi ye ne kúninɔi n nyereke kepire-mē cepisepɔ, api ppe m mē pin yɔne re liké weesi. ³⁰ Kúninɔi pikeikó ye ppe lalē piké léepɔ piké wuri. Lē nnya kapi kenóipi kē kapi ye ne psoi n léise míni-i ricepise api ppe kpárá re pi lalē piké ha ne kesáu kéyu-mē ku nyereke. ³¹ Pɔli uu Rɔm usóɔca kpéé ne pisóɔca picɔ maa re: Psoi pē pinsá kúninɔi kémee n tone, áni nkprɔ-i mélele má. ³² Pisóɔca api ppe mēŋme mee kenóipi kapi ye ne n léise m múlē seń, api ke yá ake lolu.

³³ Liké kelene n weesi, Pɔli uu pinnéi maa re piké iluke li. Uu re: Siyáa kefi ne sina ye nsí kani ne mpócaai tū non mé áni kɔ líka li. ³⁴ Ne la ké nó símisi re ani iluke li. Li pise re nəké li nəké ne nfáa m má. Nó úka nnyúpi ricuruu ín ríyu kecáa wehene. ³⁵ Kuu lē m ma, uu kukpónó kpísi, uu pinnéi inipee-i Ulééca pakare uu pee ku kpókóri uu piluke kápáa. ³⁶ Kei kapi pee pinnéi ikari wa api iluke le. ³⁷ Ntónéi ye pee kúninɔi kpe-i wale písoi píle píle meté ne kuwóó ne afeéré ne pikpuulū (276). ³⁸ Ke mpa úye uu piluke m masí uu lepu, api melukepipi mee kúninɔi-i n we n hasu pin mínimaa-i sariipɔ re kúninɔi kuké nkáripí fakasi.

Kúninɔi mefore

³⁹ Kai n weesi, kúninɔi pikéikó ápi ketē kē ceri, amá api ketaa-pɔ ketenpampi kenyine yenupɔ ne kekecáa kunyene laii aí ne sī. Api pee re pin n fe, pi yé wa kúninɔi akú ha kei tasi. ⁴⁰ Lē nnya kapi sisáu fénnε api mínimaa-i sariipɔ. Api kɔ áhme kapi ye ne kúninɔi ketíkíi m paasi fénnε. Api kɔ lē memáa kúninɔi keyu-mē kusánjáa tóresi api síka, kuyɔ aku pee kúninɔi n télē lin ne kenyenerpampi kē-mē sī. ⁴¹ Amá api sí ápi ha ínisā ité kepáápáa rinyenetū tinyine takári, kúninɔi riyu ari kei lomɔ aí tini sím, aí pee kunyóko-nyoko we. Ániwalé nanje-nanje anyine póo pee kepíre-mē ku n foresi. ⁴² Kai pisóca iwame n wa re pikpaniikó yé wéeri api wúrunkε nnya, api pee n la piké pi kó. ⁴³ Ke Rɔm usóca kpéē uu n la uké Pɔli riyu lɔ nnya, uú ne pi yulu re ápi kape lē wa. Uu pee rinóo he re pepεe piwéeri n nyu piké mefoi rikpuu apí ne rikóitime téj. ⁴⁴ Amá pitórɔo piké akpénkpélé ne kúninɔi siwélépi kecáa túnti apí ne pi tiki. Lē kari mesei ntónéi wa arí ne ketē kóima tulu aí úka ríka kpu.

28

*P*ῶλι ye Maliti keteni-i we

¹ Kai nkῑ-i ró n lése memáá kari pεε kῶ te pi ye míni keπάάpáá ketē kē sée re Maliti. ² Kei pikῶ api kefa fénne api n̄sῶne ró yῶsu. Ke ikónε ii picuñ n kóri nnyiyε nn wai nnya, api nna píima nnyine wai api ró yῶsu, ari kekále wai arí ne n kῶónú. ³ Pῶli uu pεε yisi uú ha sinaapi paálame re uké nna-i risápῶ, tikpurii rinyine tin sinaapi se-i we. Ke nna kutoi aku ri n læpῶ, ari lééri ari Pῶli kunipe yéu. ⁴ Ke ketē kē pikῶ api n yē iwáa iyē in Pῶli kunipe sanárilē, api pεε pimεcῶpεcire n tee re: M̄pá liké íye wa, usoi nkῶ ye usoikῶ unyine læ. Míni-i kuu nní nkῑ-i ημέheεeri. Amá Uléécaá yeε aseí n tíkilē úu ηmurei uké nfáa li. ⁵ Amá Pῶli pῶ iwáa nna-i mēpépῶ, ái kῶ nkῑáni méka u wa. ⁶ Api pεé m mē yare piké u yē un píni un ne s̄i n̄εe u yé mese ne mese kei nní loole uu kpi. Api méresi ai nánai, líka ái u wa. Api pεε mese kemúnjé conse api re piléé pinyine ye pi.

⁷ Kei kekúrí ke ketē kē uyukῶó foí keyῶ aké pεé we. Pi ye u sée re Pupiliyuusi. Uyē uu kei nfanare ne kusáne ró wai, ari kei fine siyáa sitaani. ⁸ Pupiliyuusi usaa ye pεε kumúnjé kpe-i pῶólúle un ne kupiηetoí ne nlure yare ákpasehé finu. Pῶli uu s̄í uú ha u lóólú, uu ukecáa keyóme yáási uu anípe ukecáa láa uú ne u p̄oise. ⁹ Lē memáá, ketē kē pitóikῶ picῶ apí weri api Pῶli yenu, uu pi p̄oise. ¹⁰ Api m̄pá yo ne ríyu ró waise hái. Kari n tῶsu, api lē kai ró m pise tῶké ne ncée rintíki nnéí ró pásii.

*P*ῶli metuipῶ Rῶm kuyu-i

¹¹ Iwáre itaani kari kei wa. Ari pεε limemáá kúninoi kunyine kpeε Alekisantiri n lééri loni arí ne tῶmpῶ. Nnyiyε kumúnjé-i kakú pεε Maliti-i nyere. Pi kukecáa písika ayu lesele. ¹² Kari Sirakuusi n tu, ari kei tone siyáa

sitaani. ¹³ Ari kei yisi ari mínimaa mecáa kanei arí ne Rekiyo tulu. Kuyó aku liukóso itunje kumii-mē pepuri, ari pēe siyáa sité ηmane kpísi arí ne Pusoli tulu. ¹⁴ Ari kuyu kpe-i piróco Yeesu pikó yénu, api ró pise re táké kei siyáa sisēei pikeméé tone. Kei kari pēe yisi arí ne Róm tulu. ¹⁵ Yeesu pikó pēe Róm-i ní we ye pēe kerócaá nyule. Api hái Apiyusi kuyaa-i ne kei kapi ye n sée re Sisánεyo Sitaani-i ró tépei. Ke Póoli uu pi n yé, uu Ulééca pakare, ai kó ikari u kpáse. ¹⁶ Kari Róm-i n tuipe, usóoca kpéé uu usóoca wéése anipe-i pikpaniikó wai api Póoli ncée he re uké umecire kelō tone ne usóoca yee u m mé.

Póoli ye Róm-i Nléécaasimé yóólē

¹⁷ Kapi Róm-i n tuipe siyáa sitaani memáa, Póoli uu Pisuífi piyukó pēe kei ní we cápine. Kapi n cápinepe, uu pi maa re: Pimáreco, am akópe áka ntópurí mmú wa, am kó pirósáa isé íka rilóó, mpá ne lē, pi Yerusalem-pe né tínle api Róm pikó anipe-i wai. ¹⁸ Róm pikó apí ne né túhaane, ápi níka yē kapi yé ne né ní kpu. Api pēe re piké né riyápe. ¹⁹ Amá Pisuífi api yúlu, am pōone am mese re Sesaa kam la uké ha ne né túhaane. Ái re nnépurí pikó kam la ké pitele wa. ²⁰ Lē nnya kam te ké nó yé ké kó rinóó nó maa noké kó te lē ke Isirayeli pikó api n tálē nnya kam nté nní akpanii-i we. ²¹ Kei kapi pēe u pēse re: Ápi mpókó níka kecáa Yutee-pe rítelé ríka ró wóime, urómáreco úka úu kó kei-pe leeme uké kam uké kerócaá nnyine ró kéē nēe uké mpókópe nnyine ró símisi. ²² Amá tó la re pó ηmaa a nkpeni mmē kaa m músu ró símisi. Tó kó te mpá yei kapi mpóyómeyáhaacee mmē kaa nní ní tíkilē yulu.

²³ Pi ne Póoli api keyáa yekei. Kai likeyaa ké n tu, api sí kulúí api Póoli lépe kényo ke-i kuu n sói. Uu mmare hái ne kesineco-pe Ulééca iyōopi kecáa pi símisi, uu ye Moisi isé

ne antepuyε atelé ne tiki un ne pi náasi re piké Yeesu ne kefa tene. ²⁴ Picō apí mmē kuu pi n símisi ηmurei, picō api pikóme yulu. ²⁵ Kapi lē n tósu ápi kómειne, Pōoli uu pεε kekéripi pi maa re: Asei ke Nfáasone nη ne antepu Esayi ritiki nη ne nópinésáa maa re:

²⁶ A mpuri mmú pikó-i ha, aa pi maa re:

Nó ye ηsone kutu rícō

amá áni yéé asei kō

nó ye ηsone nyáni

amá áni yéé yē.

²⁷ Li we re mpuri mmú pikó akiη ye takasile,

pi pimεcire atu tápisile,

api inίpee wúkesi

re piatu áa kapε ye kō,

piinίpee í kapε ye kō yē.

Pimesōhō áme kapε ye kō líka ceri nnya.

Peé uyε-i, ápi ye pεε nē Ulééca kέmεε kam ké pi pοise.

²⁸ Pōoli uu kō pimáa pi kπά re piké kō te mpuri sanε pikó pεε η-yulalesimé ke Ulééca uu m páme te. Pē né kutu n ticō. ²⁹ [Kuu lē pimáa m masí, Pisuifi api ncée kρου apí n keηεnepō pin ne tósu.]

³⁰ Pōoli uu iηmē ité kέyō ke-i kuu η we un hέéle kέmεε tone. Uu kei pεpεε ukeméé n sónaapō nnéi yóói. ³¹ Ulééca iyōopi nsímé kuú pεε yóólē un kō Upíima Yeesu Kirisi nkó pisoι céési ne uripō, líka ái kō u pεkesi.

Nkomine Fal Ritɛlé Sola New Testament

copyright © 2010 UEEB/SIM au Benin

Language: Sola (Miyobe)

Translation by: SIM International

Sola, Nkomine Fal Ritɛlé

This translation, published by the UEEB/SIM au Benin, was published in 2010.

If you are interested in obtaining a printed copy, please contact the SIM, BP 15, Parakou, Benin.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-10-02

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 19 Oct 2021 from source files dated 27 Sep 2021

1bac8ff9-a7c9-52ef-bb5e-7155dd6ba1a1